

ПОЛИТИКИН

8
динара

БРОЈ

1424

ЗАБАВНИК

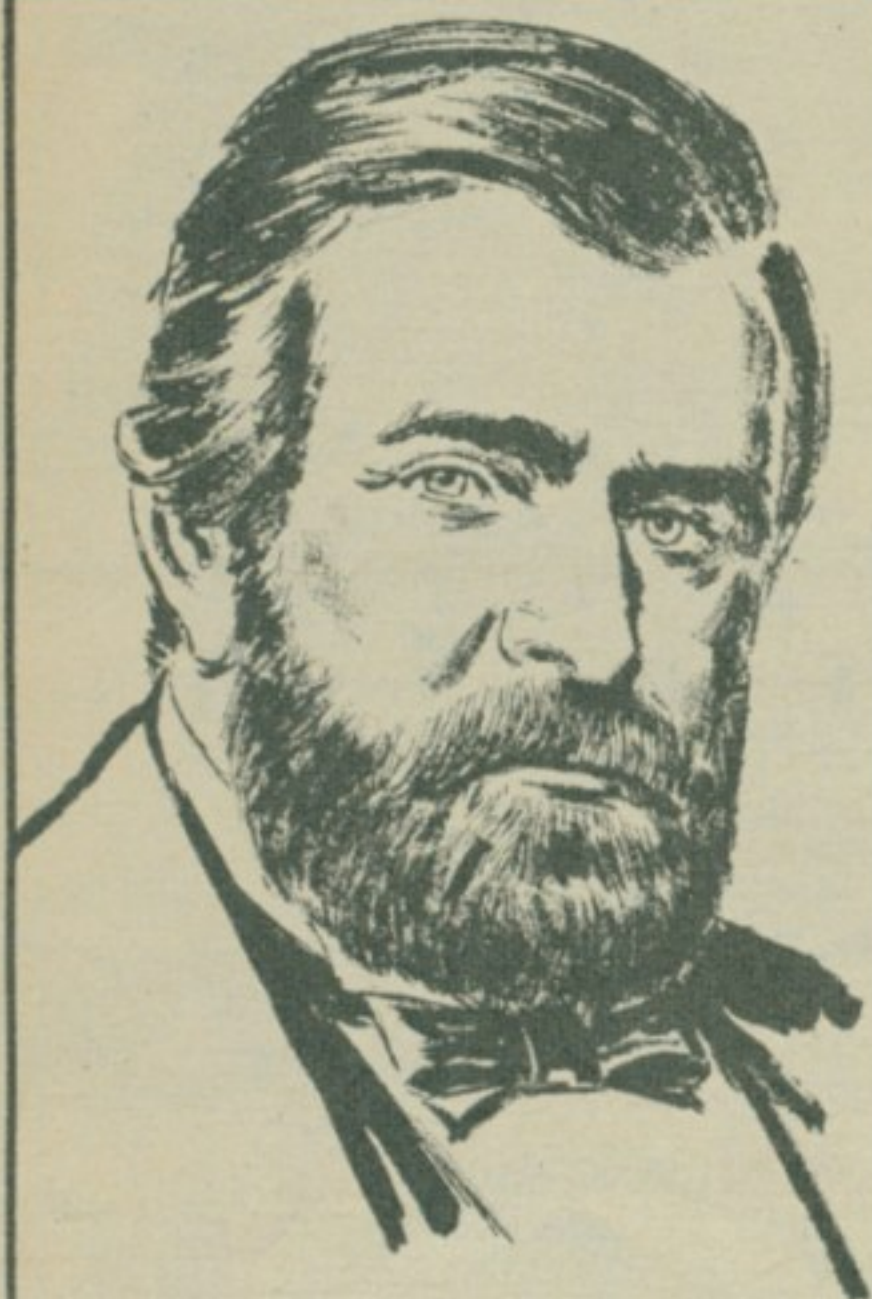
13.4.1979. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XL

КОМПЛЕТАН
СТРИП
ЏЕМС
БОНД

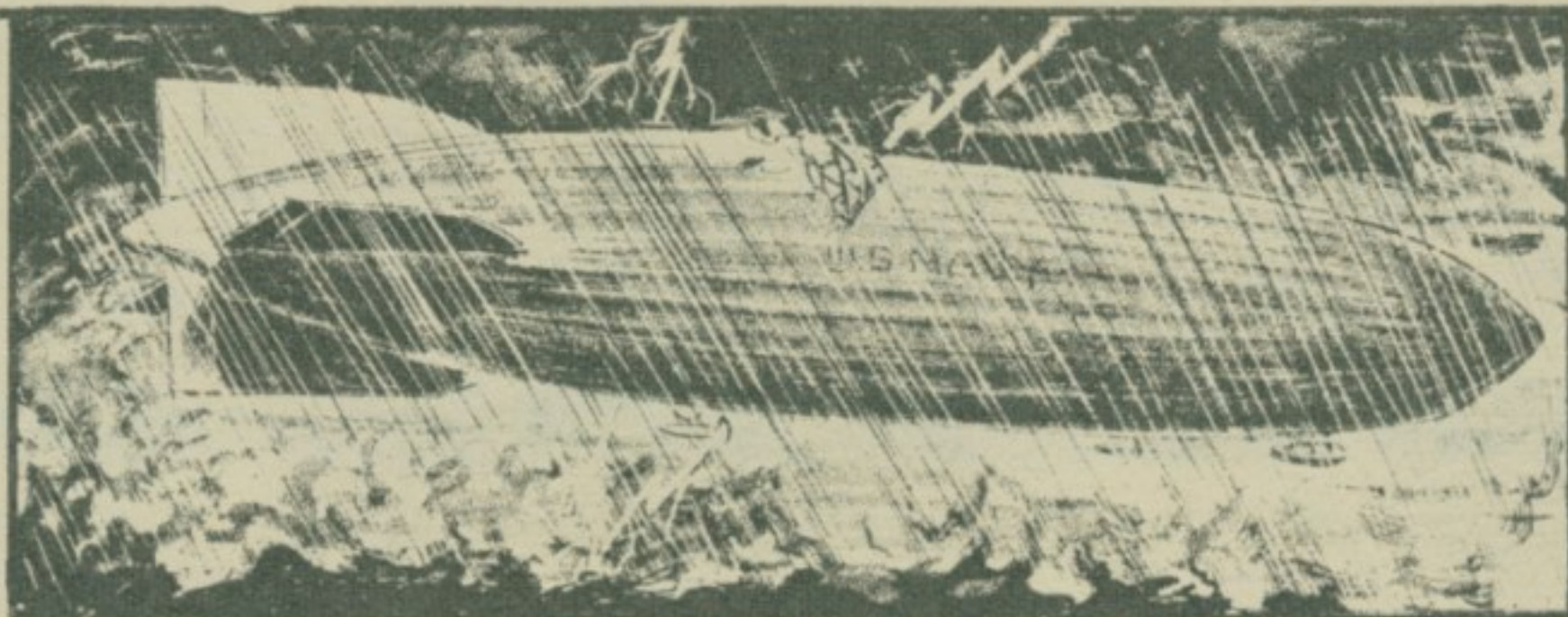
Ripley

Веровати или не!

ПРЕДСЕДНИК САД ЈУЛИСИЗ ГРАНТ

ОБЈАВИО ЈЕ
1870. ГОДИНЕ
ДА ЋЕ ВЛАДИНИ
СЛУЖБЕНИЦИ
РАДИТИ САМО
8 ЧАСОВА
ЗА ИСТУ ПЛАТУ КОЈУ СУ
ДОБИЈАЛИ ЗА
ДЕСЕТОЧАСОВНИ
РАДНИ ДАН.
ОВУ ОДЛУКУ МНОГИ СУ
НАПАДАЛИ ТВРДЕЊИ ДА
"ДОКОЛИЦА РАЂА
ЛЕЊОСТ".

ШЕНАНДОА

ВАЗДУШНА ЛАЂА АМЕРИЧКЕ МОРИНАРИЦЕ,
ДУГАЧКА 210 МЕТРА, ПРЕЛОМИЛА СЕ
1920. ГОДИНЕ ЗА ВРЕМЕ ЈЕДНЕ ОЛУЈЕ,
АЛИ ЈЕ СВИХ 27 ЧЛАНОВА ПОСАДЕ
СТИГЛО БЕЗ ОЗЛЕДА НА
ЗЕМЉУ.

У АМЕРИЧКОМ ГРАДУ ПЕТЕРСОНУ

НЕ МОЖЕ СЕ
ИСТОВРЕМЕНО
ИЋИ
ПРАВОМ
И
УСКОМ
УЛИЦОМ.

А.С. ХОБС

БРАВАР ИЗ БОСТОНА
(САД)
ПОСТАО ЈЕ СЛАВАН
У ЛОНДОНУ
ПОШТО ЈЕ ЈАВНО ПРИКАЗАО
СВОЈУ ВЕШТИНУ:
ОТВОРИО ЈЕ
НЕКОЛИКО
НАЈКОМПЛИКОВАНИЈИХ
БРАВА У
ЕНГЛЕСКИМ БАНКАМА.
(1850)

НА УЛИЦАМА ЛОНДОНА МОЖЕ СЕ СРЕСТИ ПРОДАВАЦ

КОЈИ НУДИ ФИГУРЕ НАЂЕНЕ ВЕК
ГОТОВЕ У ПРИРОДИ: ГРАНЧИЦЕ
И КОРЕЊЕ НЕОБИЧНОГ ОБЛИКА
КОЈЕ САМО ПРИЧВРСТИ
ЗА ПОСТОЈЕ.

СЛЕПЕ МИШЕВЕ

КУВАНЕ У
МЛЕКУ КОКОСОВИХ ОРАХА
СМАТРАЈУ НА ФИЛИПИНИМА
ЗА ПРАВУ ГУРМАНСКУ
ПОСЛАСТИЦУ.

© King Features Syndicate, Inc., 1978. World rights reserved.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

• јужноафричка краткоглава
жаба са својим плоснатим ли-
цем и огромним, надувеним те-
лом, представља праву карика-
туру. Ове краставе жабе излазе
из својих рупа обично после

кише док већи део живота про-
воде под земљом. Никада добро-
вољно не улазе у воду и не уме-
ју да пливају. Примерци ових
жаба нађени су чак и осамдесе-
так километара далеко од сваке
воде.

• када су стари Астеци дошли
на данашњу територију Мекси-
ка, затекли су многе врсте как-
туса и акација које су они звали
мискуитл (misquitl), а та се реч

касније изменила у мексикас
(mexicas). Неки, међутим, тврде
да назив Мексико потиче од ре-
чи Мекситли (Mexitli), како се
звао бог рата старих Астека.

• коралска острва из групе Па-
лау у Тихом океану често имају
облик огромних печурака.

• амерички научник Хантинг-
тон Гренцер, који се бави про-
учавањем стонога, утврдио је да

постоје врсте које имају и по
788 ногу, док неке имају само
шездесет.

• израчунато је да би топлотом
коју човеково тело испусти у
току једног часа могло да се за-
греје до кључања око четири
литра воде.

• Николо Паганини, ненадма-
шни италијански виртуоз на
виолини, имао је две виолине
чувеног мајстора Страдиварија.

• раже дрхтуље имају један
парни електрични орган који се
састоји од измењеног мишићног
ткива. Код неких примерака
забележен је напон од 200 вол-
ти, док већина ствара напон од
75 или 80 волти, чак и много
мањи. Ове рибе познате су још
од најранијег грчког доба и мо-
гу да се нађу као мотив на мно-

гим предметима од грнчарије. У
римско доба се помоћу удара
раже дрхтуље лечила косто-
боља.

• рудник дијаманата у Ким-
берлеју, у јужној Африци, нај-
дубља је јама коју је човек
икада ископао: дубока је 1200
метара, а обим јој је већи од 450
метара.

• ној заједно са храном гута и
камење да би олакшао варење.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ЧИТАОЦИ ИЛИ БИЛЕЋАНКА

У РАНО ЈУТРО

Април 1942. године у окупираној Пећи.

На врло успеле и бројне акције припадника НОП-а, италијанске власти одговарају масовним хапшењем грађана, по правилу одраслих мушкараца. И та хапшења никако да престану, већ се систематски, по унапред утврђеном плану, блокирањем појединих делова града, настављају из дана у дан. Наш затвор „Шереметовача“, стара турска камена зграда кроз коју је у току више од две деценије, између два рата, прошао поприличан број комуниста и других напредних људи из Пећи и околине, оптуживаних да су се борили против краља и режима, пун је и препун. У малим просторијама, са даскама затвореним прозорима, једва дишемо. Удружене фашистичке полиције, италијанске и албанске, принуђене су да нове групе ухапшених затварају у бареке саграђене за потребе војске, ван града испод брда Карагача.

Од кључара, убогог ђавола који би продао и рођену мајку, подмићеног с нешто новца и неколико паклица цигарета, дознали смо да у овом затвору нећемо дуже остати, већ ће нас можда за дан-два, послати у један од логора које су окупаторске власти изградиле по читавој Албанији. Од пре неколико месеци тамо се налазе на стотине па и хиљаде грађана из разних места Косова. Ова вест је истог дана проверена и потврђена обавештењем добијеним путем „канала“ успостављеног са организацијом у граду. Мада је то одлазак у неизвесност, с нестрпљењем га очекујемо. Тако ћемо се бар извући из ове неиздржљиве тескобе, смрада и таме између четири затворска зида.

ПРОКЛЕТИ БИЛИ!

У уторак 21. априла, тек што је почело да свиће, пробудило нас је лупање војничких цокула по степеницама и ходницима затвора. Прво у нашу, а затим у собу лево од нас, упаде мали мршави кривоноги италијански карабинијерски подофицер у пратњи неколико војника. Пошто је, сричући уз доста напора, прочитао списак с именима тридесет затвореника, наредио је да се одмах припремимо за пут. Док се облачимо и пакујемо оно мало ствари што су нам донели од куће, он нас стално пожурује.

4 — Брже, брже, *porco dio*, — виче нервозно улазећи

На крају стрме улице у окупираној Пећи видели смо мноштво жена које су карабинијери грубо гурали. Дознале су да нас превозе у логоре по Албанији и дошле да нас бодре.

час у једну час у другу собу. При том ређа мноштво псовки на италијанском.

Поздрављамо се с друговима који остају у затвору и излазимо у двориште где нас постројавају у два реда. Подофицер још једном прозива.

На улици испред капије стоје два камиона покривена церадама. На сваки од њих распоређују по петнаест затвореника и четири наоружани карабинијери. Ту је и десетак некаквих домаћих полууниформисаних и наоружаних полицајаца регрутованих међу дојучерашњим беспосличарима, ситним криминалцима сваке врсте и другим олошем. За мале паре нашли су код Италијана ухлебље. Доле код Баџи-бунара, у дну већ ома стрме изроване улице, видимо велики број жена. Мајке, сестре, супруге и рођаке дознале су време транспорта и дошле да нас испрате. Многе марамицом бришу уплакане очи. Покушавају да нам се приближе али им стражари то не дозвољавају, већ се на њих

издиру, прете им и, с времена на време, грубо гурaju. Оне као да на то не обраћају пажњу. Њихова лица управљена су према нашој групи окупљеној око камиона. Чим притисак карабинијера попусти, оне опет крећу према нама. И док се цела та маса повија, не престаје жагор и вика.

— Разбојници, децу нам одводите! Дабогда кости оставили у Пећи! — чусмо промукао а ипак јак старачки глас.

— И ваше ће мајке за вама закукати, проклети били! — куне их нека друга жена.

САМО ХРАБРО, ДРУГОВИ!

Тешко нам пада што су због нас изложене малтретирању а нема никаквог на чина да се то спречи. Сем тога, желели бисмо да тим женама, које су срцем и душом биле уз све наше акције и несебично нам пома-

гале, ризикујући да буду откривене и ухапшене, нечим покажемо да се не бојимо фашиста, да смо чврсти и сложни и да нас нико и ништа неће поколебати. И одједном, из једног грла, због буке једва чујно, а онда громко и прихваћено од целе групе затвореника, састављене од омладинаца, радника, ђака и студената, одјекну „Билећанка“. У затвору прилагођена нашој ситуацији, из дана у дан је певана:

„Сред пушака, бајонета,
страже око нас,
тихо креће наша чета,
у албански крај.
Чује се одјек корака,
по камењу албанашком,
еј, ха, хо...“

Сви смо певали, чак и они који за то нису имали никаквог дара, па су се због тога у другим приликама устручавали.

Карабинијери се узмуваше. Ово је дошло неочекивано, па су се збунили и не знају шта да раде. Трче, галаме нешто, али још не интервенишу грубље. Подофицер, изненађен и сметен, виче

на њих, псује их, млатара рукама.

— Другови, само храбро! — виче једна млађа жена. — Ови гадови нас неће још дуго угњетавати... Ускоро ће доћи слобода... Слобода, другови...

Најзад се некако укрцасмо и камиони кренуше. Упућујемо последње погледе и стиснуте песнице поздрављајући оне који су дошли да нас испрате. Доле опет гужва. Карабинијери поново кидишу на жене. А наша два камиона замакоше у кривудава, прашњава и џомбаста а нама тако познате и драге улице. Према излазу из града, нашег града.

Ми певамо „Билећанку“, певамо, не престајемо. На малим и трошним, од ћерпича саграђеним кућама, поред којих пролазимо, отварају се прозори а на њима се појављују чупаве, тек пробуђене прилике. Чудом се чуде ко их у раним јутарњим часовима и то у граду под окупацијом буди револуционаром песмом.

М. Ђукић,
Београд

У ПОТРАЗИ
ЗА ЗЛАТОМ
И ОПАЛОМ

НАДА ЈЕ ПОД ЗЕМЉОМ

Аустралијски град Кубер Педи многи називају »краљевином опала«. Од Калгурлија је, пре неких сто година, полазила чувена »златна миља« око које ће, у годинама грознице, нићи град и хиљаде рудника...

Кубер Педи је чудно име. Овај град у јужној Аустралији познат је и као »краљевина опала«. Он то и јесте: количина камена плавичасте или жућкасте боје која се ту, на двадесетак метара испод земље, годишње извади — представља 97 процената светске производње овог драгог камена.

Када је, око 1850. године, опал нађен, нико се није много узбудио. Поново су га, четрдесет година касније, »открили« ловци на кенгуре. И почела је грозница...

КАП ВОДЕ И МИЛИОН ГОДИНА

Кубер Педи данас има две хиљаде становника. Има и своје краљеве — оне који су имали више среће од осталих. Два брата италијанског порекла, Ђузепе и Умберто Коро, имају разлога да буду задовољни. Отуда и хумор када говоре о камену који им је донео богатство:

— Ви га не бисте вадиле, више бисте волели да га правите? То је бар лако: узмите кап воде, покријте је иловачом и сачекајте 25 милиона година.

Мада изгледа као шала, тачно је. Неки од ових злата вредних каменчића настали су још много пре него што је било човека, а неки се, дубоко под земљом, тек формирају.

Шта је у ствари опал? Енциклопедије кажу, хидратисани силицијум-диоксид. Електронски микроскопи омогућили су да се завири у унутрашњост овог камена који онима што га ископавају у просеку доноси 24 до 28 милиона старих динара годишње. Пречник његових кристала, елипсастог облика и неправилно распоређених, износи од једног до пет десетихиљадитих делова милиметра.

Кубер Педи и његова околина пуни су окана. Овде нема монопола, нема великих предузећа. Свако ко то жели, може, по цени од неколико хиљада динара годишње, да добије дозволу. Овде свако ради за себе. А сви копачи опала слични су бар у једном — иницијативи и спремности да се изложе ризику. Ризик: то је прихватање могућности да се и после деценија

трагања човек не обогати. Овде то сви знају и успех не доноси само рад. Неко месецима не налази ништа, други после неколико дана наилазе на комад који вреди више година напорног копања.

Браћа Коро нису стигла даље од петог разреда основне школе. Данас њихово богатство не лежи само у опалу. Властници су и једне модерне самопослуге, неколико стамбених зграда, једног хотела. Али има и оних који само животаре од стрпљивог и мукотрпног копања. И надају се. Ко-

пачи опала су људи који то умеју боље од других.

ГРАДОВИ — УТВАРЕ

Богатство које крије Аустралија не лежи само у опалу. Има, или још тачније, некада је овде било

и злата. Почели су да га копају пре сто година и тада су никли градови. Временом, злата је било све мање, а трошкови рада били су све већи, па су тако и ова насеља копача ишчезла. Југозапад континента и данас је пун градова — утвара. Такви су Лавертон и Гвалија. Овај последњи,

некада је имао око 5 хиљада становника. Године 1961. постало је јасно да злата више нема — град наде преконоћ је постао мртав град. У њему данас више нема ни живе душе.

Кулгарди данас има 700 становника. Некада их је било преко 100 хиљада. У центру још ради гостионица у којој два старца рудари, причају о временима када је овде владала златна грозница. Индустријско вађење злата у Кулгардију више не долази у обзир, сада то раде појединци који су спремни да се надају тамо где су многи већ напустили наду.

Када у Аустралији кажете злато, већина одмах помисли на Калгурли. Иако је од некадашњих 100 хиљада становника данас остало око двадесет, ипак се не може говорити о мртвом граду.

Од Калгурлија је почињала она чувена »златна миља« око које је, у годинама грознице, никао град и хиљаде рудника. Рудници су и данас ту, али у њима више нема људи. На једном крају »миље«, делу земљишта дугачком тачно пет километара, ради још само рудник Маунт Чарлот, власништво једног акционарског друштва.

Најдубља јама у Калгурлију дубока је хиљаду метара. Догле је човек сишао у потрази за златом. У једином руднику злато се тражи и вади на начин који јасно говори да су дани грознице прошли.

Када геолози пронађу неку златну жицу, долази машинерија. За њима силазе рудари. Свој посао обављају мирно, ухотано и без узбуђења које је некада владало. Злато се више и не види. Светlucaва златна нит на зиду ходника — то је нешто што припада прошлости. Злата има још, али је скривено у руди.

За 31,103 грама злата данас се добија 130 долара (2340 нових динара). Дневно се у Маунт Чарлоту извади 2800 тона руде. Руда затим доспева у циновски котао у коме се претвара у песак. Њему се затим додаје жива, настаје легура која ће тек у топионици, подвргнута изузетно високим температурама под којима жива испарава, открити злато. Није дакле ни чудно што узбуђења нема. Јер, од једне тоне руде, добија се у просеку — 4,5 грама злата.

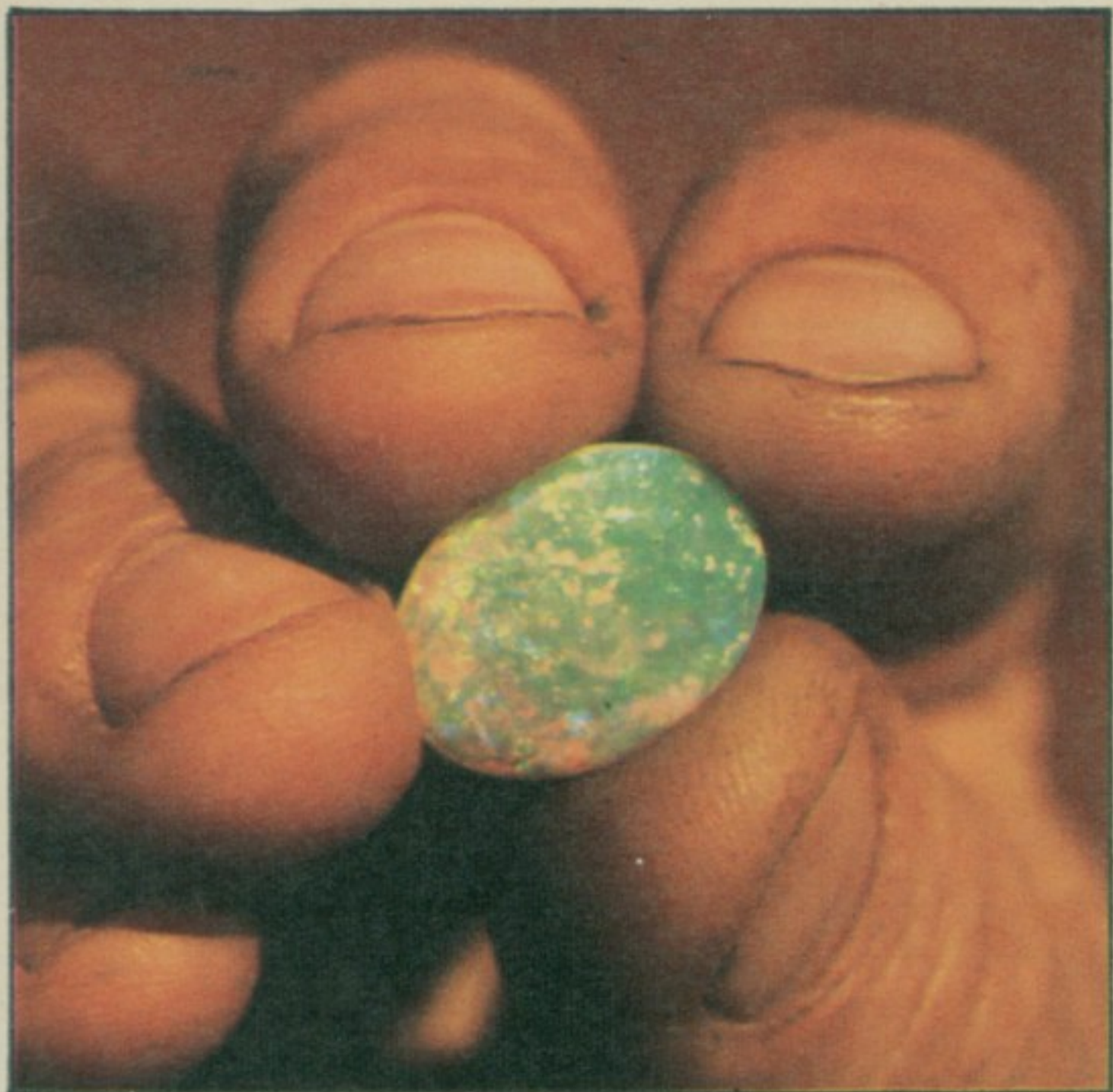
М. И.

У ПОТРАЗИ
ЗА ЗЛАТОМ
И ОПАЛОМ

НАДА ЈЕ ПОД

Скупљи од дијаманта — Неке врсте опала данас су скупље и од дијаманата, али се ипак теже продају, јер је опал, за разлику од дијаманта који се користи и у индустрији, искључиво украсни камен. Овај на слици пронађен је 1850. године. Године 1965. у Лондону је продат примерак дугачак преко десет сантиметара: нимало чудно, јер се формирао око делића ребра неке праисторијске животиње која је морала бити дугачка око 12 метара. Пронађени су и опали који су сачували тачан облик шкољке око које су настали.

Чекић и отворене очи — Пошто се окно отвори, треба ископати ходнике. За то се прво користи експлозив, а затим пнеуматични чекићи. Сви ходници су хоризонтални, никада дужи од четрдесет метара, често тако ниски да не дозвољавају усправан ход. Копачи опала ће рећи: „Треба само држати добро отворене очи и знати употребити чекић“. Негде, на једном од зидова или плафона рудника, треба наћи драгоцену жилу опала и вешто је издвојити чекићем. После тога, све је рутина и лако — кажу копачи.

Трагање за заборављеним — У грумену, злато вреди много више него у праху и све се ређе налази. Овај грумен нађен је у подручју Калгурлија — центра златне грознице у Аустралији. Злата чак ни ту више нема као некада, људи су отишли, ради још само један велики рудник и све ређи усамљени копачи који по напуштеним окнима траже оно што је неко-некад можда превидео. Некада су људи налазили грумене дугачке и по двадесет сантиметара — каже један од оних који још није престао да се нада.

ЗЕМЉОМ

Време је стало — Лавертон је само један од градова који су напуштени када је злата нестало. У окна овог рудника више се нико не спушта. Ту су и домови рудара, углавном лимом покривене зграде, данас без прозора и без укућана. На вратима једног од њих још стоји лист истргнут из неке свеске. Непозната домаћица је на њему исписала: „Понедељак — прање степеница, уторак — кухиња, среда — прање веша“. Свуда утваре из времена које је, не тако давно, одједном стало.

Тројица последњих — Од пет хиљада становника, колико је некада имала Гвалија, данас је остало само троје. Они су остали и када је 1961. године и последњи рудник затворен. Овај човек, један од њих, трага за златом на прастари начин: иситњену руду излива у посуду пуну воде. Злато је теже и задржаће се на дну. Уколико га уопште има.

Ни говора о индустрији — Злато у подручју Кулгардија већ годинама траже усамљени појединци. Оно што је остало, могло би да обогати још само њих. Једноме од њих припада и овај „рудник“ подигнут далеко од насеља које лагано умире. Данас у Кулгардију има свега 700 становника. Некада, не тако давно, било их је око 100 хиљада.

СЕЧИВО ЈЕ ПОЛЕТЕЛО

Тог пролећног дана 1975. године тридесет двогодишњи Стив Хеклман и десет година млађи Џим Мек Грегор радили су заједно. Требало је подсецати и очистити борове и храстове у једној шуми у Аризони.

Стив је био искуснији. Знао је да ваздушна тестера ради много брже, али и то да је много опаснија од обичне. Ни Џиму није било први пут да рукује том на правом: на крају готово два метра дугачке шипке налазило се округло сечиво тестере које се обрталом брзином од 4500 обртаја у минуту.

Ваздушна тестера се много чешће користила за чишћење ниског растиња. Ово што су њих двојица сада радили било је много опасније — знали су да сечиво лако може одскочити од тврдог дрвета и да ће га у том случају јака центрифугална сила завитлати кроз ваздух и то у луку који иде надесно.

ЛЕВО ЈЕ УВЕК СИГУРНИЈЕ

Стив је зато и радио иза Џима и то са његове леве, наводно сигурније, стране. Био му је окренут леђима и сагнут, тако да није ни приметио да овоме задаје муку једна тврда грана и да је младић, како би постигао бољи угао, потпуно обрнуо тестеру. У тренутку кад је сечиво дотакло дрво, одбило се и, због свог наопаког положаја, полетело у луку — налево.

Стив је видео, или само осетио, тога се више не сећа, како тестера лети право на њега. Инстинктивно је подигао руку да заштити главу: сечиво му се зарило око петнаест сантиметара испод врата, пробило му ребра и плућа и изишло испод десне мишке.

Бол није осећао, само топлину крви која је у истом тренутку почела да куља.

— Прошла ми је кроз срце — помислио је с ужасом, а онда схватио да је то што је у стању да мисли сигуран знак да није.

— Човек је повређен! Потребна су нам кола! — Џим Мек Грегор је позвао хитну помоћ.

Кад је Стив пришао да му каже да би хеликоптер био бољи, а он први пут изблиза угледао отворену рану, кости и унутрашње ткиво, само што је наручио хеликоптер, скљокао се низ дебло најближег дрвета до кога је успео да се дотетур.

Од тог тренутка Стив је био потпуно сам.

— Прва помоћ — пролетело му је кроз главу.

С муком је покушавао да се сети онога што је некада давно научио на једном курсу. Сетио се свега што је требало урадити код повреда лица, рамена, руку или ногу. Али не и плућа. Ипак је, држећи леву руку, на којој се још налазила рукавица, што је круће могао, успео да је притисне на рану. Затим је преко ње притиснуо и десну руку.

ВАЗДУШНА ТЕСТЕРА СА 4500 ОБРТАЈА У МИНУТУ НАИШЛА ЈЕ НА ЧВОР И ОДСКОЧИЛА ПРЕМА ГЛАВИ ДРВОСЕЧЕ. ОН ЈЕ МАХИНАЛНО ПОДИГАО РУКУ...

У тренутку када је примио хитан позив, Џим Бебкок се налазио око девет километара од места несреће. Нешто у гласу који је пренео поруку говорило му је да је ова несрећа озбиљнија од осталих, али ипак, није очекивао оно што је затекао на месту несреће. Стив је седео на земљи ослоњен о канту са водом. Лице му је било потпуно бело. Био је сав крвав.

— Настрадао сам. Умрећу — прошапутао је.

И поред мучнине која га је спопала, Бебкок је готово љутито одговорио:

— Слушај, нико од нас још никада није настрадао на послу. Нешти ни ти.

— Е, па онда види како ћемо да зауставимо ово крварење — одговорио му је Стив.

Притисак Стивових руку зауставио је најтеже крварење. Сем

танких млазева који су избијали испод његових прстију, крварење је престало. Бебкок је из камиона донео лед и напаковао га око места на којима је крв још текла. Скоро истог часа, почело је згущавање.

Бебкок је узео радио-микрофон и људима из Одељења јавне безбедности издао упутства. Хеликоптер којим је управљао Џук Мур и у којем се налазио болничар Мајк Мек Артур већ је кренуо из Феникса.

ОДЛУКА

— Шта ће бити с децом? — гласно се питао Стив.

— На теби је да останеш жив — одговорио му је Бебкок, иако је

било јасно да питање никоме и није било упућено.

— Морам преживети! — мислио је Стив. — Морам! Али, ускоро су се појавили сигурни симптоми шока: капљице леденог зноја избијале су му по телу, почео је да цвокоће и нека копрена превукла му се преко очију.

У том тренутку изнад њих се појавио хеликоптер. Требало је још само да се спусти — то је оно најтеже. Несрећа се одиграла у близини електричног вода високог напона, а ветар је дувао брзином од 50 километара на час. Једина чистина налазила се испод самих жица.

Мур је пажљиво спуштао хеликоптер све док се није нашао изнад самих жица. На месту где су високи борови остављали довољно простора, спустио је летелицу до висине жица. Када му је Мек Артур дао знак да их елиса неће закачити, подвукао је хеликоптер под њих, спустио се на земљу и најзад могао да одахне. Стив Хеклман се налазио свега неколико метара даље.

И пре него што су дотакли земљу, Мек Артур је искочио и потрчао ка рањенику. Само један поглед на Стива био је довољан да схвати да он готово ништа ту не може да уради. Човек је морао у болницу. И то што пре.

ДВА И ПО САНТИМЕТРА ОД СРЦА

У Флагстаф болници у Фениксу владало је право опсадно стање. Док је полиција држала под блокадом најближи пут на који је хеликоптер могао да се спусти, болничка екипа чекала је већ спремна за хитну интервенцију. Док су Стива трчећи преносили у операциону салу др Џон Хилдебранд покушао је уклонити Стивову руку са ране:

— Сам нисам могао ништа. Покушао нас је двоје, али ни онда, иако је већ готово био без свести, нисмо могли ни да је померимо. Успели смо тек кад смо му дали наркозу.

Утврдили су да је сечиво прошло кроз три ребра, доњу половицу десног плућног крила и зауставило се — 2,5 сантиметара од срца.

— Оперисали смо га, затворили рану, дали му антибиотике, а онда прексртили палчеве. Нисам веровао да ће се извући — рекао је касније др Хилдебранд.

Десет дана касније, Стив је изишао из болнице. После четири месеца поново је радио. Лекари кажу да ни стручњак није могао боље да заустави крварење. Притисак руке потпуно је затворио све оштећене судове и што је, можда, још важније, створио неку врсту „ваздушног цепа“ у горњем делу плућа. Стив је сам себи спасао живот.

М. И.

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

Љубица Чанаревић
данас

Свако ко би са улице погледао у вилу „Рај“ једне летње вечери крајем јула 1918. године рекао би да ту нема ни живе душе.

Међутим, иза замрачених прозора у највећој просторији на окупу су били домаћини и четири госта: два мушкарца и две жене. Један од двојице мушкараца истицао се стасом и тврдим изразом лица. Био је то Драгутин Јовановић Луне. Шест месеци раније кришом је, по наређењу Врховне команде, дошао у Србију са Солунског фронта да прикупи податке о неуспеху топличког устанка и стању у земљи. Сада је одлучио да се врати на фронт. Прикључио му се наредник Милутин Петковић који је ране из првих борби рата видао и излечио у Јагодини. Од две „гошће“, Андријана Јеремић живела је у Бањи. Друга жена, у ствари девојка од двадесет пет година, звала се Љубица Чанаревић.

НЕОПОЗИВА ОДЛУКА

Луне је говорио мало. Мориле су га силне бриге. Са Солунског фронта пробио се до Србије и своје родне Врњачке Бање без по муке. Али, тада је био сам. Сада је друга прича. Поред наредника Милутина, придружио му се отац Мирча који није хтео ни за живу главу да остане у Бањи, па бански кмет Обрен Младеновић, коме је дојавила стална присмотра Аустријанаца, чак и неки Италијан, неки Пега Ђовани. Довео га Милутин. Каже, Италијан је душа од човека, побегао од Шваба и крије се по Јагодини. А поврх свега још и та Љубица. На десетак дотадашњих тајних састанака у

вилу „Рај“ Луне је имао прилике да је добро упозна. У реду, била је родољуб, али ово са њеним путовањем на Солунски фронт никако му није ишло у главу. Започео је отегнуто:

— Слушај, учитељице! Пред нама је близу хиљаду километара пешачења, мука, скривања... глад, жеђ. Да би стигли до наших на Солунском фронту, морамо да претуримо преко главе много села и градова, а у сваком месту је непријатељ! А ако то и преживимо, очекује нас провлачење између аустријских и бугарских ровова и жичаних препрека! Имаш времена да се предомислиш!

— Никад! — одлучно је одговорила девојка.

Видећи да је даље убеђивање чисто губљење времена, младић јој је рекао:

— Посустанеш ли, убићу те, и то не метком — скуп је! Спремај се на пут!

После два дана, група људи отиснула се са Гоча, под окриљем мрака, у неизвесност. Љубица је корачала у средини колоне. Са подсеченом косом, шајкачом на глави и у полувојничком оделу које јој је нашао Луне — личила је на мушкарца.

Само је случај ишао на руку младој учитељици да сретне Лунета. Потичала је из угледне породице Ужичанина Јеврема Чакареви-

ћа, такође учитеља. Тешко је подносила присуство окупатора и на сваки начин настојала да се придружи српској војсци. Ме-

ђутим, начина није било: непријатељске власти будно су мотриле на њу. Срећа јој се осмехнула у лето 1918. Сестра јој је оболела.

НЕРАЗЈАШЊЕНЕ КАТАСТРОФЕ

УДАРАЦ С БОКА

У јутро, око 4,20 часова, 12. децембра прошле године, на командним мостовима совјетског теретног брода „Марија Јермолајева“ и грчког теретњака „Марион“, зазвонили су алармни уређаји. Дежурни официри пробудили су своје капетане — неки брод налази се у опасности! Најсавременији поморски уређаји кажу да је то „Минхен“, брод од 37134 бруто регистарских тона, чија је матична лука Бремен.

ТРАГОВИ НА ТАЛАСИМА

Обавештење о примљеној СОС поруци грчки капетан одмах је пренео даље, лучким властима у Бордоу. Совјетски заповедник известио је о свему лучке власти на Азорима. На броду „Марија

Јермолајева“, поред знака СОС чули су и реченицу:

— Силовит ударац с бока...

Иако се у том делу Северног Атлантика у том тренутку налазило још неколико бродова, на свима су алармни аутоматски уређаји остали мирни...

Порука коју је послао радио-телеграфиста са „Минхена“, довела је до једне од највећих спасилачких акција у историји поморства. Иако положај брода „Минхен“, чији је циљ пута био Сована, лука на источној обали САД, није прецизније одређен, у поруци радио-телеграфисте Ернста Јорга, бродови који су примили сигнал СОС кренули су према тачки удаљеној од Азора око 740 километара.

У уторак пре подне поруку „Минхена“ емитовао је „Ландс радио“ на југо-

СЕВЕРНИ АТЛАНТИК ЈЕ ПРАВИ ПАКАО. УЖАСАН УРАГАН ПОДИЖЕ ТАЛАСЕ ВИСОКЕ И ПО ДВАДЕСЕТ МЕТРА. ГОРОСТАСНИ ТЕРЕТИ БРОД „МИНХЕН“ НАШАО СЕ СЕВЕРНО ОД АЗОРСКИХ ОСТРВА ПЛОВЕЋИ ПРЕМА ТОМ ПАКЛУ.

западу Енглеске. У акцији трагања за несталим бродом укључили су се ускоро енглески авиони, неколико бродова америчке ратне морнарице и још двадесет бродова из разних земаља. Сатима су претраживали површину Атлантика, али сва њихова настојања остала су узалудна. Четрдесет осмогодишњи капетан Ханс Денекамп и посада од 26 морнара и две стјуардесе

нестали су без трага. Није ли то нови „тајанствени троугао“ близу Азора?

Иако се у близини налази неколико мањих острва, нико од посаде није успео да дође до њих. На таласима су пронађени остаци радио-станице са „Минхена“, два појаса за спасавање које су спасиоци успели да идентификују, као и два спасилачка одела, неидентификована. Сума од

ЛИМ ИЗ ТОПА!

Пуш на који је кренула ужичка учишћељица ђредсџављао је више од ђогџиџа. Заџо је ђре ђоласка ђођа іруџе уџозорио да ће је уџиџи ако ђосусџане.

Повела је у Врњачку Бању на опоравак. Тамо је сусрела пријатељицу Андријану Јеремић која јој је дошапнула да је један наредник Добровољачког одреда Војина Поповића Вука у околини и повезала је с њим. Тако је Љубица умолити Лунета да је поведе на фронт.

ВИ СТЕ БУГАРИ!

Прва два дана није осетила тегобе пешачења. Чинило јој се као да лети.

Хране им је понестало већ код Блаца. Ту, у јед-

ном селу, група је набасала на неку жену са дететом у наручју. Стајала је пред спаљеном кућом и нарицала. Пришли су јој. Жена се уплашила. Замолили су је за мало хлеба. Бутала је и дрхтала од страха.

— Срби смо! — умиривао је Луне.

— Ви сте Бугари, вратили сте се!

Вођа дружине објашњавао је полако и разложно да униформу бугарског официра носи како би лакше могао да се креће. Течан српски језик целе групе и доброћудно лице старог Мирче умирили су несрећницу. Испричала је да су Бугари попалили село и обећала да ће отићи у суседно до стрица да донесе хлеб. Вратила се поподне

са бошчом пуном хране. Однекуд се појавио неки старац. Понудио се да на једном делу пута буде водич. На разстанку, упозорио је „путнике“ да се клоне Подујева.

— Тамо има Бугара к'o плевe! С њима нема шале: кољу све што се зове Србин!

ЛУКАВСТВОМ И НОГАМА

Дружина се кретала углавном ноћу. Милутин је пред Подујевом отишао у извидницу. Ускоро се вратио и нешто шапнуо Лунету. Потом су се обојица некуд изгубили. После неколико дана разјаснили су своју тајанственост: Милутин је приметио бугарског војника на стражи, али и овај Милутина. Бугарин им је поставио заседу. Луне је прискочио у помоћ и стражар је ликвидиран.

Што је дружина више одмицала на југ, пут је бивао све опаснији. Села, друмови, шумарци, проплатници, све је то било запоседнуто Бугарима. Страхоте које су чинили међу српским становништвом тешко се могу описати. Ипак, Љубица је касније покушала да их дочара. Швајцарац Арчибалд Рајс,

велики пријатељ Срба, криминолог и универзитетски професор, пажљиво је забележио нека од њених казивања.

До коре хлеба долазило се као до сувог злата. Још неколико пута набасало је шесторо храбрих на бугарске војнике. Спасли су се што брзим ногама, што лукавством. Код Призрена, Љубицине цокуле су се распале. Ноге су јој биле изубијане, кржаве. Ниједном није јакнула. У близини села Железна Река купљена је коза од сељака, па јој је Мирча направио опанке од пресне коже.

Од Прилепа су на сваком кораку сретали бугарске војнике. Сакривање више није помагало. Луне и Милутин су се договорили да вежу Љубицу, Пегу и Обрену и да их спроводе као војне бегунце и јатаке.

— Нема нам друге! — процедио је Луне. — У моју униформу неће посумњати, одлично говорим бугарски!

Нико од њих није ни претпостављао да су у том тренутку бугарске окупаторске власти већ сазнале да се група Срба пробија на Солунски фронт и да је за необичном дружином расписана потерница!

Љубица је стоички подносила муке. У близини фронта, Италијан Пега се уплашио свакодневног пушарања по висовима. Једне ноћи побегао је незнано куд.

Неколико десетина километара пред првим бугарским рововима групу је сусрео дебелишаста не-

пријатељски официр. Распитивао се код Лунета кога спроводи и зашто. Нешто му ту није било како ваља, сумњао је у њихову причу. Луне је то приметио. У оближњем шумарку притиснуо му је нож на леђа и натерао га да, надалеко са узвишења, покаже распоред бугарских трупа и ровова. Потом га је онесвестио ударцем дршке револвера по глави.

Дружина је пожурила. У ноћи између 22. и 23. августа прешла је бугарску борбену линију. Али, авај! тада су на њу припуцали наши. Узалуд је Луне довикивао српским војницима у рововима да је он — Луне — и да води пријатеље. Свитало је. Зар смрт на крају пута?! Право чудо и срећа у несрећи било је присуство капетана Миливоја Млађеновића у рову. Познавао је младића и препознао му глас.

После 27 дана патњи и наточевчанских напора, Љубица Чакаревић и њени пријатељи били су на фронту, међу својима.

Прича о учитељичином подвигу зачас се пронела рововима. Сместа је позвана у Врховну команду. Били су тамо високи официри, наши и француски, на челу са војводама Степом Степановићем и Живојином Мишићем. Пружила је непроцењиве податке о стању у Србији. Упитана је за жељу... Одувек је маштала о студијама. Ево прилике! Погледала је присутне и очију пуних суза рекла:

— Ја бих да само једанпут опалим из топа на непријатеља!

Жеља јој је испуњена.

Драгутин Јовановић Луне убијен је 1932. од стране полицијског агента Стојана Протића, на железничкој станици у Нишу. Отац му Мирча умро је шест година доцније. Сахрањен је у Врњачкој Бањи. Некадашњи кмет бањске општине окончао је живот на улици напрасном смрћу. Слично је прошао и Милутин Петковић: погодио га је инфаркт у кругу касарне док је јахао коња. Италијан Пега, који се уплашио пред фронтом и утекао, прешао је поново цео пут и обрео се у Јагодини. Ту се прикрио. Касније је живео у Милану где му се губи траг. Љубица Чакаревић се удала 1921. за Никола де Сарна, чија је мати била Бокељка, а отац Италијан, дипломата и пријатељ Црногораца. Никола је умро. Љубица данас живи сама у малом месту Ођамо поред Милана од скромне пензије. Иако има скоро 86 година, у домовину долази неколико пута годишње код брата и сестре.

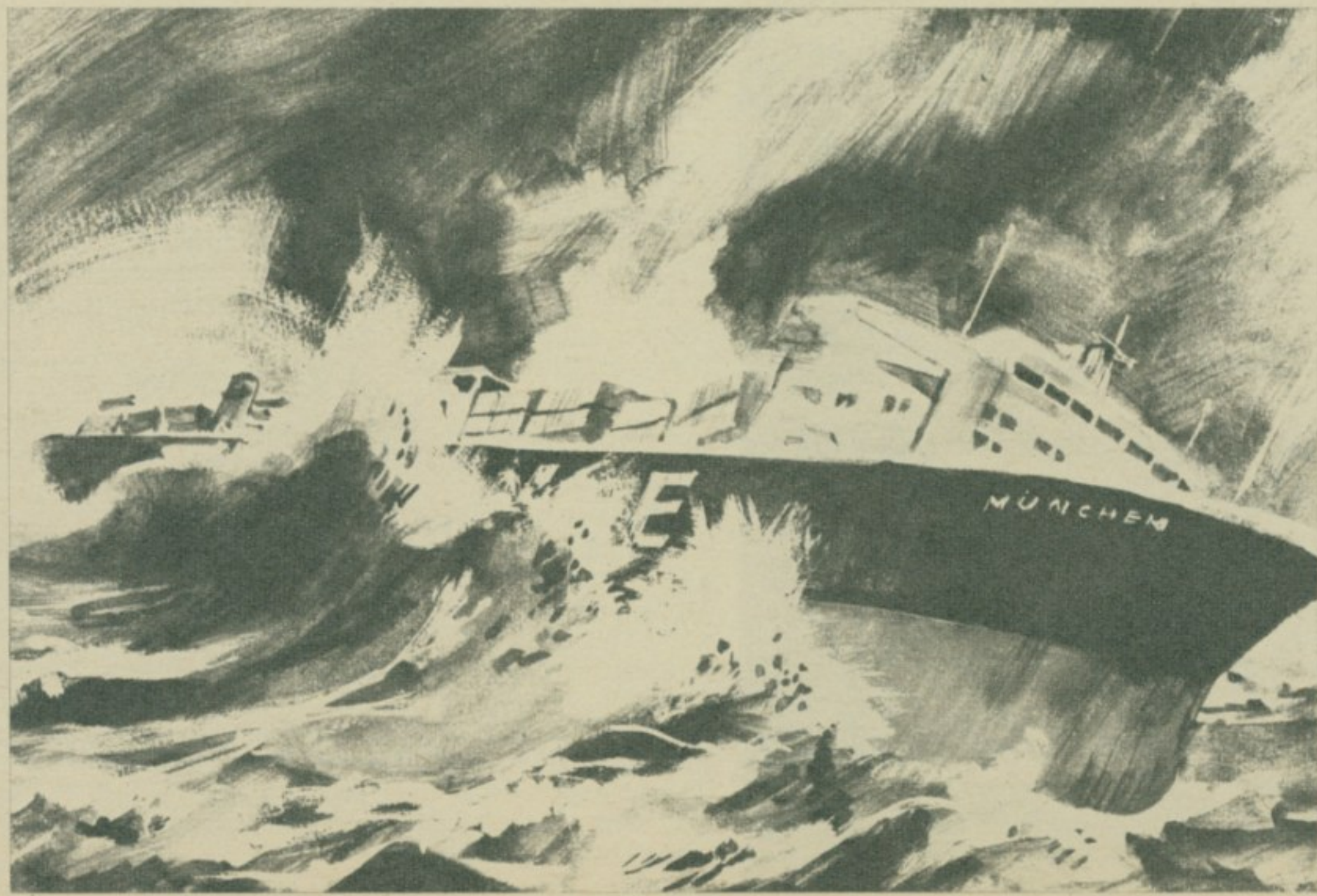
Миленко Тодоровић

130 милиона немачких марака коју треба да исплати осигуравајуће друштво „Лојд“ из Лондона, највећа је, до сада, процењена штета у историји морепловства!

ШТА КАЖУ КОНСТРУКТОРИ?

Убрзо после трагедије почело је да се нагађа како је дошло до несреће. Капетану Денекампу унапред је одређен курс пловидбе, и он је — само да би на време стигао до циља — одлучио да свој брод усмери у тај помањени пакао. Међутим, један капетан дуге пловидбе, познавалац ћуди океана у овом делу света, тврди да је „Минхен“ и раније пловио кроз такве олује па му се ипак ништа није догодило! Сем тога, конструктори „Минхена“ тврдили су да га никакав урагански ветар ни таласи не могу уништити. И најзад: на броду је било довољно чамаца за спасавање, чак и два велика моторна чамца. Како је онда могуће да се нико од посаде није спасао?

Неки стручњаци мисле да је на „Минхен“ изне-

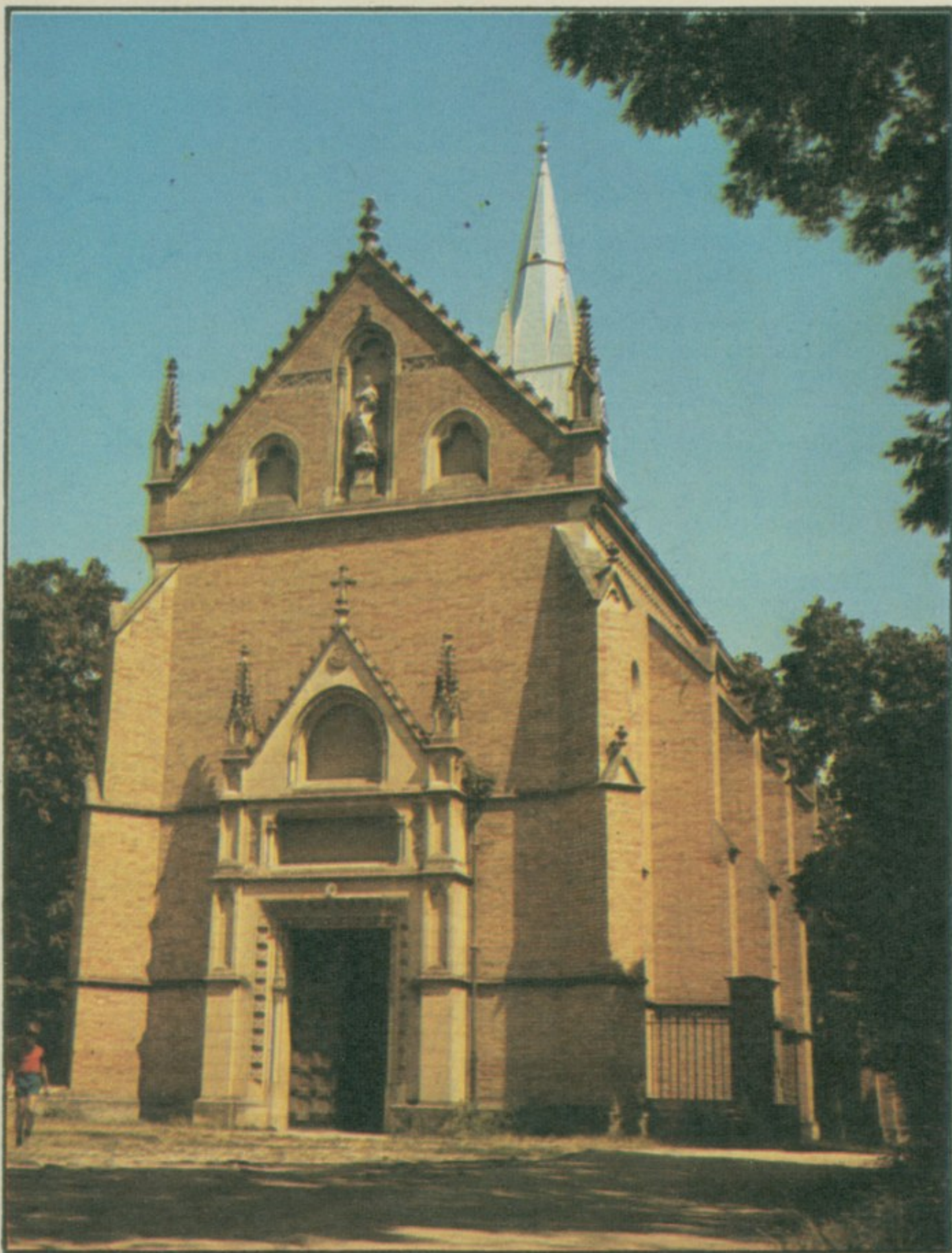

ГРУДОБРАН

ПОД ХЛАДНИМ ОРУЖЈЕМ — У пролеће 1456. године Мехмед Освајач опсео је са око 150 хиљада војника Београд. Један од стубова одбране града био је и Иван Капистран, фрањевачки проповедник. Окупио је у Сланкамену око 50 хиљада људи разних занимања и година, наоружаних сабљама, мачевима, великим ножевима, секирама... Недостатак оружја надокнађивало је одушевљење за борбу. Последњих дана јула уз Јаноша Хуњадија нанео је Турцима тежак пораз. Хуњади је после битке умро у Земуну од куге, а Капистран се, тешко болестан и на измаку снаге, запутио ка Илоку, малом месту на северним обронцима Фрушке горе.

У Срему, на десној обали Дунава, делимично на повишеној заравни, а делимично међу огранцима Фрушне горе, сместио се Илон, насељен још у праисторијско доба. У време Римљана то је већ познато насеље *Siscium*. Из тога доба сачувани су и нени натписи и глава Диоскура. У средњовековним документима Илон се од 1346. године помиње као Ујлан или Вилан. До 1525. године био је у поседу инезова Илочних, развијајући се постепено у трговачки и занатски центар. Турци долазе 1526, а после њих Илон долази у посед инеза Ливија Одеснахија. Уз дворац Одеснахија налази се житни магацин, једна од најстаријих грађевина те врсте код нас, и пространи парк са егзотичним дрвећем. Данас је Илон центар фрушкогорског виноградарства са познатим винским подрумима.

Текст и снимци: М. Вујовић

БРЖЕ ДО САМОСТАНА — Циљ Капистрановог путовања био је, заправо, илочки фрањевачки самостан. Његов данашњи изглед потиче још из 17. века када је преуређен. А Капистранов живот прича је за себе. Рођен је 1385. године у Капестрану у Италији, и то у веома богатој и угледној породици. Имао је могућности да стекне највише образовање. На универзитету у Перуђи студирао је филозофију и права, а 1413. постао је судија и управник Перуђе. Био је веома близак папи Николи V и ускоро ступа у фрањевачки ред. Папски је легат у Милану, а као проповедник почиње да путује Европом. После пада Новог Брда нашао се у Рабу, у Угарској, где се одржавао Сабор сталежа. Надирање Турака забринуло је све окупљене. Обрео се ту и деспот Ђурађ Бранковић тражећи помоћ за борбу против Турака. Тада је Капистран одржао један од својих најватренијих говора, а ускоро креће и сам према Београду где су се окупљале турске снаге.

ТВРДОГЛАВИ ГРАДИТЕЉ — Искрпљен напорима, или, како неки тврде, и сам оболео од куге као и Јанош Хуњади, Капистран је умро у Илоку 23. октобра 1456. године. Сахрањен је у цркви која носи његово име. Црква је позната и по једном необичном сукобу. Стара грађевина дочекала је 19. век у врло јадном стању па је одлучено да се преуреди. Ангажован је прослављени архитекта Херман Боле, велики поборник „чистог стила“ који је тако доследно спроводио своје намере да на обновљеним грађевинама није готово остајао ни камен на камену. Уклањао је све дотадашње и уносио нове, по њему, чисте стилске елементе. Тако је обновио и неколико значајних грађевина у Загребу, а када се прихватио посла око илочке цркве, завршио га је тако да јој је потпуно променио изглед.

НАД ДУНАВОМ

НЕОСВОЈИВ ГРАД — Средњовековне куле и зидови, грађени од најквалитетније цигле и камена, опкољавали су град у виду правоугаоника. Куле су имале два нивоа са постољем за топове, а завршавале се грудобранима и пушкарницама. Град је био готово неосвојив.

КУПАТИЛО У КУЛИ — Иако је у време Турака Илок био средиште Сремског санџака, из тога времена није сачувана готово ниједна права турска грађевина. Једну од кула илочног града Турци су преуредили у купатило чији су се остаци одржали до данас. Зидови купатила били су украшени арабескама.

ПОГЛЕД НА ДУНАВ И — БОСНУ — Господар Илока био је од 1365. године Никола Конт, предак кнезова Илочких који су утврдили овај град. Никола Илочки, угарско-славонски феудалац кога је Матија Корвин 1471. године поставио за „краља“ Босне, живео је у Илоку. Његова власт у Босни више је била симболична него стварна. Постављање Николе Илочког за краља био је тактички потез Матије Корвина који је хтео да, са једне стране, задовољи амбиције овог незадовољног великаша, а са друге се надао да ће обнављањем краљевске титуле у Босни привући већи број присталица за борбу против Турака. Никола Илочки умро је 1471. и сахрањен такође у франјевачкој цркви у Илоку. Доласком Турака изгубио се траг кнезова Илочких, а када су се повукли Турци, илочно властелинство је у поседу породице Одескалхиа. Један од остатака њихове моћи је и китњаста барокна гроб смештен у зеленилу градског парка. На време процвата градића подсећа и дворца Брњаковића, барокна грађевина у којој је смештен градски музеј.

СТРУЈА ИЗ „РУПА У СИРУ“

Колико су предвиђања научника основана, показаше скоро будућност: на атлантској обали Канаде у току је пројекат у који су уложена огромна средства. Циљ овог пројекта је да се утврди да ли је могуће искористити енергију највећег таласа плиме и осеке на свету, оног који настаје у заливу Фандиј, између Њу Бранзвика и Нове Шкотске. Ниво Атлантика подиже се и спушта на овом месту око 15 метара.

МЕСЕЦ РАДИ ЗА НАС

Идеја да се искористи енергија таласа који се јављају два пута дневно, стара је неколико деценија. Пробна постројења дала су

ШТА ЋЕ БИТИ ЕНЕРГЕТСКИ ИЗВОР БУДУЋНОСТИ? СВЕ ВЕЋИ БРОЈ НАУЧНИКА МИСЛИ ДА ЋЕ ДО 2000. ГОДИНЕ ВЕЛИКИ ДЕО СВЕТСКИХ ПОТРЕБА ЗАДОВОЉАВАТИ ЕНЕРГИЈА ТАЛАСА.

охрабрујуће резултате, па ће ускоро почети и изградња читавог комплекса који ће, користећи таласе, давати електричну енергију.

Пројекат предвиђа изградњу низа брана са стотинама огромних отвора — подводни снимак показао би чудну подводну структуру, умногоме сличну циновском швајцарском сиру. „Рупе у сиру“ послужиће да се у њих смести 300 генератора, а елисе сличне онима које покрећу млазњаче окретаће се под утицајем осеке стварајући при том снажна магнетна поља на рубовима генератора и електричну струју чија ће снага износити око 9 000 мегавата.

Средства потребна да се план и оствари велика су, али је и одговор који ће се изградњом ових постројења добити изузетно значајан. Јер, потече ли из брана у заливу Фандиј довољно електричне енергије, биће то знак за читаво човечанство да му на располагању стоји огромни енергетски потенцијал који већ данас може да се користи.

Енергија добијена из таласа неисцрпна је и трајна као привлачна моћ Месеца и Сунца под чијим дејством и настаје подизање и спуштање нивоа мора. При том се овај енергетски извор може користити без опасности да се човекова околина загади.

Бране каква је ова на ка-

надској обали Атлантика могле би се подићи на тридесет места у свету на којима су таласи настали дејством Месеца и Сунца довољно снажни. Прорачуни кажу да би вредност добијене енергије износила око 64 хиљаде мегавата!

Да канадски стручњаци и влада нису једини који се баве овом могућношћу, говори и постројење од 240 мегавата које већ десет година стоји на реци Ранс у близини града Сен Мало на северозападној обали Француске. Резултати добијени на овом месту нису се показали довољно охрабрујућим, тако да је за сада изградња сличног система у заливу Мон Сен Мишел одложена.

И научници Велике Британије се већ дуже време баве проучавањем енергије садржане у таласима. Разматра се могућност да се Бристолски залив премости браном чије би генераторе покретала огромна енергија таласа. Да читава идеја није тако нова, може се видети из чињенице да се о овој могућности у тој земљи с прекидима расправља још од — 1910. године.

Садашњи нацрт предвиђа изградњу бране која би се за око девет метара уздижала изнад нивоа мора. Брана би имала 300 генератора смештених у 220 плутајућих кесона који би под снажним налетом плиме давали до 8 хиљада мегавата — количина енергије равна оној коју тренутно даје дванаест британских нуклеарних реактора.

СПЛАВ ОД 25 НИЛОМЕТАРА

Енглеска влада издвојила је и средства за испитивање енергије која би се могла добити из обичних таласа. Дата су идејна решења за неколико система који предвиђају постављање сплавов на отворено море. Непрекидно кретање водене масе искористило би се за покретање хидрауличне опреме која би послужила за рад генератора.

Највише пажње изазива систем сер Кристофера Кокерела, конструктора оверкрафта. Његов сплав састављен је од међусобно повезаних понтона. Подизање и понирање таласа покреће на понтонима уређаје који, са своје стране, дају погон генераторима наизменичне струје.

Само један сплав из овог повезаног система могао би да даје, тако кажу прорачуни, око два мегавата. Низ таквих сплавов, дугачких 100 метара и широких педесет метара, постављених на дужини од 25 километара, давао би 500 мегавата.

Да ли ће из таласа заиста потећи струја, видеће се ускоро. Буду ли се предвиђања остварила, а свет добио нови извор енергије, оствариће се замишљао која није тако нова као што неки мисле. Само у Великој Британији, између 1865. и 1973. године патентирано је више од 300 различитих система са истом идејом — да се искористи енергија таласа.

М. И.

ЗВУЧНО ИМЕ: УБИЦА

ПОПУТ ГЛАДИЈАТОРА, ХИЉАДЕ ПАСА ШИРОМ СВЕТА КРВАВИМ БОРБАМА УВЕСЕЉАВА СВОЈЕ ОКРУТНЕ ВЛАСНИКЕ И ДОНОСЕ ИМ — ЛЕПУ ЗАРАДУ.

Једна нова врста крвавог спектакла — борба паса — постаје све популарнија забава у Америци и западној Европи, упркос жучним протестима друштава за заштиту животиња. Окршцаји са убијањем специјално тренираних паса, организаторима ових приредби, доносе уносан профит, јер улазница кошта око 500 динара! Борбе се одржавају само ноћу, по забаченим предграђима, да би се избегле интервенције чувара реда и закона који узалудно покушавају да спрече ову страст за крвопролићем.

И као у некадашњим римским аренама, број посетилаца на оваквим „приредбама“ запањујуће расте, а најватренији навијачи склапају опкладе које достижу вредност и до 5.000 нових динара.

Интересантно је да су борбе паса узеле маха и у Великој Британији, земљи познатој по традиционалној наклоности према овој врсти животиња. Ипак, то не спречава љубитеље окрућних спектакла да дођу и из најзабаченијих крајева земље,

да би се у предграђима Лондона дивили „врским борцима“ који су због својих заслуга стекли звучна имена и титуле, као на пример „Касапин“, „Убица“ или „Кољач“... Ови „борци“ подељени су у класе, односно у категорије, као у боксу, зависно од расе, тежине, старости... Пас који више пута узастопно победи, добија титулу првака, излази у арену тек после десетак елиминаторних борби својих противника, а цене улазница за посматрање његове „вештине“ вртоглаво расту.

Када напуне годину дана, одабрани пси снажне и крупне расе — вучјаци, булдози, доге који обећавају блиставу каријеру, подвргавају се специјалном тренингу. Прво их власници уче да убијају — мачке, своје традиционалне непријатеље, а затим мање псе: јазавчаре или пудлице без педигреа.

После тога, на мегдан им излазе све озбиљнији противници. Постоје, такође, и специјалне вежбе за јачање мишића, као

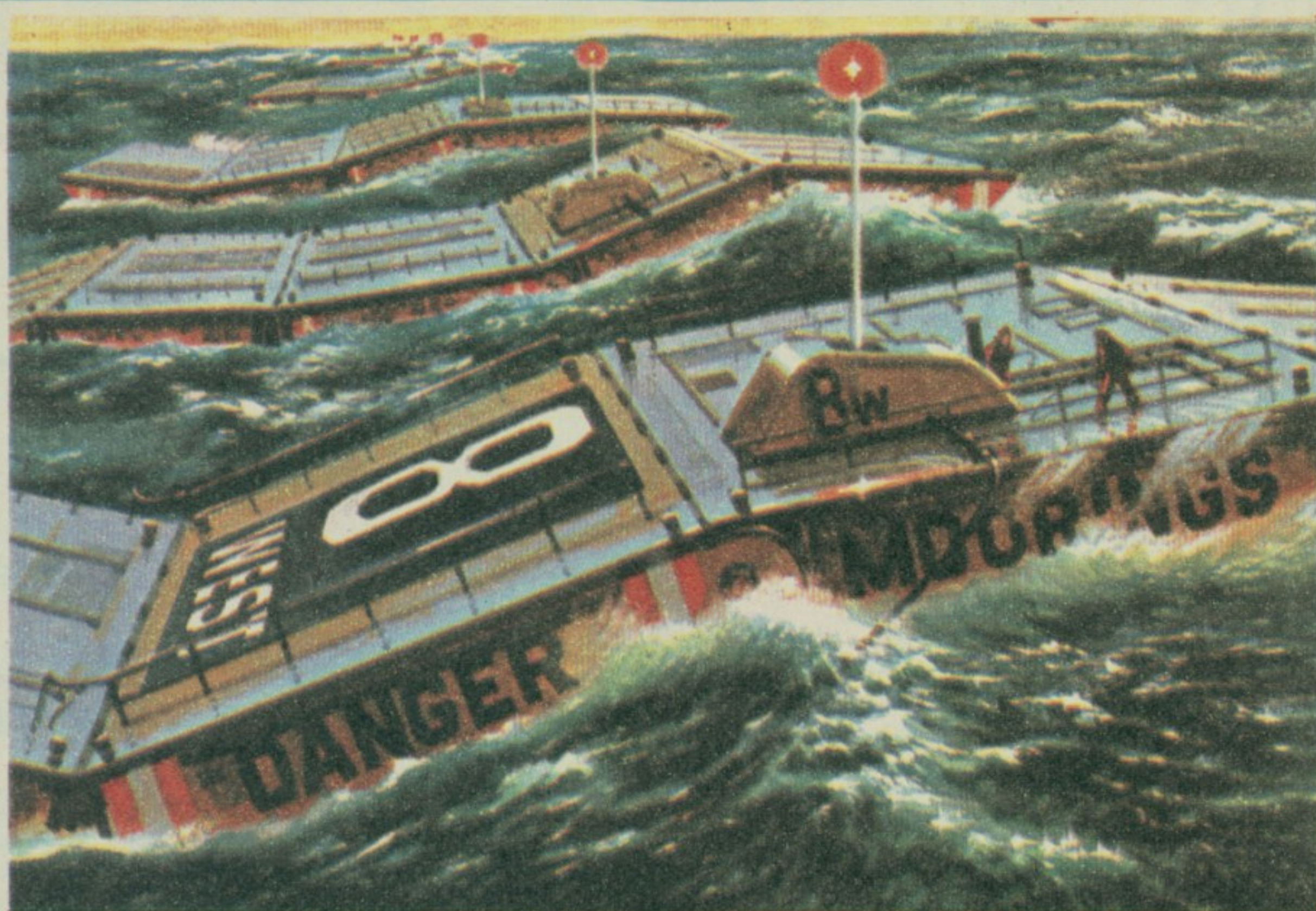
што је, на пример, трчање за аутомобилом који јури седамдесетак километара на час. Ово је веома важно због кондиције, јер борбе паса обично трају око један до два часа, све док један од противника не падне мртав или је толико исцрпљен да не може више ни да се покрене.

Тренутно се на хиљаде

паса у Азији, Америци и Европи припрема за те сурове спектакле. Иако се у многим земљама уводе високе новчане казне, као и казне затвором за одгајање оваквих четвороножних убица, наравно и за организаторе „приредби“ и гледаоце, запањујуће је што интересовање све више расте.

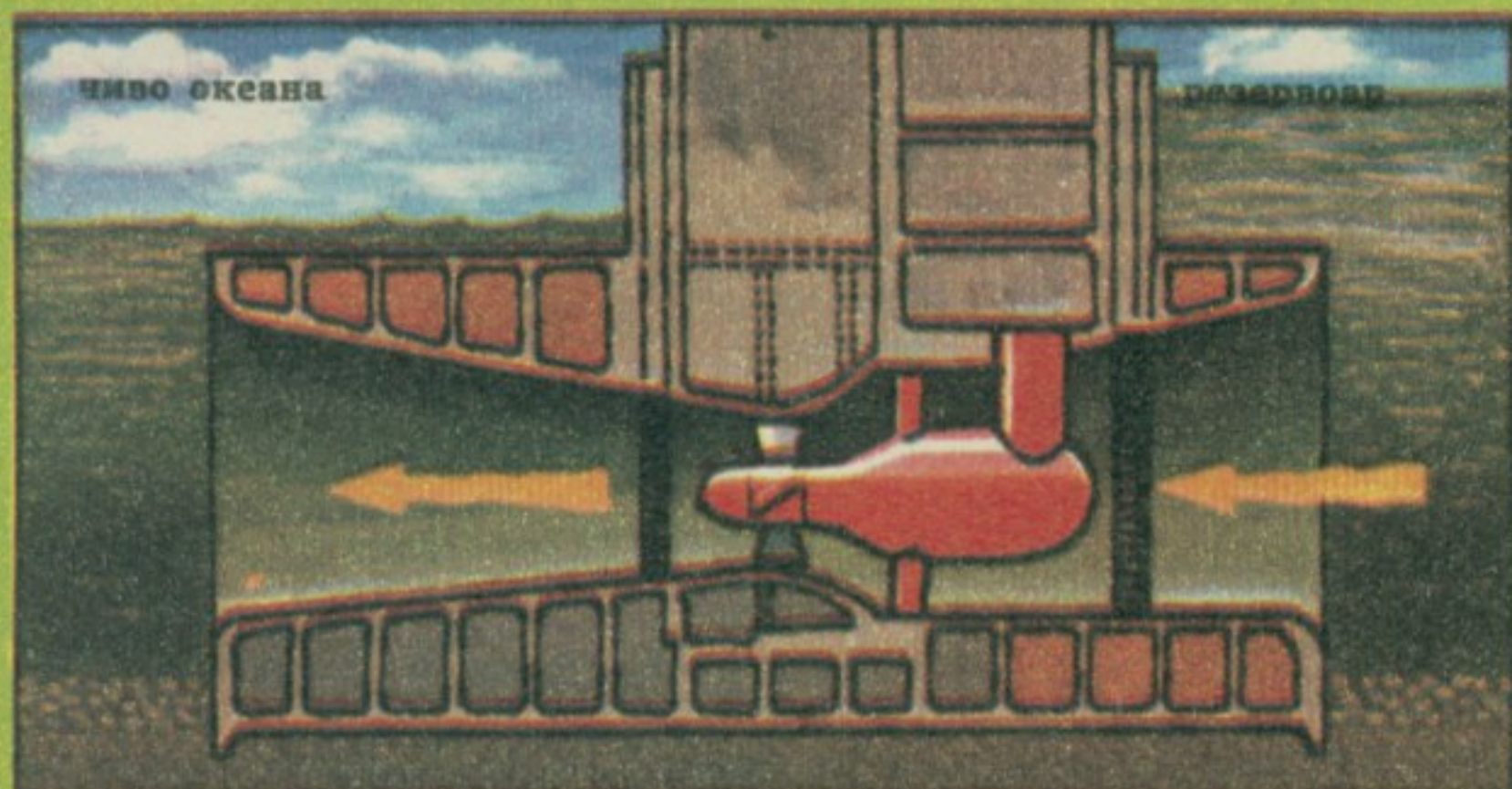
Б. Ј.

Сплавови прате кретање таласа.

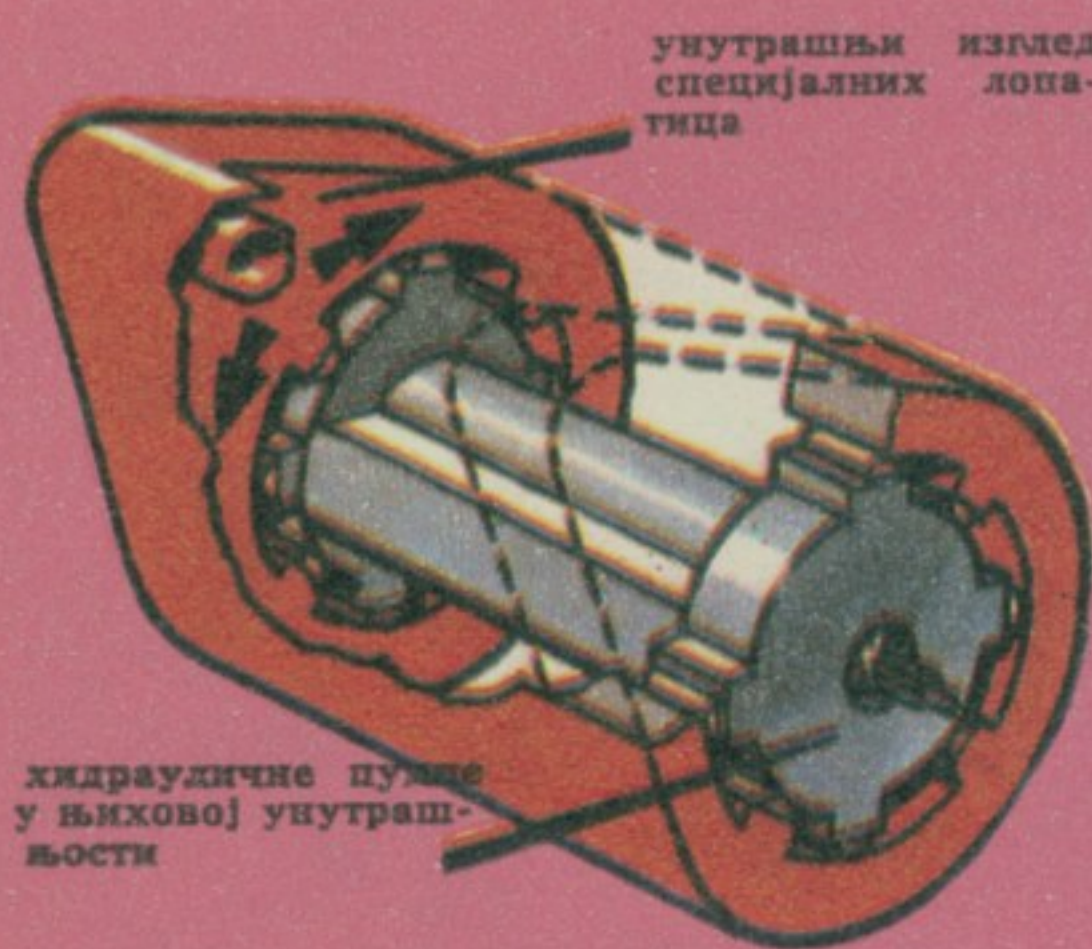
Леве: овако би отприлике требало да изгледа систем који побуђује велико интересовање. Идеја о низу међусобно повезаних сплавова који стоји под правим углом према таласима, замисао је сер Кристофера Кокерела. Користила би се она енергија која под дејством таласа настаје у просторима између сплавова — та енергија претварала би се, уз помоћ посебних направа у електричну. Неколико пробних модела малих димензија већ је изграђено, али је влада одобрила и средства за конструкцију правог сплава одговарајуће величине.

Упрошћени попречни пресек бране у заливу Фандиј. Турбине би радиле само при једном смеру кретања водене масе — при повлачењу плиме. Са надоласком воде, отвараће се врата бране, а када вода продре, спуштати да створе резервоар у којем је ниво воде виши од нивоа мора.

Црна места на мапи света показују она подручја где је јачина таласа који настају под дејством плиме и осеке довољно снажна да би се на њима могле подићи бране за искоришћавање те енергије.

Један од познатих система за добијање електричне енергије из таласа је и овај који је по имену свог проналазача добио назив „Салтерове патке“. Низ масивних лопатица постављених паралелно у односу на смер таласа окреће се под њиховим дејством око своје осе. На овај начин могло би се искористити неких 90 процената од укупне енергије садржане у таласима, али проблем још представља начин на који би се тако добијена енергија могла даље пренети.

НЕОБИЧНА
ЗАНИМАЊА

* ШАПТАЧ У ПОЗОРИШТУ * ОСКУДНИ ШАПТАЧ МОЈ...

Седећи за
сценом, у озбиљној
сцени Спрингберговој »Оца«,
Миливоје Живановић је исцисао:
»Београд — Хајдук 4:0«, задирку-
јући иако шапача Ивељу, сцено-
рој »хајдуковца«.

У убице позоришта у
Бањалуци били су
1938. године усхиће-
ни: гостовало је београдско
Народно позориште на че-
лу са чувеним Добрицом
Милутиновићем, врским
глумцем који је појавом,
лепотом и баршунастим
гласом увек изазивао узда-
хе међу дамама у гледа-
лишту.

Али, ретко је ко од гле-
далаца који су са заносом
слушали сваку Добричину
реч, знао да овај великан
глуме, немарно и тешко у-
чи текстове улога за које
је редовно, ипак, добијао
громогласне аплаузе.

Монолог из неке представе.
Међутим, овај је изненадио
све присутне:

— Господине бане —
забрујао је добро познати
глас — а где је мој су-
флер? Он мора да седи по-
ред мене!

Чувши ово, тада двадесет
седмогодишњи Анте Иве-
ља, и сам запањен, заузео
је место с Добричине десне
стране. Вечера је могла да
почне.

Данас режисери и глум-

у Југославији. А за ово
занимање нигде ни код нас
ни у свету не постоји било
каква школа!

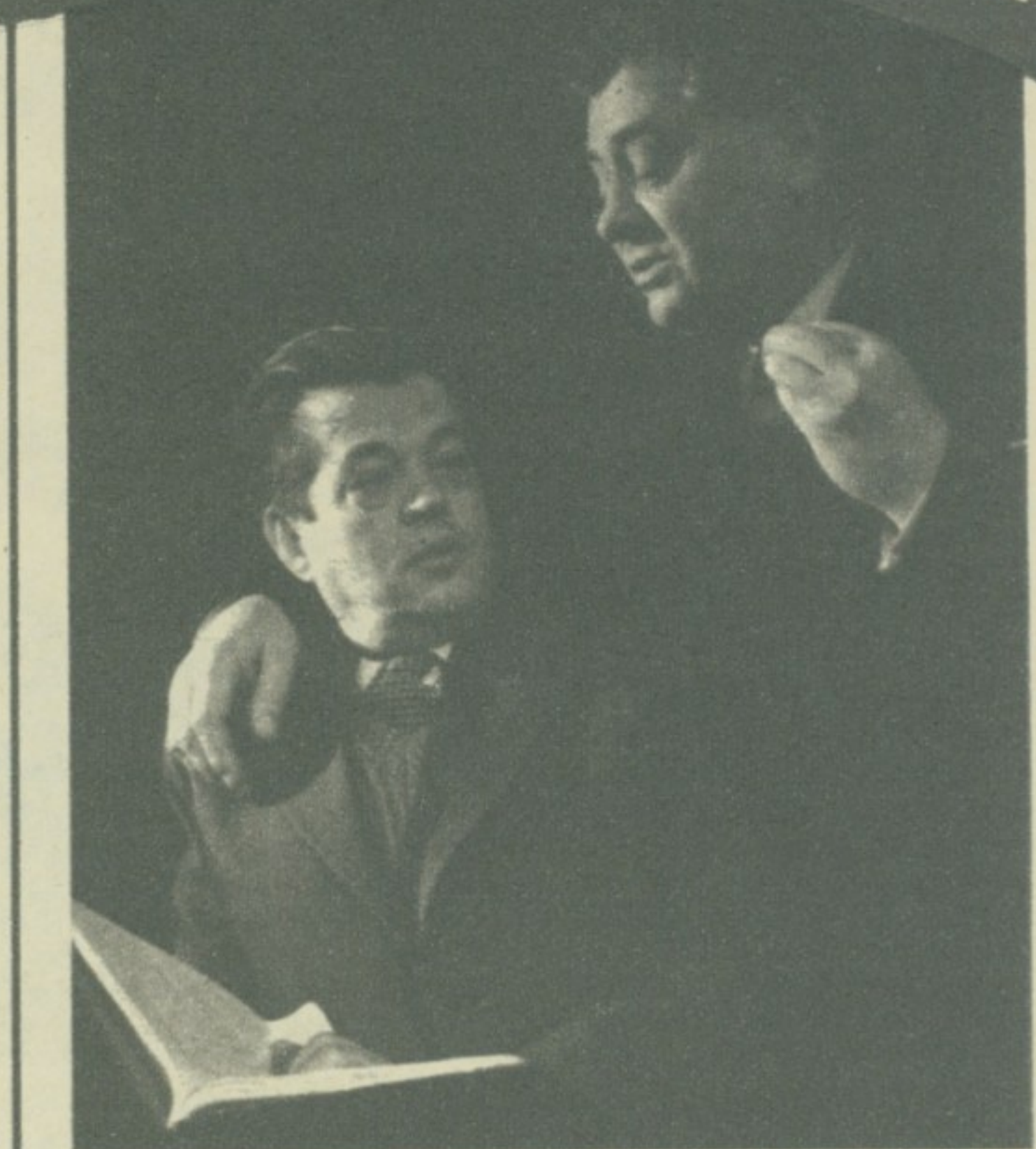
ТО ЧУДО МОРА НАПОЉЕ!

После разних врста по-
слова у неколико позори-
шта, чију је чар упознао
статирајући још као дечак
у сплитском театру, Анту.
1938. године, брат Стјепан,
иначе наш чувени тенор,
доводи у Бањалуку. Треба-
ло је да потпише први
професионални глумачки
ангажман.

Али, угледавши га, та-
дашњи управник бањалуч-
ког позоришта Рајчевић се
намрштио:

— Стијепе, није ово за
глумца... Видиш и сам да
је ситан, а сад су у моди
стасите делије и прави ле-
потани. Кад би бар знао да
шапће...

До тада Анте никада ни-
је ни завирио у шапачеву
»шкољку«, а већ сутрадан
почео је да шапће на про-
бама и представама. Тако
је почело. Али, све док
руски редитељ Черепов,

АНТЕ ИВЕЉА И МИЛИВОЈЕ ЖИВАНОВИЋ НА
ПРОБИ »ЈЕГОРА БУЛИЧОВА« МАКСИМА ГОР-
КОГ У ЈУГОСЛОВЕНСКОМ ДРАМСКОМ ПОЗО-
РИШТУ 1958. ГОДИНЕ

КОД ИВЕЉЕ — КУРС БЕСПЛАТАН!

Девојке и младићи који су завршили неку
средњу школу, студирају или имају факултетску
диплому, а желе да постану суфлери, могу да
дођу код Анте Ивеље у »Атеље 212«, у Улици
Иве Лоле Рибара.

— Могу да ми се јаве и кући на телефон
602-149 или да дођу у Булевар Лењина 179, девети
спрат. Али, не смеју заборавити оно што је мени
рекао Черепов. Ако су стрпљиви, воле позориште
и глумце, предано уче, за пола године знаће ос-
нове суфлерске вештине — поручује Анте Ивеља.

»Алелуји«, једној од
две представе које су се
тада приказивале на бањалучкој сцени, требало је на
крају да Добрица умре за
писаћим столом, изговара-
јући пре тога и одговара-
јући текст. Али, из дворане
су се чули повици:

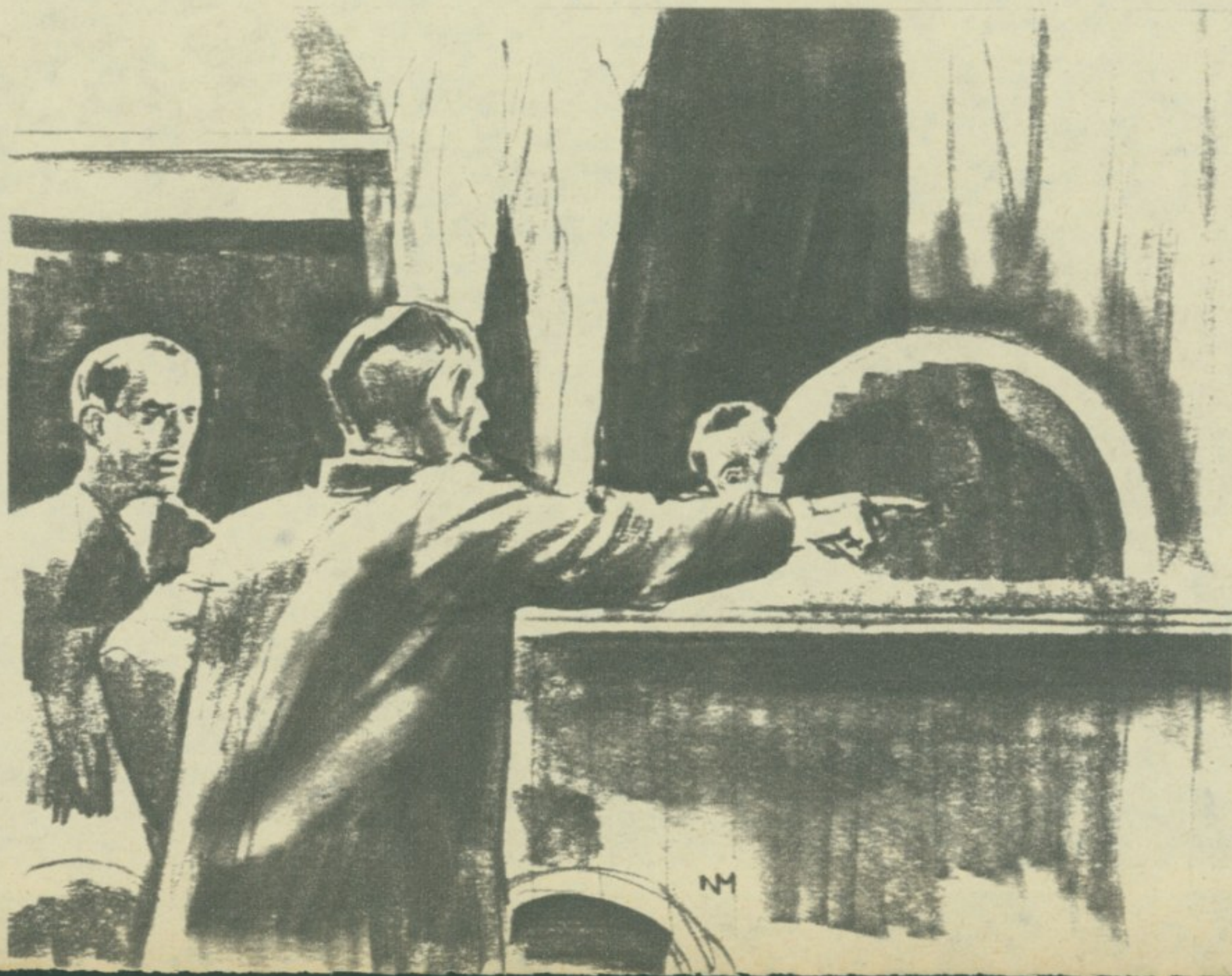
— Шаптало, тише!

Скривени суфлер (шап-
тач) сувише гласно је по-
кушавао да помогне До-
брици, што му је најзад и
успело: глумац је изговорио
текст и одглумио умирање,
завеса је пала, а
дворана се проломиле од
аплауза.

После тога, бан врбаске
бановине приредио је све-
чану вечеру за учеснике
представе. С његове десне
стране седео је, наравно,
Добрица Милутиновић, у
беспрекорном фраку. Шап-
тач који га је »извукао« из
неприлике кад није могао
да се сети текста био је у
дну сале, међу техничким
особљем.

Добрица се дигао и обра-
тио бану. Сви су ућутали и
упрли поглед у славног
трагичара, очекујући здрав-
ницу или пригодан лирски

ци, малобројне колеге и
сви који га познају, шездесет
осмогодишњег Ивељу
називају »краљем шапача

ценије шапач. Кад смо се
ускоро срели, мислио сам
да прођем, као да га не
видим. Али он ме ћутке
позвао прстом себи и загр-
лио ме. Седи смо у кафану
и уз боцу ракије тај вели-
ки зналац позоришта о-
бјаснио ми је све о шап-
тачу и његовом послу. Зау-
век ми је улио у главу да
суфлирање није шаптава-
ње као у школи: мораш у

који је тада радио у Ба-
њалуци, није изненада
прекинуо једну пробу и
љутито упро руком према
Антиној »шкољци«:

— Ово чудо од шапача
што ми проби уши мора
напоље! Или он, или ја!

Анте се нашао у чуду, а
убрзо и на улици. Жена му
је била пред порођајем и
без посла, а сад и он...

— Да сам тада нашао
Черепова, чини ми се да
бих га убио — сећа се да-
нас са осмехом Ивеља. —
А баш њему највише могу
да захвалим што сам, ево,
преко 45 година у позо-
ришту, а од тог четири де-

душу познавати сваког
глумца, мораш знати да ли
је док игра несрећан због
мале плате, да ли је пио,
има ли температуру, мораш
памтити како сваки од
њих учи своје улоге и ре-
дитељева упутства, мораш
их волети као браћу, мо-
раш имати неколико пари
очију, исто толико руку,
мораш бити непогрешив,
мислити само на позори-
ште, глумце, сцену. Ако то
успеш — постаћеш шапач.

Два месеца касније добио
сам повишицу од 200 дина-
ра тако да ми је плата
укупно износила 1450 ди-
нара! А стан и храна ко-
штали су ме само 520 ди-
нара...

60 ПРЕДСТАВА НАПАМЕТ

Из Бањалуке је Анте
Ивеља, 1940. године, оти-
шао у Сплит, одакле су га
Италијани, јер је одбио да
служи у њиховој војсци,
заједно с мајком заувек
протерали с »њихове« те-
риторије. Одлази затим у
Загреб, у Хрватско народно
казалиште, и тамо блет
шапће. Године 1945. је опет
у Сплиту, а 27. новембра

1948. долази у Београд, у Југословенско драмско позориште.

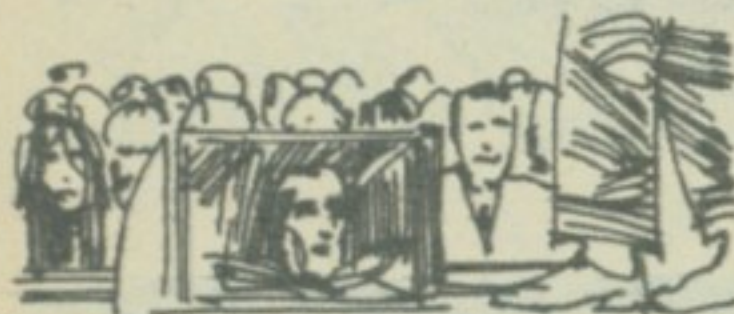
Радећи овај необичан посао, али, како каже сам Ивеља, племенит, узбудљив и леп, суфлирао је на око 5 000 представа и напамет научно преко 60 текстова! Трдећи се увек да га чује и види само глумац, а да за публику остане невидљив и нечујан, шаптао је многим великанима наших сцена: Добрици Милутиновићу, Миливоју Живановићу, Мири Ступици, Љубиши Јовановићу, Марији Црнобори, Милану Ајвазу, Титу Строцију, Јози Лауренчићу, Олги Спиридоновић, Мији Алексићу, Љуби Тадићу, Драгану Николићу... И никада се није ни споречкао са неким од глумаца!

— Шаптач много значи за психичку сигурност глумца на сцени. Сви су увек, чак и великани као Миливоје Живановић или Јозо Лауренчић, који су неке улоге играли по 500 пута, захтевали да стојим иза сцене, да не шапћем, само да ме виде — прича Анте Ивеља. — Ја сам, сећајући се Череповљевих савета, увек знао како се глумац осећа тог дана кад треба да игра. Уз мене су били сигурни. Миливоје је, иначе својевремено члан управе ОФК Београд, у озбиљној сцени кад као Стриндбергов „Отац“ пише за столом, исписао једном: Београд — Хајдук 2:0 — тако да ја видим. Тако ме задиркивао за пораз тима за који ја навијам...

Бранко Гавела, један од наших највећих позоришних режисера, овако је глумцима представио Ивељу:

— После мене, он је за вас најважнији. Шаптач је, уз режисера, први сарадник глумцима, и зато га слушајте!

Бојану Ступици, који је понекад и шамарао глумце кад погреше или прекину пробу, само је суфлер Ивеља смео да заустави пробу, а да се Бојан не наљути.

Иако је већ неколико година у пензији, Ивеља шапће и данас, иза кулиса „Атељеа 212“. А по неколико пута суфлирао је на сценама бечког „Бургтеатра“, париског „Сара Бернар“, московског „МХАТ“, на сценама у Лењинграду, Трсту, Горком Кијеву, Варшави Венецији...

Супруга Иванка, која је била глумица, а доцније 17 година такође суфлер у позоришту „Бошко Буха“ и Анте Ивеља су једини шаптачи-чланови Удружења драмских уметника.

И. Лончар

КАД И ЖИВОТИЊЕ ПОСТАНУ ФИЛМСКЕ ДИВЕ

Могли су слободно филму да дају назив „Јуриш тешке коњице“. Уосталом једна од кључних сцена приказивала је баш то — јуриш крда дивљих слонова.

У то доба бавио сам се изградом необичних реквизита за енглеска позоришта и филмове. Можда су се зато обратили баш мени. То што су тражили било је у најмању руку чудно. За потребе филма требало је — индијске слонове претворити у афричке.

ШТА ЈЕ МОМ ДРУГУ?

Прво сам мислио да се шале. Али ти филмски људи били су потпуно озбиљни. Јуриш је био кључна сцена приче и екипа је већ покушала да је сними у Африци. Нису прошли добро. Слонове су нашли, али су ови били до те мере дивљи да снимање једноставно није долазило у обзир.

— У питању је темперамент — речено ми је. — Индијски слонови имају блажу нарав и лакше их је обуздати. Проблем је у томе што не личе много на афричке. Њихове кљове и уши много су мањи.

Тако смо у комбинацију упали ја и „Чиперфилд“ циркус. Ја — да извршим неопходне „пластичне“ операције, цирку — да позајми своје слонове. Отишао сам тамо да узмем мере својим муштеријама. То није било лако — грдосије нису хтеле да мирују. Ипак, успео сам.

С кљовама нисам имао проблема. Направио сам их од гуме и лако натакао преко оних првих. С ушима је већ ишло нешто теже, али ми је и то на крају пошло за руком. Требало је још само да их „углавим“ преко правих.

Моји пацијенти су читав свој живот провели у циркусу, а индијско порекло само је повећавало

ЈУРИШ СЛОНОВА

ПРВО САМ МИСЛИО ДА СЕ ШАЛЕ. ОНДА САМ ВИДЕО ДА СУ ВРЛО ОЗБИЉНИ. ТРЕБАЛО ЈЕ ДА »ПЛАСТИЧНОМ«
ИНТЕРВЕНЦИЈОМ ПРОМЕНИМ ИЗГЛЕД ШЕСНАЕСТОРИЦИ СУРЛАША...

благод њихових нарави. Вештачке кљове и уши неће им сметати, мислио сам. Навикли су већ на

разноразне украсе и оде- ла. Стрпљиво су стајали и чекали да и на њих дође ред.

Пошто сам „маскирао“ првих неколико, окренуо сам се да видим своје дело. Ниједном слону није сметало оно што се њему десило, али чим би видео да његов сусед изгледа некако чудно, без оклевања би сурлом скидао „лажне“ уши које сам ја неколико тренутака рачије „прилепио“.

Морали смо зато да променимо процедуру. Чим би „дотерали“ неког слона, давали би му чувара који га је одводио. Тако смо решили и тај проблем. Чекали су нас други...

МОЋ НАВИНЕ

На дан снимања био сам прилично узбуђен. Успело нам је да животиње натерамо у трк, али су оне одмах затим учиниле оно чему су их учили читавог живота — сваки слон се сурлом хватао за реп свог претходника. Добили смо савршену параду слонова — комедијаша.

Све нас је заболела глава. Мене највише. На крају смо одлучили да направимо стравичну буку. Ја сам се прихватио и тог задатка. Савршено ми је успело.

За тили час шеснаест избезумљених слонова јурило је ка камерама. Баш онако како се то од њих очекивало: бесно уздигнутих глава, са огромним кљовама и ушима које савршено вијоре у трку.

Незгода је била у томе што нико од нас није имао појма како да их заустави. Изгледа да ни камерманима ништа није падало на памет — снимали су док их је храброст држала, а онда су се сви дали у безглаво бекство.

На крају је све испало онако како смо се надали. Сцена је деловала савршено уверљиво.

Е. Гледхил

НА ТОЧКУ ОКО СВЕТА

Јапанац Такафуми одлучио је да обиђе свет на циркуском бициклу са једним точком.

Други чудац, Американац Нилсон, намерава раздаљину од Њујорка до Лос Анђелеса да савлада на бициклу у — лежећем ставу.

Пожелимо им срећан пут!

КРАЉИЦА МАЧАКА ПУТУЈЕ У ДИЗНИЛЕНД

Могло би се помислити да је Тејша свесна своје титуле: са дијадемом и круном на глави позирала је пред многим фотографима после проглашења за најлепшу мачку Америке. За труд и бригу око неговања и припремања за крунисање, њени власници су награђени путовањем и обиласком Дизниленда, разуме се, са Тејшом. Треба очекивати да краљица при упознавању Мики Мауса неће изгубити своје краљевско достојанство...

BABALU

СТРИП

ЦЕМС БОЧД: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

У ПОТРАЗИ ЗА ЕРНЕСТОМ БЛОФЕЛДОМ ВОБОМ БАНДЕ ЗВАНЕ САБЛАСТ, ЦЕМС БОНД ОДЛАЗИ У ШВАЈЦАРСКУ. БЛОФЕЛД СТАЈНО МЕНЈА СВОЈ ЛИК ПА ЈЕ БОНД ПОСМЉАО ДА СЕ ОВОГ ПУТА КРИЈЕ ПОД ПАСКОМ ГРОФА БАЛТАЗАРА ОД БЛУВИЛА, КОЈИ ТУ ТИТАЈУ ЈОШ НИЈЕ СТЕКАО, АЛИ ЖЕЛИ ДА ЈЕ ДОБИЈЕ. БОНД ДОЛАЗИ КОД ЊЕГА КАО ПРЕДСТАВНИК ИНСТИТУТА ЗА ПРОУЧАВАЊЕ ГРЕОВА ПОД ИМЕНОМ БРЕЈ ХИТАРИ...

ВИДИМ ДО-НЕЛИ СТЕ КЊИГЕ И ПАПИРЕ, ХИТАРИ?

ГРОФ БАЛТАЗАР СЕ БАВИО ИСПИТИВАЊЕМ УЗРОКА АТЕРИЈЕ И ТУ НА АППИМА ОТВОРИО

ЈЕ И ЛЕЧИЛИШТЕ...

БОНД ЈЕ ПОСМАТРАО ОВОГ ЧОВЕКА ЧИЈИ ЛИК НИЈЕ ОДГОВАРАО ОНОМ НА ФОТОГРАФИЈИ КОЈУ ЈЕ ИМАЛА БРИТАНСКА ОБАВЕШТАЈНА СЛУЖБА...

ОСТАВИТЕ ИХ ОВДЕ? НАСНИЈЕ БЕМО О ТОМЕ?

ПА ИПАК, ЗАКЉУЧИО ЈЕ БОНД, ПЛАСТИЧНА ХИРУРГИЈА ЈЕ ТОЛИКО НАПРЕДОВАЛА...

... ДА ЈЕ ЧОВЕКУ МОГЛА САСВИМ ДА ИЗМЕНИ ЛИК...

САМО СУ ОЧИ МОРАЛЕ ДА ОСТАНУ ИСТЕ, АЛИ ОВЕ СУ БИЛЕ МНОГО ТАМНИЈЕ...

И ЈА МИСЛИМ ДА НАМ НИСУ ПОТРЕБНИ?

ДА ИЗИ-БЕМО НА ТЕРАСУ?

ЗНАТЕ, ЈА ОБОЖАВАМ СУНЦЕ?

ОВА ОБОЈЕНА КОНТАКТНА СОЧИВА НАПРАВЉЕНА СУ СПЕЦИЈАЛНО ЗА МЕНЕ? СУНЧЕВИ ЗРАЦИ СУ ОПАСНИ НА ОВОЈ ВИСИНИ?

ГРОФ СЕ УДОБНО СМЕСТИО У ПЕЖАТКУ...

А САД МИРЕЦИТЕ ЗАШТО СТЕ ЖЕЛЕЛИ ДА МЕ ВИДИТЕ?

РАДИ ФИЗИЧКОГ ПОРЕБЕЊА?

НЕ РАЗУ-МЕМ?

У НЕКИМ ПОРОДИЦАМА ИЗВЕСНЕ ФИЗИЧКЕ ОСОБНОСТИ ПРЕНОСЕ СЕ С КОЛЕНА НА КОЛЕНА? ТАКО ЈЕ И С ПОРОДИЦОМ БЛУВИЛ...

... КОЈОЈ КАКО ВИ КАЖЕТЕ, ПРИПАДАТЕ?

ИСТРАЖУЈУ-БИ ВАШЕ ПОРЕКТО, ДОШЛИ СМО ДО ПОРТРЕТА ВАШИХ ПРЕДАКА?

ТАКО СМО И ПРИМЕТИЛИ НАСЛЕДНУ КАРАКТЕРИСТИКУ ПОРОДИЦЕ БЛУВИЛ?

ЗАИСТА? А ШТА ЈЕ ТО?

ИМАМ ДОБРИХ ВЕСТИ ЗА ВАС! НИКО ОД БЛУВИЛА НЕМА УВНЕ, НАО НИ ВИ?

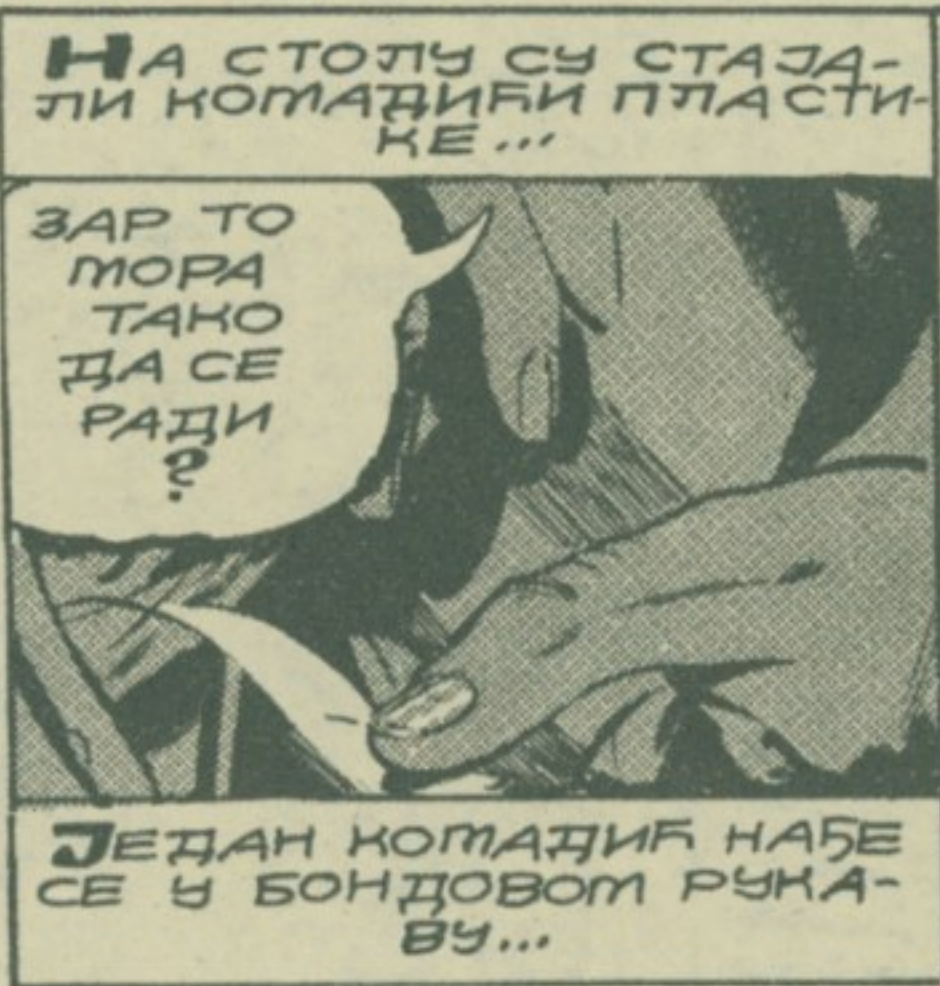
АХ, ТО?

ЦЕМЕ БОЦА: ОПЕРАЦИЈА САБАЈТ

СТВАРИ СУ СЕ МНОГО ИЗМЕНИЛЕ ОД ДАНА КА-ДА СЕ БОНД СКИЈАО. ДРУГАЧИЈИ СУ ВЕЗОВИ, А И СКИЈЕ СЕ ПРАВЕ ОД ФИБЕРГЛАСА...

ЦЕМЕ БОЧД: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

ЦЕМЕ
БОЦА:

ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

ЗВАЛА
ГА ИРМА
БАНТ,
БЛУВИ-
ЛОВА
СЕКРЕ-
ТАРИ-
ЦА...

САМО НА
ВАС
ЧЕКА-
МО?

БОНД СЕ ЈЕДВА
КРЕТАО И ОТЕ-
ЖАНО ДИСАО

ТО ЈЕ ЗБОГ
ВИСИНЕ? ДО-
ШАО САМ ОВ-
ДЕ НЕПРИ-
ПРЕМЉЕН?

ЖЕНА ГА ЈЕ НЕПРИЈА-
ТЕЉСКИ ПОСМАТРАЛА...

ИЗВИНИТЕ, НИСАМ
ЗНАО ДА ЈЕ ВЕК
ВРЕМЕ ЗА ВЕ-
ЧЕРУ?

ПОБИ-
ТЕ?

ПО ИРМИНОМ ЛИЦУ ВИДИО
ЈЕ ДА ЈЕ НЕШТО ЗГРЕШИО. БРЗО
ЈЕ СХВАТИО О ЧЕМУ СЕ РАДИ...

ПОНТРЕСИНА

БИО САМ У
РАДИОНИЦИ И
УЗЕО ОВАЈ КО-
МАДИЈ ПЛАСТИ-
КЕ?

ПОСЛУ-
ЖИТЕ
МИ
КАО
ЛЕЊИР
?

ДРУГИ ПУТ
ПИТАЈТЕ КАД
НЕШТО ЖЕ-
ЛИТЕ?

ИЗВИНИТЕ,
ЈЕСТЕ ЛИ ВИ
ХИПЛАРИ БРЕЈ
?

ЧОВЕК ГА ЈЕ ГЛЕ-
ДАО ИСПИТИВАЧ-
КИ...

ВИДЕО САМ ВАШЕ ИМЕ
У КЊИЗИ ПОСЕТИЛА-
ЦА? ЧУДНО... ХИПЛАРИ
БРЕЈ ЈЕ МОЈ СТАРИ
ДРУГАР?

ХЛАДАН ЗНОЈ
ОБЛИО ЈЕ
БОНДА...

ВИ СИГУРНО МИС-
ЛИТЕ НА МОЈ РОБА-
КА КОЈИ ЈЕ
ОТПРИТИ-
НЕ ВАШИХ
ГОДИНА?

ТАКО
ЈЕ?

УМРО ЈЕ ПРЕ
ШЕСТ МЕСЕЦИ?
БИО ЈЕ НЕСРЕЋАН
СЛУЧАЈ?

СТРАШНО?

ЗАИСТА МИ ЈЕ
ЖАО? НИСАМ
ЧУО?

БОНД СЕ БРЗО СНАШАО,
АЛИ НИЈЕ БИО СИГУРАН И
ДА ЈЕ БИО И УБЕДЉИВ...

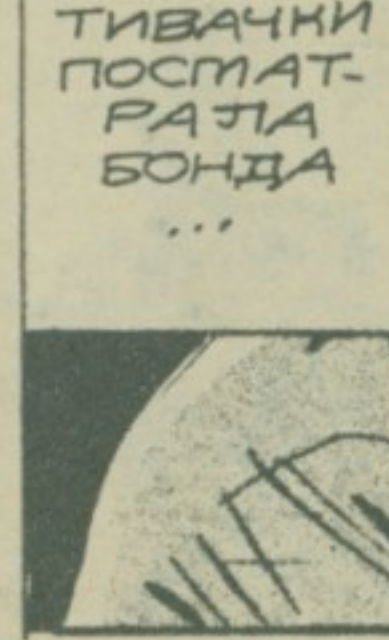
ЈАДНИ ХИПЛАРИ? А ТА-
КО САМ СЕ ОБРАДОВАО
КАД САМ ПРОЧИТАО ВА-
ШЕ ИМЕ?

ЗА
ВРЕМЕ
ВЕЧЕРЕ
ИРМА
БАНТ
ЈЕ ИСПИ-
ТИВАЧКИ
ПОСМАТ-
РАЛА
БОНДА
...

КАКВА СЛУ-
ЧАЈНОСТ,
ХИПЛАРИ?

ДА?

ДА ЛИ ЛИ-
ЧИТЕ НА
ТОГ
ВАШЕГ
РОБАКА
?

ВЕОМА?
ЈА САМ ЊЕ-
ГОВА СЛИКА
И ПРИЛИ-
КА?

БИЛО ЈЕ НЕОПХОДНО
ДА ПРОМЕНИТЕ ТЕМУ
РАЗГОВОРА...

ЗНАТЕ ЛИ, ИРМА, ДА
САМ ПОТРАЖИО ВА-
ШЕ ПРЕЗИМЕ У СВО-
ЈИМ КЊИГАМА И ОТ-
КРИО ЗАНИМЉИВЕ
ПОДАТКЕ?

ОХ, РЕЦИ-
ТЕ НАМ?

ЦЕМС БОЦА: ОПЕРАЦИЈА САБАЈЕТ

ЦЕМС БОЦА: ОПЕРАЦИЈА САБАЈЕТ

ЦЕМЕ БОЦА: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

ВИСКИ С ЛЕДОМ, МОЛИМ ВАС?

О, ДОБРО ВЕЧЕ?

ЗАИСТА?

А ОДАКЛЕ СТЕ ВИ?

ЈЕ П'СЕ ТАМО РАЈИ КРОМ-ПИР?

И ВАС ЈЕ ГРОФ БЛУВИЛ УСПЕШНО ИЗЛЕЧИО?

ПРИЧАЈТЕ МИ О СВОМ ПОВИЗУ, ХИПЛАРИ?

123

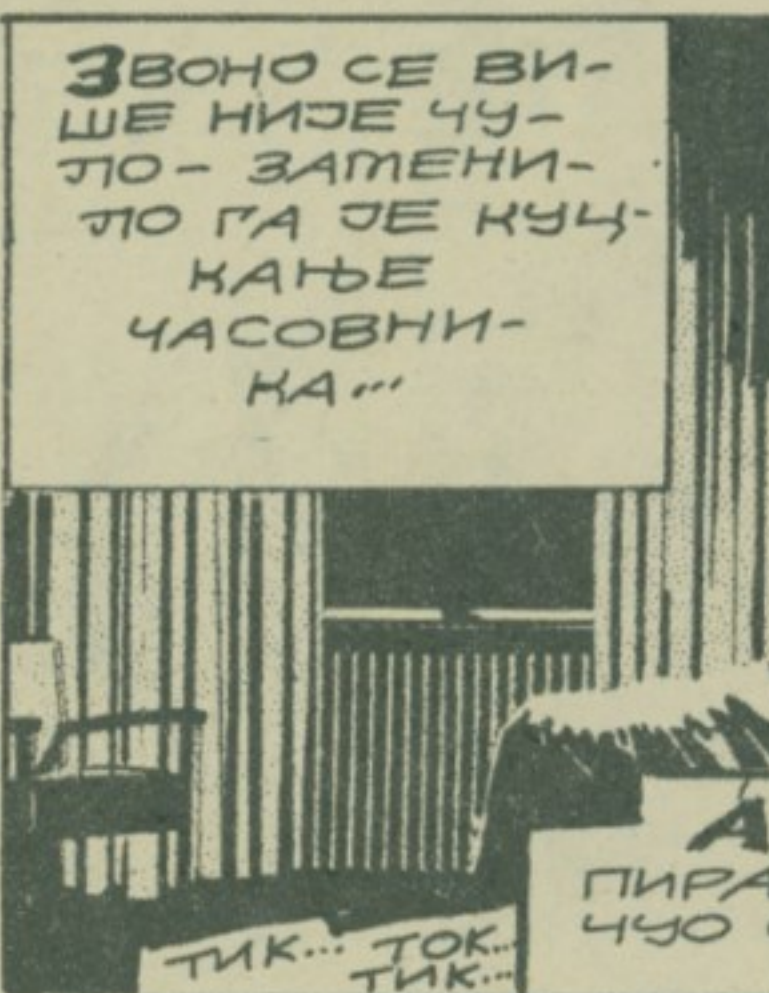
ПАКУ НОБ, СВИМА?

МИРНО ЈЕ И НИГДЕ ЖИВЕ ДУШЕ?

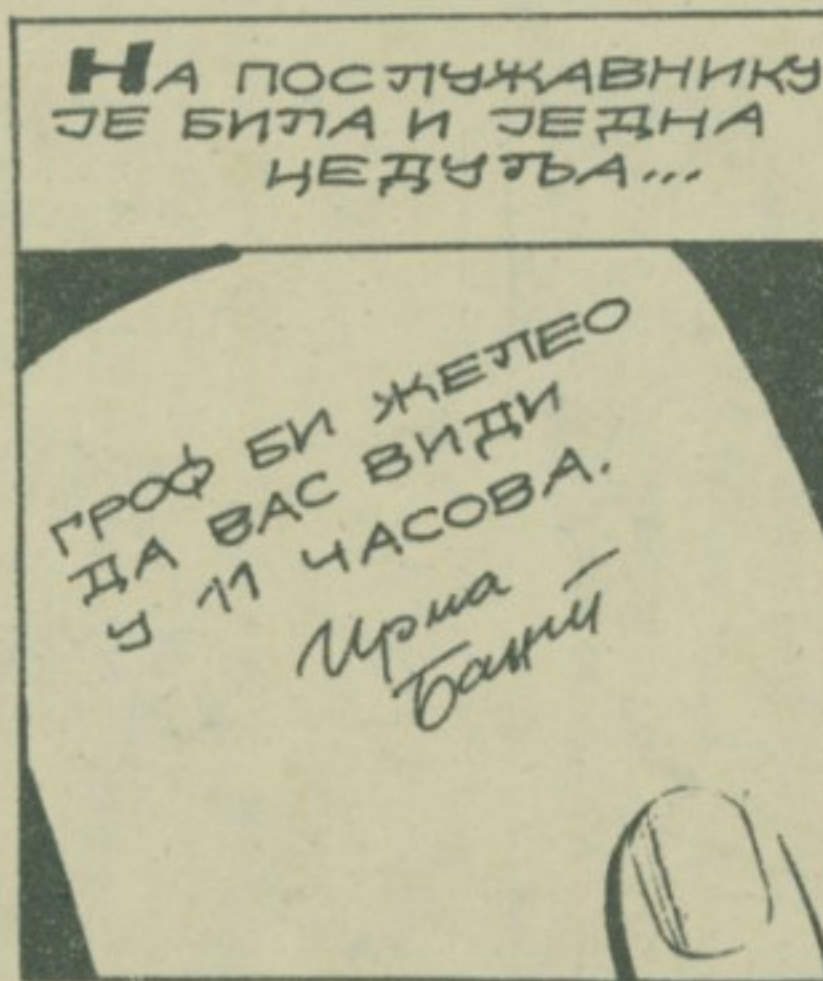
ЦЕМЕ
БОЧД:

ОПЕРАЦИЈА САБМАТ

ЦЕМС
БОЦА:

ОПЕРАЦИЈА САБНАТ

ЏЕМС БОУД: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

ГРОФОВ ГЛАС ЈЕ ОДЈЕД-
НОМ ПОСТАО ПОМИРЉИВ,
ГОТОВО УЛАГИВАЧКИ ...

ЈЕ ЛИ ЗАИСТА НЕОП-
ХОДНО ДА СЕ ДОКАЖЕ
СВАКИ ДЕТАЉ ИЗ ИСТО-
РИЈЕ МОЈЕ ПОРОДИ-
ЦЕ?

БЛОФЕРД
ЈЕ ПОЧЕО
ДА ПОКА-
ЗУЈЕ СВОЈЕ
ПРАВО ЛИ-
ЦЕ ...

НЕ РА-
ЗУ-
МЕМ?

МОЖДА БИ БИЛА
ДОВОЉНА САМО ВА-
ША РЕЧ? ВИ СТЕ
СВЕТСКИ ЧОВЕК, А
ЈА ВЕОМА БОРАТ?

БОНД ЈЕ БАШ ХТЕО ДА МУ ОД-
ГОВОРИ, НАД ...

ШТА
ЈЕ
ТО?

УХВАТИЛИ
СТО ОВОГ?
КРИО СЕ У
УСПИЊА-
ЧИ?

БОНД СЕ СЛЕДИО. ЗАТВОРЕ-
НИН ЈЕ БИО ШОН КЕМБЕЛ, ИЗ
БРИТАНСКЕ ОБАВЕШТАЈНЕ
СЛУЖБЕ ...

ПОСТА-
ЛИ СУ
ГА ДА
ШТИТИ
ЊЕГА,
АКО
ЗА-
ТРЕ-
БА
...

ОЧИГЛЕД-
НО ЈЕ ДА
ЈЕ ШПИЈУ-
НИРАО?

КАЖЕ ДА
ЈЕ ТУРИС-
ТА И ДА СЕ
ЗОВЕ
КЕМБЕЛ
?

СХВАТИВШИ ДА ЈЕ У
СМРТНОЈ ОПАСНОСТИ,
КЕМБЕЛ
ЈЕ ПО-
ЧЕО ДА
ПРЕКЛИ-
ЊЕ ...

ЏЕМСЕ, РЕЦИ
ИМ ДА САМ ИЗ
МЕЂУНАРОД-
НОГ ИЗВОЗНОГ
ПРЕДУЗЕЋА У
ЧИРИХУ?

ГРОФ
СЕ ПОПА-
НО ОКРЕ-
НУО ПРЕ-
МА БОН-
ДУ. ПО-
ГЛЕД МУ
ЈЕ БИО
ПОДО-
ЗРИВ
...

ПОЗНАЈЕТЕ
ЛИ ОВОГ ЧО-
ВЕКА, ХИТЛА-
РИ?

НИКАДА ГА НИ-
САМ ВИДЕО У
ЖИВОТУ? ЈАД-
НИК, САСВИМ
ЈЕ ПОРЕ-
МЕТНО?

ИЗВОЗНО
ПРЕДУЗЕ-
ЊЕ?
ХМ?

БОНД ЈЕ ЗНАО ДА ЈЕ
ЊЕГОВИМ ДРУГМ ИЗРЕЧЕ-
НА СМРТНА ПРЕСУ-
ДА ...

ОН ЈЕ СЛУЧАЈ
ЗА БОЛНИЦУ?
ШТО ГА НЕ ПРЕ-
БАЦИТЕ У ГРА-
ДИФ, У ДОЛИНИ?

БИЛО
ЈЕ ОЧИ-
ГЛЕД-
НО ДА
СУ КЕМ-
БЕЛ ПРЕ-
ТУЖИЛИ
ЈЕР НИ-
ЈЕ МО-
ГАО ДА
СТОЈИ
НА НОГА-
МА ...

ВОДИТЕ
ГА НА
ИСПИТИ-
ВАЊЕ?

НА МУ-
ЧЕЊЕ?
ТО ЈЕ
БОЉА
РЕЧ?

ЖАО МИ ЈЕ ЗБОГ
ОВОГ НЕПРИЈАТ-
НОГ ДОГАЂАЈА?
НЕКУ МОЖИ ДА
НАСТАВИМ РАЗГО-
ВОР, РАЗУ-
МЕТЕ
МЕ, НА-
ДАМ СЕ?

НАРАВ-
НО?

БОНД ЈЕ ЗНАО ДА ЋЕ
КЕМБЕЛ УБРОЗО ОДА-
ТИ ЊЕГОВ ИДЕНТИ-
ТЕТ ...

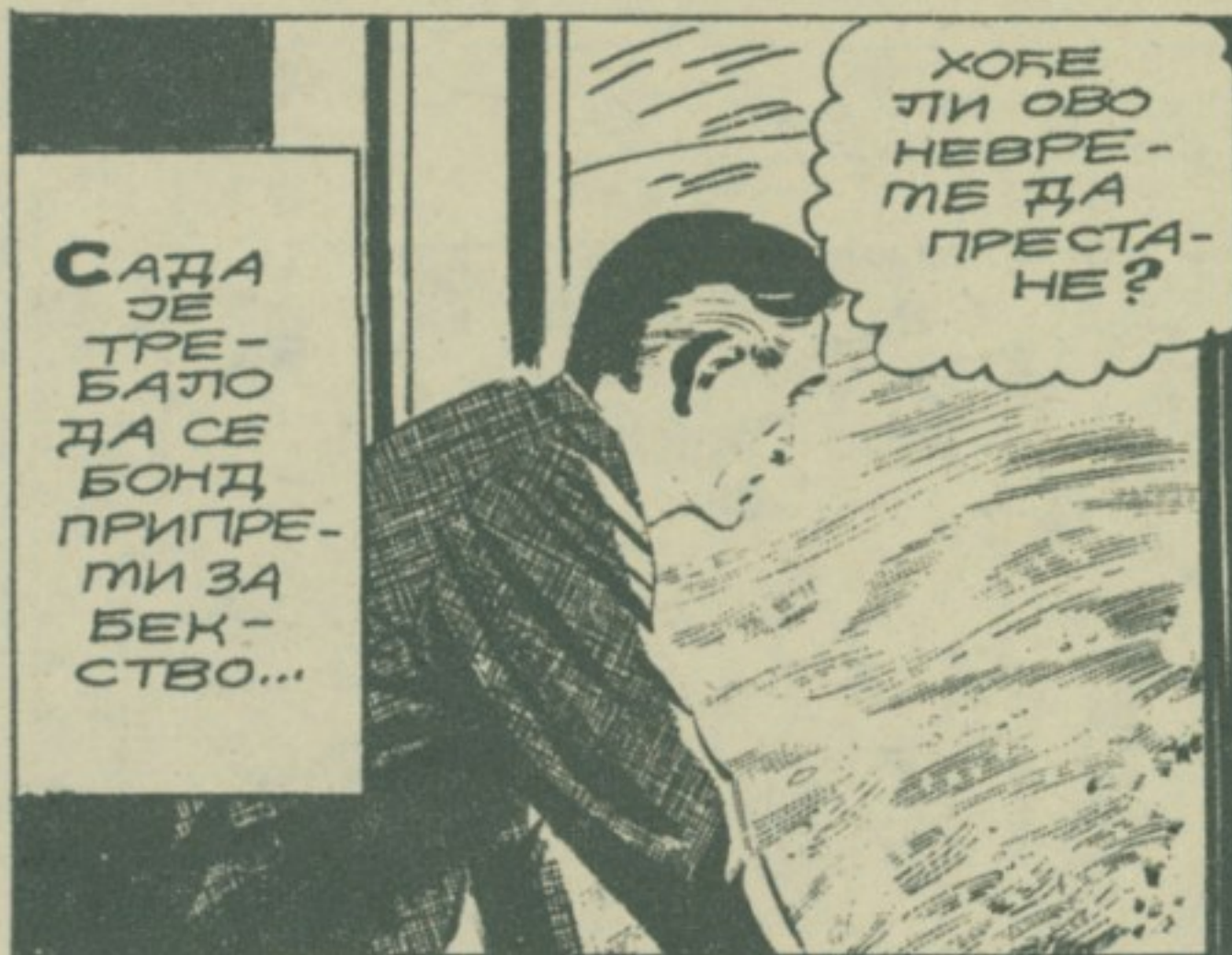
ХОБЕМО ЛИ
НАСТАВИТИ
РАЗГОВОР
КАСНИЈЕ?

ДА, ДА?

ЦЕМЕ БОЧА: ОПЕРАЦИЈА САБЛАСТ

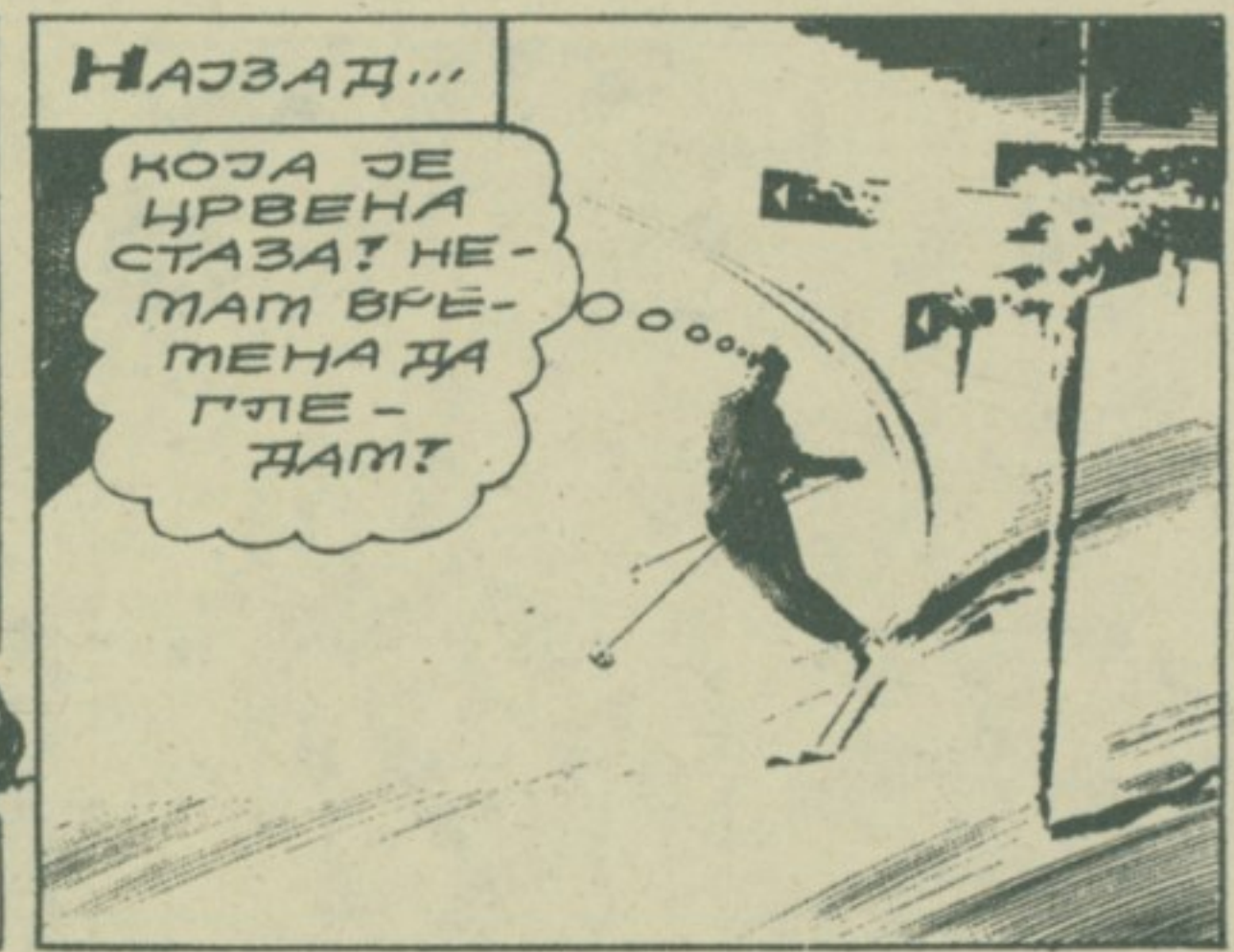
ЦЕМЕ БОЦА: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

ХОБЕ ЛИ ОВО НЕВРЕМЕ ДА ПРЕСТАНЕ?

ЦЕМЕ БОЦА: ОПЕРАЦИЈА САБАЈТ

ЏЕМС БОУД: ОПЕРАЦИЈА САБАЈТ

ПЛАНИНА ЈЕ ОДЈЕДНОМ БИЛА ОБАСЈАНА ЈАКОМ СВЕТЛОШЋУ. ВИДЕЛО СЕ КАО ДА ЈЕ ДАН...

БОНД ЈЕ ТАДА УПЛЕДАО ГОНДОЛУ...

ИЗ ЊЕ ЋЕ ПУЦАТИ?

ЕНО ГА? ЗА ПЕТАМА СТО ТУ?

СПРЕМИ СЕ ДА ПУЦАШ?

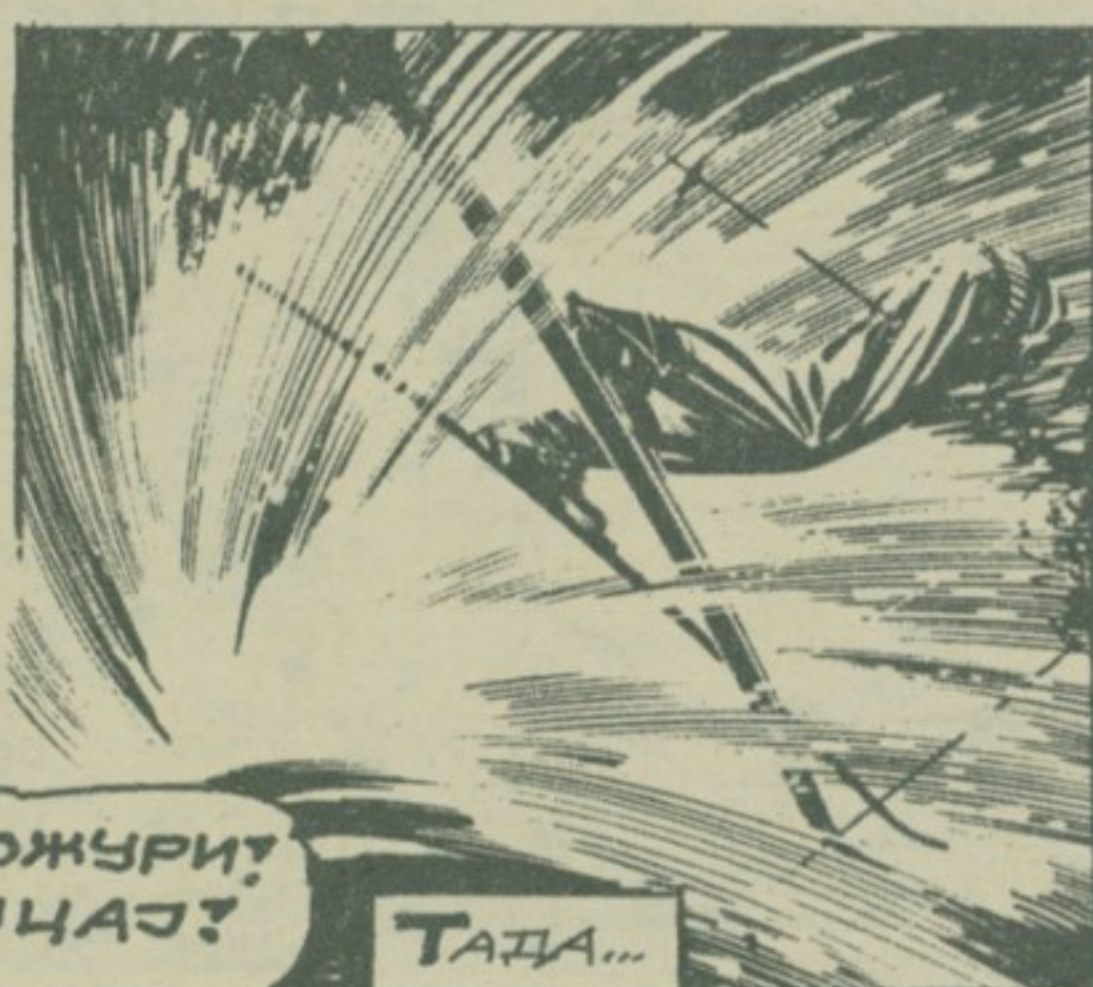

НЕШТО ЈЕ ЕКС-ПЛОДИРАЛО ДЕСНО ОД БОНДА...

ГРАНАТА?

ОВОГ ПУТА НЕЋУ ПРОМАШИТИ?

ПОЖУРИ? ПУЦАЈ?

ТАДА...

НА СРЕЋУ, ОДРЖАО СЕ НА НОГАМА...

МОРАМ ДА ПОБЕГ-НЕМ ИЗ ВАТРЕНЕ ТИНИЈЕ?

ЖИВ ЈЕ? УМАГНУ БИ НАМ?

СТАБИ БЕ-ТО ГА ПРЕ НЕГО ШТО ГА СТИГ-НУ ВОДИЧИ?

А, ЕНО И ЊИХ?

БОНД ЈЕ ВЕР ПУБИО ДАХ, СРЦЕ МУ ЈЕ ПУПАЛО К'О ЛУДО, А НОГЕ ВИШЕ НИЈЕ НИ ОСЕЋАО...

САД СУ ОКО ЊЕРА ФИЗУКАЛИ И МЕЦИ КОЈЕ СУ ИСПАЉИВАЛИ ВОДИЧИ ГЛОРИЈИНОГ КЛУБА...

ХАНСЕ, СТАНИ?

ПУСТИ ГА? ВИДИШ ДА ЈЕ КРЕНУО ЦРНОМ СТАЗОМ ГДЕ СВАКОГ ТРЕНУТКА МОЖЕ ДА КРЕНЕ ЛАВИНА?

ЦЕМЕ
БОЦА:

ОПЕРАЦИЈА СЛОВА

БОНД
ЈЕ ТАДА
УПЛЕ-
ДАО
ЦРНУ
ЗАСТА-
ВИ-
ЦУ

ДО БАВОЛА?
КРЕНУО САМ
ЦРНОМ СТА-
ЗОМ?

А СВИ
ОНИ ПУЦ-
ЊИ МОГ-
ЛИ БИ
ДА ПО-
КРЕНУ
ЛАВИ-
НУ?

БОНД ЈЕ БИО У ПРАВО.
ПЛАНИНОМ СЕ РАЗТЕ-
ЖЕ ТУТЊАВА...

ТЛЕ ПОД
ЊЕГОВИМ
НОГАМА
СЕ ТРЕС-
ЛО

ДА СЕ ПРИСЕТИМ ПРА-
ВИЛА... СКИЈЕ ТРЕБА
ДРЖАТИ ПРАВО НИЗ ПА-
ДИНУ? ДА ПОКУШАМ ДА
БУДЕМ БРЖИ ОД ЛАВИНЕ?

СТАЗА
ЈЕ ИЗНЕ-
НАДА
БИЛА
БЛОКИ-
РАНА
ДРВЕ-
БЕМ...

МОРА ДА
ПОСТО-
ЈИ НЕКИ
ПРОЛАЗ

ЕВО
ГА? С
ЛЕВЕ
СТРА-
НЕ?

ДРВЕБЕ БЕ
МОЖДА ЗА-
ДРЖАТИ
ЛАВИНУ?

И ЗАИСТА,
ПРВО
ДРВЕБЕ
ВЕК ЈЕ
ПОЛЕГЛО
ПОД
ОПРОМ-
НОМ
СНЕЖ-
НОМ
МАСОМ

ДА
СКРЕ-
НЕМ НЕ-
КАКО?
ТО ЈЕ МО-
ЈА ЈЕ-
ДИНА
ШАН-
СА?

ААХ!

ОСТАО ЈЕ
ДА ЛЕЖИ
ЧЕКАЈУКИ
НАДГОРЕ...

ЏЕМС БОНД: ОПЕРАЦИЈА САБЛЕТ

Али, лавина је протутњала само неколико метара од њега...

Овог пута имао сам среће? Али, нагоре још није прошло!

Треба-ло је још само да пребе жетбезничку пругу...

Изненада, метак зафизичка поред њега...

Мора да је онај други водич?

Пошао је за мном црвеном стазом и тако избегао лавину.

Нема ли друге? Морам напред?

Али, у сусрет Бонду ишао је још један злофетљив човек...

Држи га, Францез!

Џејмс Бонд није имао куда да узмакне...

И...

Аах!

Штап за скијање послужио му је као оружје...

Тада је зачуо писак локомотиве. Један гонитиљак га је пратиоу стопу...

Морам успети?

Нада би само могао да се набе с друге стране пруге пре него што воз прође, помислио је Бонд...

Сада!

ЦЕМЕ БОЦА: ОПЕРАЦИЈА САБАЈТ

МАШИНОВОБА ЈЕ ПОКУШАО ДА МОЧИ. НА СРЕДЉУ, БОНД ЈЕ УСПЕО ДА ПРЕБЕ ПРУГУ У ПОСЛЕДЊЕМ ТРЕНУТКУ...

ЊЕГОВ ГЕНИТАЦ НИЈЕ НИ ПОКУШАО ДА СТАНЕ...

НЕКЕ УСПЕТИ?

И...

ААА?

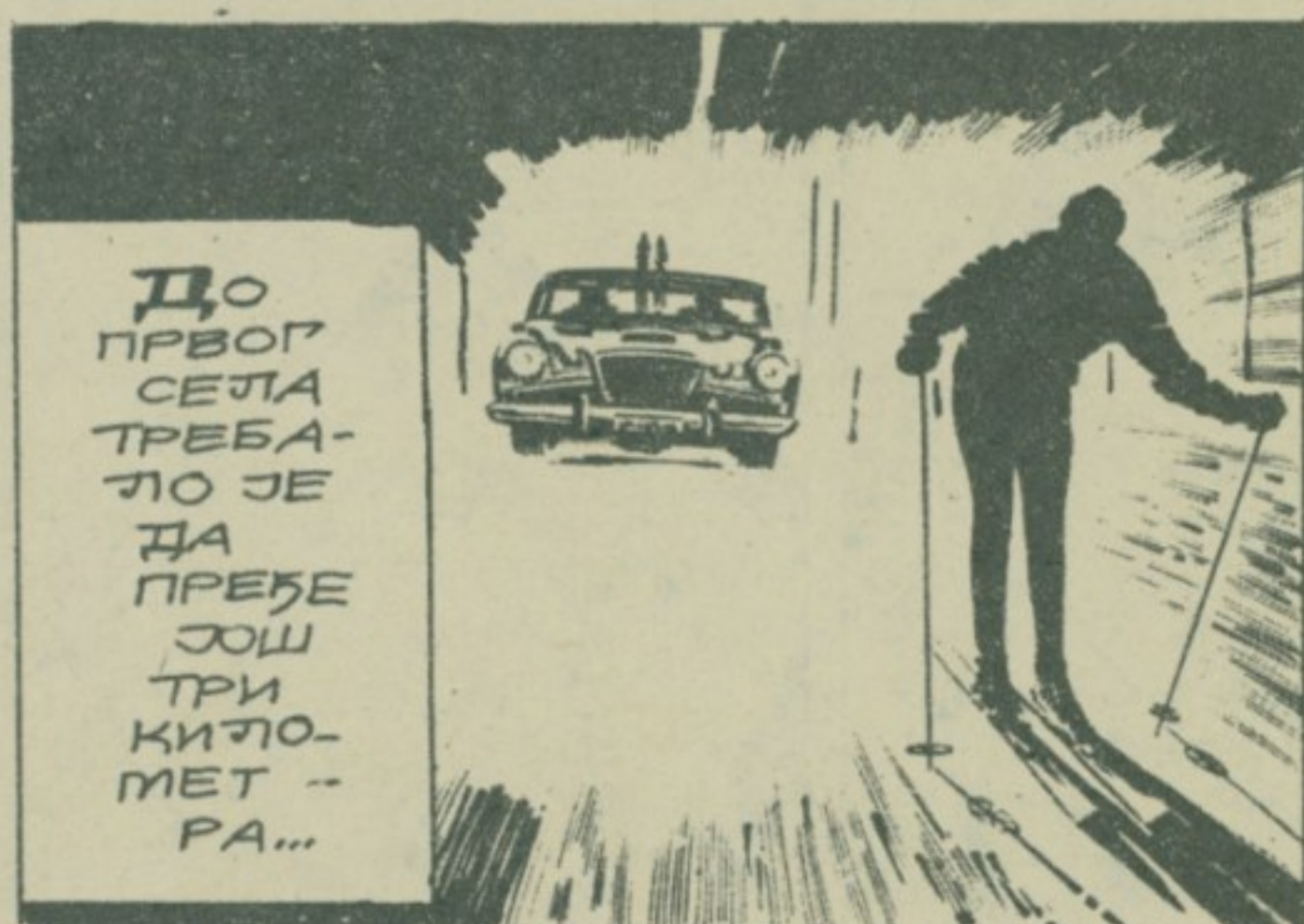

БОНД СЕ ЗГРОЗИО НАД ЈЕ УГЛЕДАО ТЕЛО БЛОФЕРДОВОГ ЧОВЕКА...

СТРАШНО?

МАШИНОВОБА ЈЕ НАЈЗАД ЗАКОЧИО, БОНД НИЈЕ СМЕО ВИШЕ ДА СЕ ЗАДРЖАВА...

ДО ПРВОГ СЕЛА ТРЕБАЛО ЈЕ ДА ПРЕБЕ ЈОШ ТРИ КИЛОМЕТРА...

КАДА ЈЕ НАЈЗАД СТИГАО, ДО ЊЕГА ДОПРЕШЕ ЗВУЦИ МУЗИКЕ...

ПА, ВЕЧЕРАС СЕ ДОЧЕКУЈЕ НОВА ГОДИНА? ПОМЕШАУ СЕ С ОНИМ ЉУДИМА ТАМО?

БОНД СЕ БРЗО ОСТОБОДИО СКИЈА...

ОВДЕ ИХ НИКО НЕБЕ ВИДЕТИ?

... И УПЛЕТЕО У САПУ ГДЕ СЕ ДОЧЕКИВАЛА НОВА ГОДИНА...

УЛАЗНИЦА ЈЕ ДВА ФРАНКА? ДОБИЈАТЕ И МАСКУ?

САД СТЕ ПРАВИ ГАНГСТЕР?

АХА?

МОРАМ ОДМАХ ДА СЕДНЕМ, ПРТАВ САМ УТОРАН!

ЦЕМЕ
БОЦА:

ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

БОНД СЕ ПРОБИЈАО КРОЗ ГО-
МИЛУ...

ЕНО ЈЕДНЕ
ПРАЗНЕ СТО-
ЛИЦЕ?

ХЕЈ?
ОВАЈ ЈЕ
ВЕЋ ПИ-
ЈАН?

НИЈЕ
ЈЕДИНИ,
ДРА-
ГА?

НА НОВА ГОДИНА?

ЈОШ ДЕ-
СЕТ МИНУ-
ТА ДО ПО-
НОЈИ? ЈЕД-
НИМ ВАЈ-
ЦЕРОМ ИС-
ПРАТИМО
СТАРУ ГО-
ДИНИ?

БОНД ЈЕ БИО ТОЛИКО ИСЦРП-
ЉЕН ДА НИЈЕ МОГАО ДА СТО-
ЈИ НА НОГА-
МА...

МИНУТ ДО ПОНО-
ЈИ? УСТАНИТЕ?
ТРЕБА СВИ ДА
СТО НА ГОДИ-
ЉУМУ?

ПУСТИТЕ
МЕ?

ДА НЕ БИ БИО СУМЊИВ,
БОНД ЈЕ СКУПИО СНА-
ГУ И УСТАО...

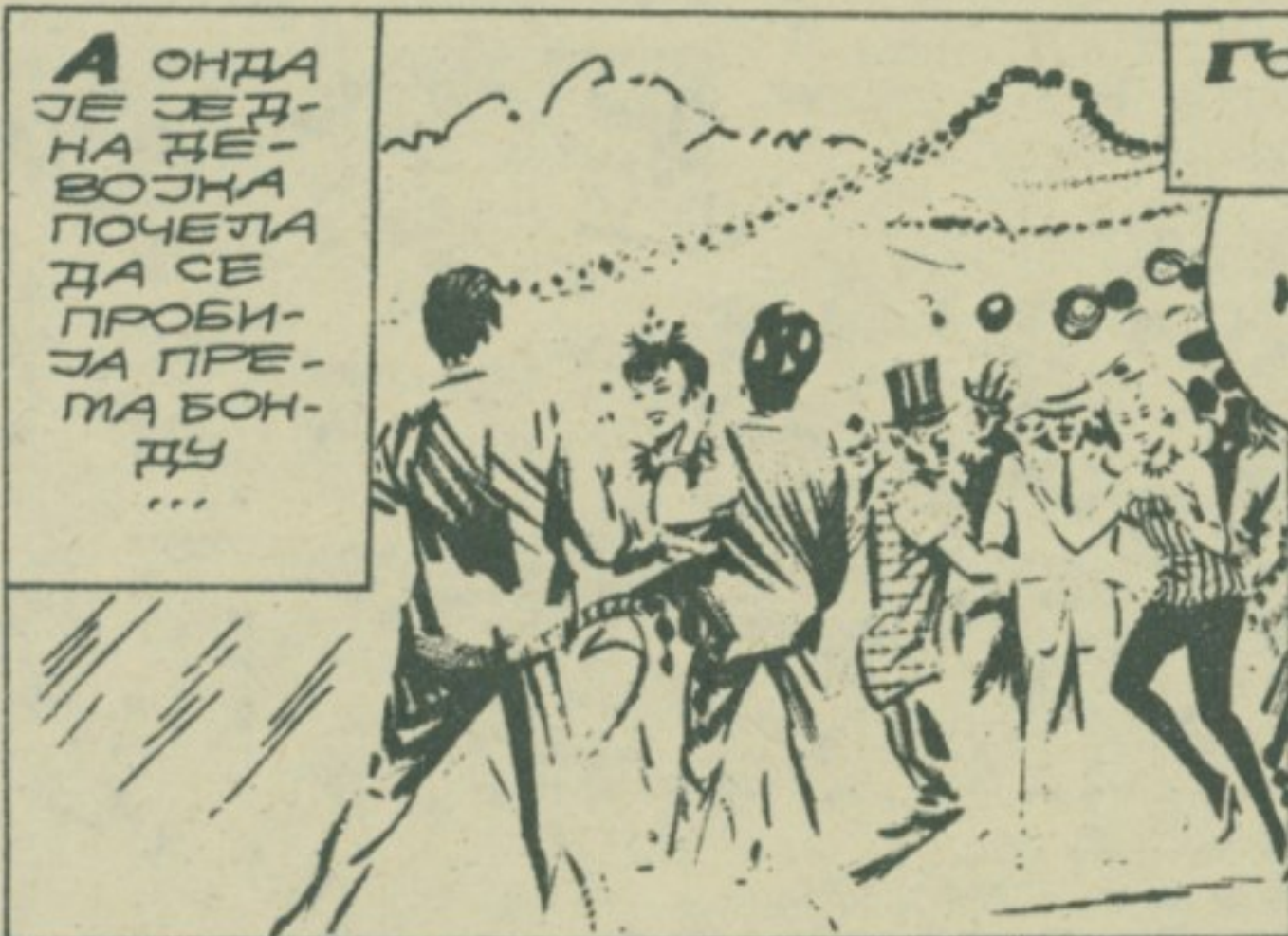
ОХ?
ИЗВИНИ-
ТЕ?

НИШТА,
НИШТА?

СРЕКНА НОВА ГОДИНА

А ОНДА
ЈЕ ЈЕД-
НА ДЕ-
ВОЈКА
ПОЧЕЛА
ДА СЕ
ПРОБИ-
ЈА ПРЕ-
МА БОН-
ДУ...

ГОТОВО РА ЈЕ
ОБОРИЛА...

ЦЕМСЕ?
КАКО ТО
ИЗГЛЕ-
ДАШ?

ТРЕЈСИ?

ДРЖИ МЕ ИСПОД
РУКЕ? У ГАД-
НОМ САМ СО-
СУ?

А КАДА ЈЕ ПРОШЛА ПО-
НОЈ...

МОРАМ
ОДАВДЕ,
ТРЕЈСИ? ЗА
ПЕТАМА СУ
МИ?

МОЈ АУТО
ЈЕ НАПОТЈУ?
ИДЕМО?

МОЖЕ ДОБИ
ДО ПУЊА-
ВЕ? ЗАТО
ЈЕ БОЉЕ
ДА ОСТА-
НЕШ
ОВДЕ?

НЕ ДОПЛА-
ЗИ У ОБЗИР?
ИЗВУГНИ БЕ-
МО СЕ, ВИ-
ДЕФЕШ?

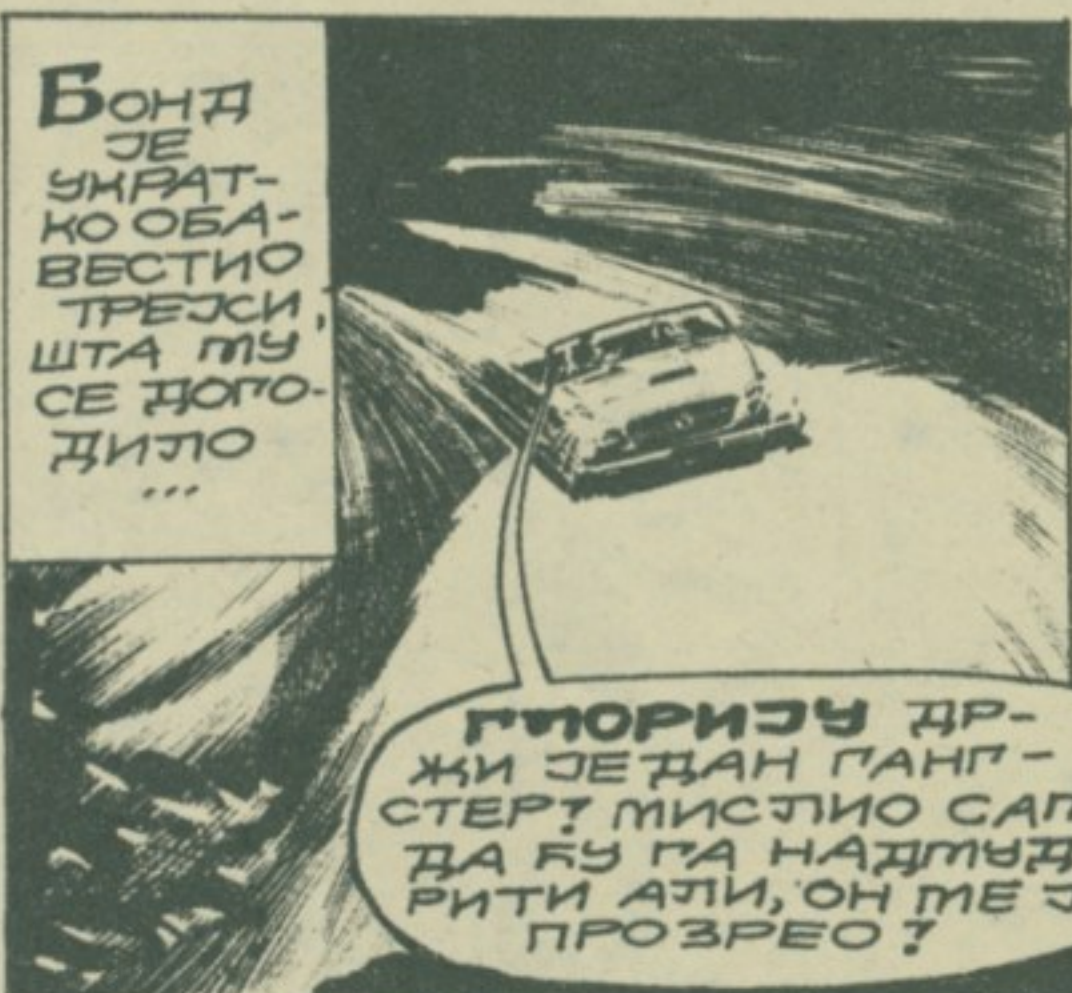

СТАВИ КАПУ-
ЉАЧУ, А МАСКУ
НЕ СКИДАЈ? НЕ-
БЕ ТЕ ПРЕПОЗ-
НАТИ?

ЦЕМЕ БОЦА: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

ЏЕМС БОНД: ОПЕРАЦИЈА САБАЈТ

ЏЕМС БОУД: ОПЕРАЦИЈА САБАЈТ

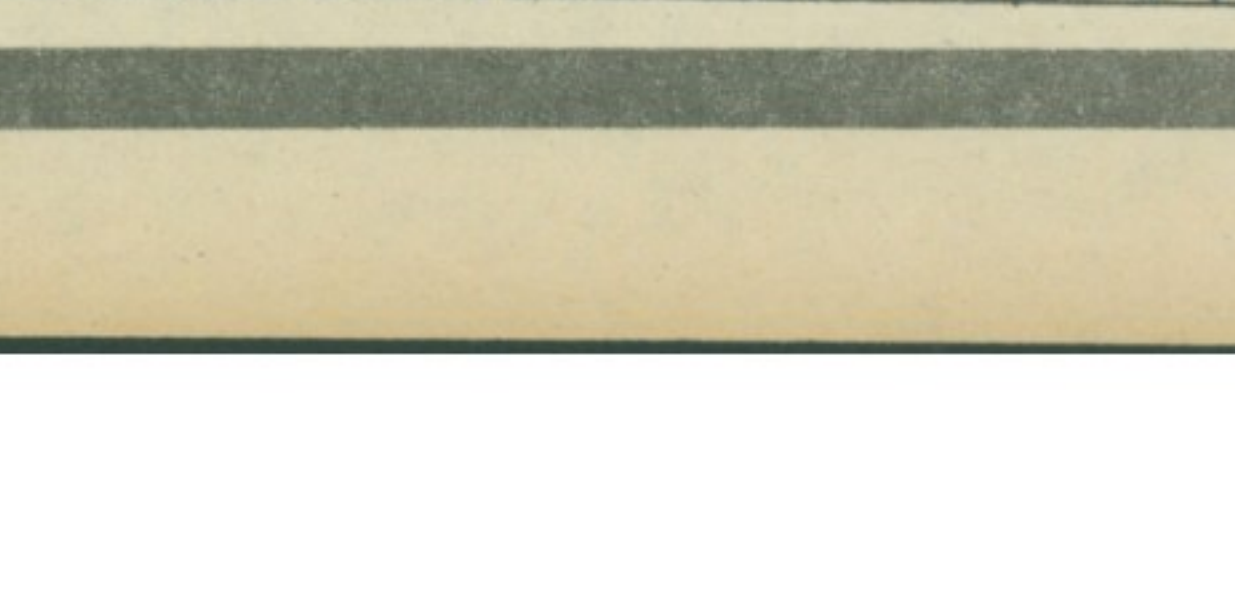
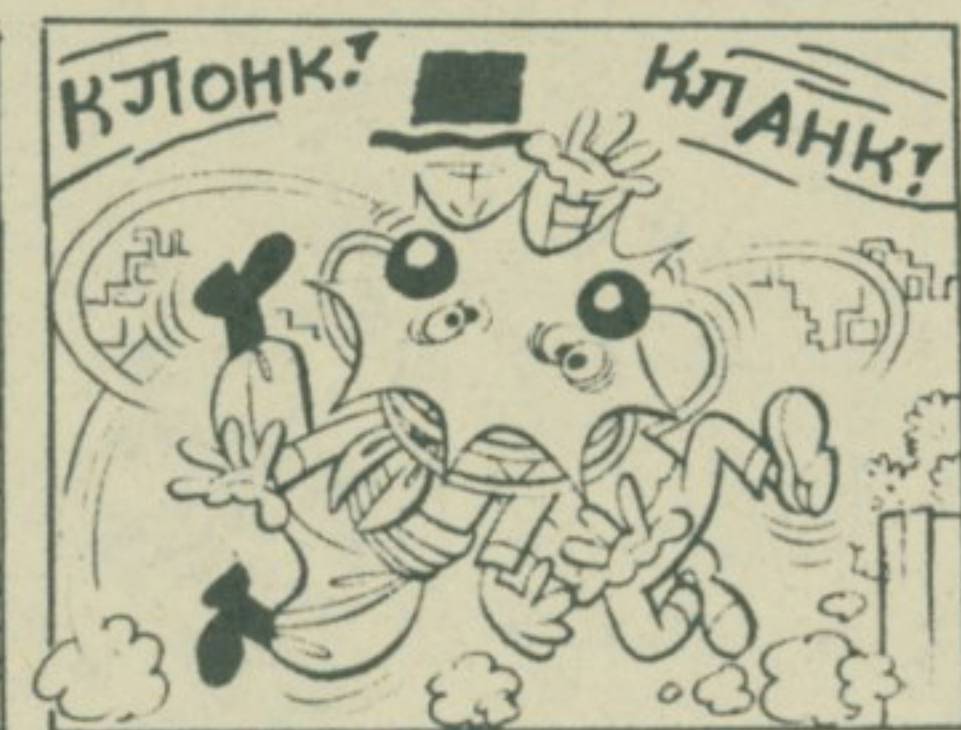
ЦЕМС БОЦА: ОПЕРАЦИЈА САБЛАТ

ТРАПАВКО-ТУПАВКО

ТРАПАВКО-ТУПАВКО

ХИСТЕРИЈА У МАСАЧУСЕТСУ

ВЕШТИЦЕ ИЗ САЛЕМА

ДЕВОЈЧИЦЕ СУ ОДЈЕДНОМ ПОЧЕЛЕ ДА СЕ БАЦАКАЈУ, ГРЧЕ И ВРИШТЕ КАО ДА ИХ ЈЕ САМ ЋАВО УЗЕО ПОД СВОЈЕ. У ТО СУ, УОСТАЛОМ, СВИ И ВЕРОВАЛИ...

Све очи у судници биле су упрте у жртве и главне сведоке оптужбе. Њих две, дванаестогодишња Ебигејл Вилијамс и њена деветогодишња рођака Бети Перис, седеле су са неким усредсређеним изразом ишчекивања на лицу. Неко од присутних могао је лако да помисли да је реч о сасвим обичним девојчицама.

А онда су увели и оптужене — црну слушкињу Титубу, Сару Форд, познату по томе што није водила баш најпримернији живот, и Сару Озбурн, за коју су сви знали да не верује у бога. У тренутку када су се оне окренуле ка препуном гледалишту, са девојчицама је почело да се дешава нешто страшно.

Заколутале су очима, почеле избеумљено да чупају косу док су им се тела, као да је у њих ушла нека

месна црква. Догађаји који су претходили суђењу и довели до њега одиграли су се нешто раније, те исте зиме. У то доба, тврдили су Ебигејл и Бети, оне и још шест девојчица које никада нису изведене пред суд потпале су под демонски утицај црне Титубе.

Титуба је служила код Бетиног оца, велечасног Семјуела Периса. Овај угледни грађанин некада је био трговац на далеком Барбадосу, али све што је тај не много вешти пословни човек успео да заради био је пар црних робова — Титуба и њен муж Џон.

Црни пар се показао као изузетно послушан и спреман да ради, а Титуба се ускоро спријатељила и са Ебигејл и Бети. Девојчице и њихове мале другарице проводиле су часове у Титубиној кухињи где им је црна робинја причала о својој далекој земљи, највише о мистериозном „вуду култу“ и црној магији. Деца су Титубино приповедање слушала без даха и као зачарана.

Није прошло много, а девојчице више нису могле да раздвоје приче од оне која их је изговарала. За њих је Титуба постала — вештица. Да је остало само на томе, све би, можда, прошло са много мање прашине и хистерије, али са децом је стварно почело нешто да се дешава. То су сви приметили. Понашале су се чудно, као да су у трансу, и све су мање личиле на своје вршњаке. Више нису биле ни послушне ни побожне, а када би забринути родитељи покушали да од њих нешто извуку, одговарале су увек истом реченицом:

— Ми више не припадамо вама. Ми смо ученице ђавола!

Све у свему, десет девојчица из Салема подлегло је ђаволу, а људи су све узбуђеније захтевали да се Титуби и њеним наводним сестрама и помагачицама, Сари Форд и Сари Озбурн, стане на пут. Како су и ове две умешане у целу причу, лако је претпоставити. У општој хистерији била је довољна једна реч па да и њих оптуже. А довољан разлог да се та реч изговори било је то што су се и једна и друга жена „разликовале“ од осталих мештана.

Тако су Титуба, Сара Форд и Сара Озбурн, ухапшене, а у оно мало време на што је мало место делило од почетка суђења, његови побожни становници предано су проучавали Библију. Најзад су у њој нашли баш оно што су и тражили — реченицу која

ће одговарати њиховом случају. Оправдавајући, и по савест узбуђених грађана умирујући редови, гласали су: **Нећеш допустити вештици да живи.**

Сви су били више него спремни да ту свету заповест послушају. Исто осећање могло се прочитати на лицима присутних у тренутку када су Ебигејл и Бети коначно престале да се грче, вриште и стењу. Људи су са много саосећања гледали у два недужна детета. Сада пошто је њихов напад прошао и пошто су их потпуно исцрпљене поново донели до њихових столица, девојчице су стварно и личиле на беспомоћне жртве неке страшне силе.

И МАЧКЕ И ПАЦОВИ

Људи којима је поверено вођење случаја „вештица из Салема“, судија Џон Хаторн и Џонатан Џертин, нису могли да сакрију ужас док се пред њима одиг-

равала сцена која је доказивала да су девојчице заиста у власти ђавола.

Процес је отворен питањима првооптуженој. Од Титубе се тражило да каже све о својим религиозним убеђењима. На опште изненађење, робинја није ни покушала да порекне да верује у црну магију. И не само то, жена је сасвим мирно тврдила да заиста поседује натприродне моћи:

— Имам моћ над многим стварима, животињама и људима. Могу да натерам мачке и пацове да ме слушају. У мојој власти је и једна друга врста створења — бића са лицима жена и крилима слепих мишева. Што се деце тиче — настављала је „црна вештица“ — и она ме слушају, али ја никада не бих нанела зло ни Ебигејл ни Бети. Обе их волим. Истина је да сам им једном наредила да ножем нападну ону злу жену Ану Путнам, али оне нису хтеле да ме послушају.

Један од судија забринут је упитао:

ЛИЦА ИСКРИВЉЕНИХ ОД УЖАСА, ЕБИГЕЈЛ И БЕТИ ОПТУЖИВАЛЕ СУ СВОЈЕ СУГРАЂАНЕ ЗА САВЕЗ СА ЋАВОЛОМ И МОЋ ДА СЕ ПРЕТВОРЕ У ГРОЗНЕ ПТИЧУРИНЕ И ЧУДОВИШТА КОЈА ДОЛАЗЕ ПРАВО ИЗ ПАКЛА.

— А ко деца сада говори шта да раде?

Први пут откако је ступила на оптуженичку клупу, Титуба је изгледала стварно збуњено:

— Моја моћ се изгубила. Ја више ништа не видим.

Титубино сведочење било је завршено и суд се окренуо Сари Форд. Она је тврдила да је свему криво њено сиромаштво које је натерало да уопште дође у додир са особом тако „ниском“ као што је ова робинја.

Изгледало је да је њена изјава задовољила представнике правде. Сви су сада упрли очи у Сару Озбурн за коју се знало да ниједном није крочила у цркву. На питање зашто никада не долази у цркву, одговорила је:

— Ја сам сиромашна удовица и немам шта да обучем. Стидела бих се да сам морала да долазим у одећу коју имам. Али ја верујем у Бога на свој начин и живим поштујући његових десет заповести.

Удовица је затим изјавила да је од везе са Титубом оболела и духом и телом:

— Није праведно да ме оптужујете како бацам чари на недужну децу. Јер, и ја сам жртва овог ђавола у женском облику — Титубе.

Било је јасно да су обе Саре размекшале строгост судија, па се тако нико није много изненадио када су и једна и друга, уместо на смрт, осуђене на свега неколико месеци затвора.

Прави шок дошао је кад је прочитана пресуда Титуби. Судије су биле мишљене да је њено признање ублажавало кривицу, па су тако и Титубу осудили само на затвор.

Са три главна савезника у затвору, требало је да то буде и крај шврљања по мирним и побожним душама становника Салема. Догађаји ће показати да је ово био само почетак.

Титуба и две Саре биле су само прве и прошле су добро. Ћаво из Салема једноставно није хтео да мирује. За врло кратко време

ЛОВ НА ВЕШТИЦЕ ПРЕТВОРИО СЕ У ПРАВУ ГРОЗНИЦУ. НИКО ОД СТАНОВНИКА САЛЕМА ВИШЕ НИЈЕ МОГАО ДА БУДЕ СИГУРАН ДА И НА ЊЕГА НЕЋЕ УПЕРИТИ ПРСТ.

језива струја, грчила. Вриштале су и запомагале и, најзад, лица искривљених од ужаса, пале на под. Невинашца од пре неколико минута сада су изгледала као да је у њих ушао сам ђаво.

А управо то се, по општем мишљењу становника Салема у америчкој држави Масачусетс, и десило.

ТИТУБИНЕ ЧИНИ

Што се њихове уобразиље тичало, ђаво је стварно завладао Титубом и двома Сарама, а у случају оне прве — био је црн као што му је и доликовало. Над главама оптужених висила је смртна пресуда за злочин „упражњавања црне магије над недужном децом и ширење „ђавољег учења“ међу становницима малог, врло религиозног насеља.

Суђење „вештицама из Салема“ почело је фебруара 1692. године, а за место одржавања изабрана је

пред суд је изведено најмање двадесеторо људи.

Почело је са осамдесетогодишњим Џајлсом Коријем који је одбио да у току читавог суђења изговори и једну реч. Његово ћутање протумачено је као несумњиви доказ и признање кривице, а судије у његовом случају више нису биле нимало благе. Старац је осуђен на смрт.

КАКО ЈЕ ЋАВО ЗАМУКАО

До краја августа Ћаво је однео деветнаест жртава. Већина је последњи поглед на овај свет бацила са краја конопца за вешање. А Ебигејл и Бети настављале су да вриште, да се бацају и да — упиру прстом.

Страшан дечији кажи-прст зауставио се тако и на бившем салеомском свештенику Џорџу Бироусу. Ебигејл је тврдила да је он убио своју жену и да је коловођа „Ћавољег братства Нове Енглеске“. Свештеник или не, Ћаво остаје Ћаво и — велечасни Бироус прошао је као и сви остали.

Изгледало је да суђењима, погубљењима и причама о људима који су узимали облик грозних птичурина и чудовишта, никада неће доћи крај. Најзад је и гувернер државе Масачусетс, сер Вилијам Фипс, морао да се умеша. Његово наређење гласило је: нема више оптужби, нема више суђења, нема више погубљења у Салему.

— О Ћаволу је већ доста речено... — рекао је забринуте представник власти.

Тако је и било. „Ћаво“ се, бар што се Салема тиче, више никада није јавио. Остала је само страшна прича о масовној хистерији која је целе 1692. године владала становницима једног градића и деветнаест људских живота који су тада уништени.

Салем је био само један од језивих примера сујеверја — од 15. до 18. века хиљаде људи завршило је на ломачама и крајевима конопаца неуморних ловаца на вештице.

М. И.

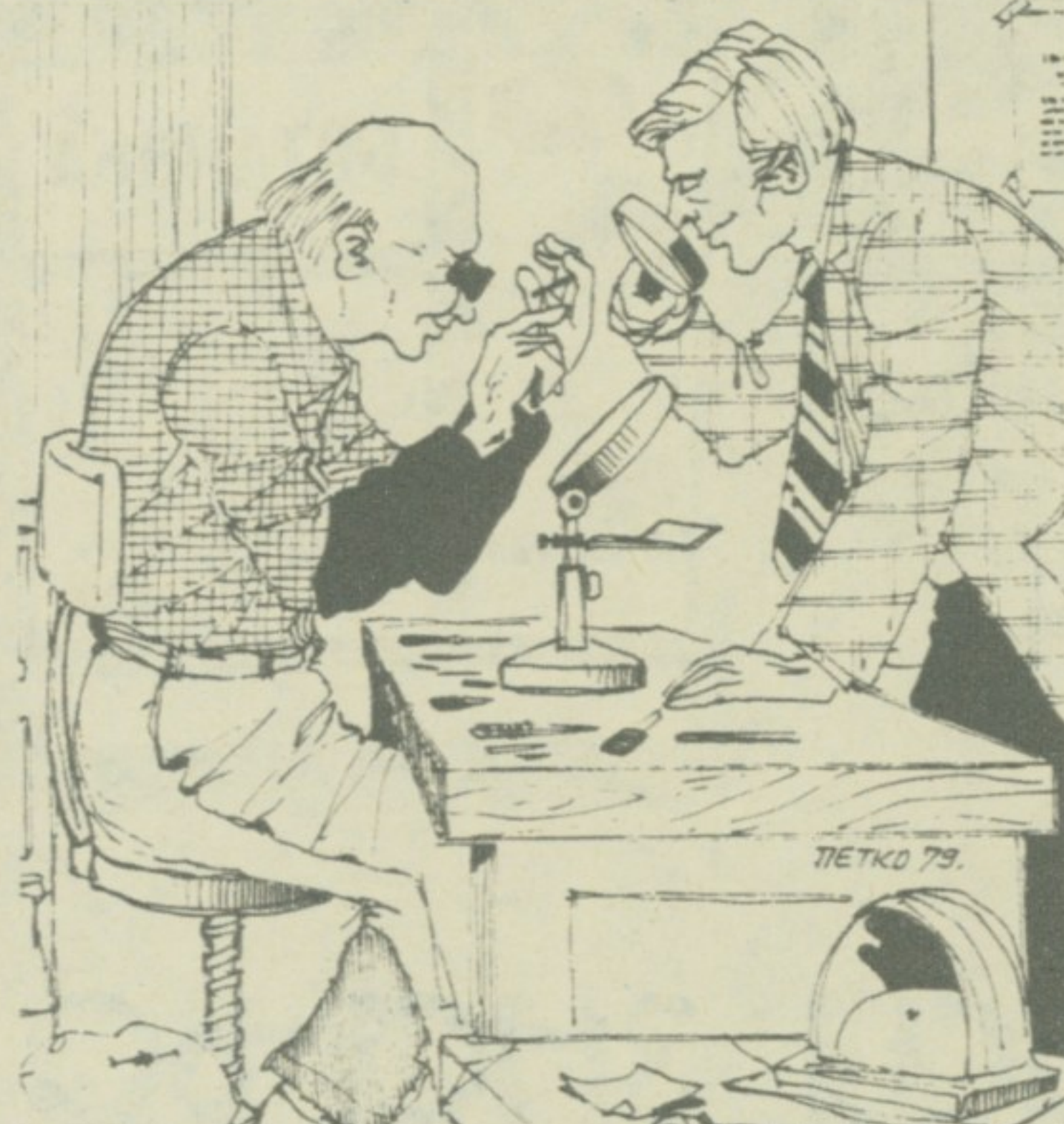
Његова дела не могу да се виде голим оком, већ само под микроскопом који увећава и до 500 пута.

Реч је о чудесној способности Јерменца Едварда Казаријана. Примера ради, на једној недавно одржаној изложби у Лос Анђелесу посетиоци су могли, под специјалним микроскопом, да виде његове скулптуре, израђене на углачаном и обрађеном зрну пиринча, затим коњску длаку у коју је уграђена још тања седа људска влас, а на њој, од прашине разнобојног драгог камења извајани... И, најзад, добро познати лик бесмртног „скитнице“ Чарлија Чаплина, усађен у ушице једне мајушне игле.

ЗБОГ ДЕВОЈЧИЦЕ

Причајући о свом животу, сада 54-годишњи Казаријан, изнео је у једном недавном интервјуу

ви бољу и квалитетнију. Већ у својој 13. години је у томе и успео — потпуно сам направио је виолину по сопственом укусу. А затим је направио још једну, па још једну и...

у да је још у својој трећој години почео да се бави уметношћу. Тада је, наиме, једна његова скулптура од иловаче била изложена на некој изложби у дечјем вртићу.

Кад му је било шест година почео је да свира виолину, али га њен звук није задовољавао, па је смишљао како да направи

онда су се виолине ређале једна за другом, да би Казаријан у 23. години стекао глас једног од најбољих градитеља овог инструмента у Совјетском Савезу.

А управо га је израда виолина и одвела на пут најупорнијег творца минијатура. Све је почело када се латио посла да изради умањену виолину за једну четворогодишњу девојчицу, покушавајући да величину овог инструмента прилагоди њеном узрасту. После само три месеца успео је да направи тако добар инструмент, да је одмах решио да изради још мању, али овога пута дугачку само пет сантиметара.

ПРИХВАТИО ИЗАЗОВ

— И њен звук је био потпуно чист и јасан, да ме је то просто понело — присећа се Казаријан — па сам се бацио на посао: за само два месеца, уз помоћ лупе, израдио сам

СИЋУШНА РЕМЕК-ДЕЛА

Чаплин кроз иглене уши

виолину дугачку — 14 милиметара.

Звук ове виолине — ако се тако може назвати минијатурни инструмент тежак само пола грама — једва се чуо, и на њему је било готово немогуће свирати.

Од тога дана, пре 30 година, Казаријан се потпуно посветио изради минијатура, скулптура и предмета за свакодневну употребу, али толико сићушних да су могле да се посматрају само под увећавајућим стаклом или микроскопом.

Тако је Казаријан успео да направи и минијатурни трактор који је поставио на врх игле, са развијеном заставом на његовом предњем делу и паролем на којој је писао: „Све више жита земљи! Међутим, многе неверне Томе су сумњале у ова његова дела (све док се својим очима не би и уверили), па је после једног његовог интервјуа неком немачком листу

Скулптуре Едварда Казаријана не могу да послуже као украс у сѿановима, јер су мале као зрнца прашине.

стигло на десетине писама читалаца који се подсмевају наводним способностима овог Јерменца. Али, Казаријан се није наљутио, већ је после шест месеци на власи косе исписао: „Поздрав немачком народу од Јерменаца“.

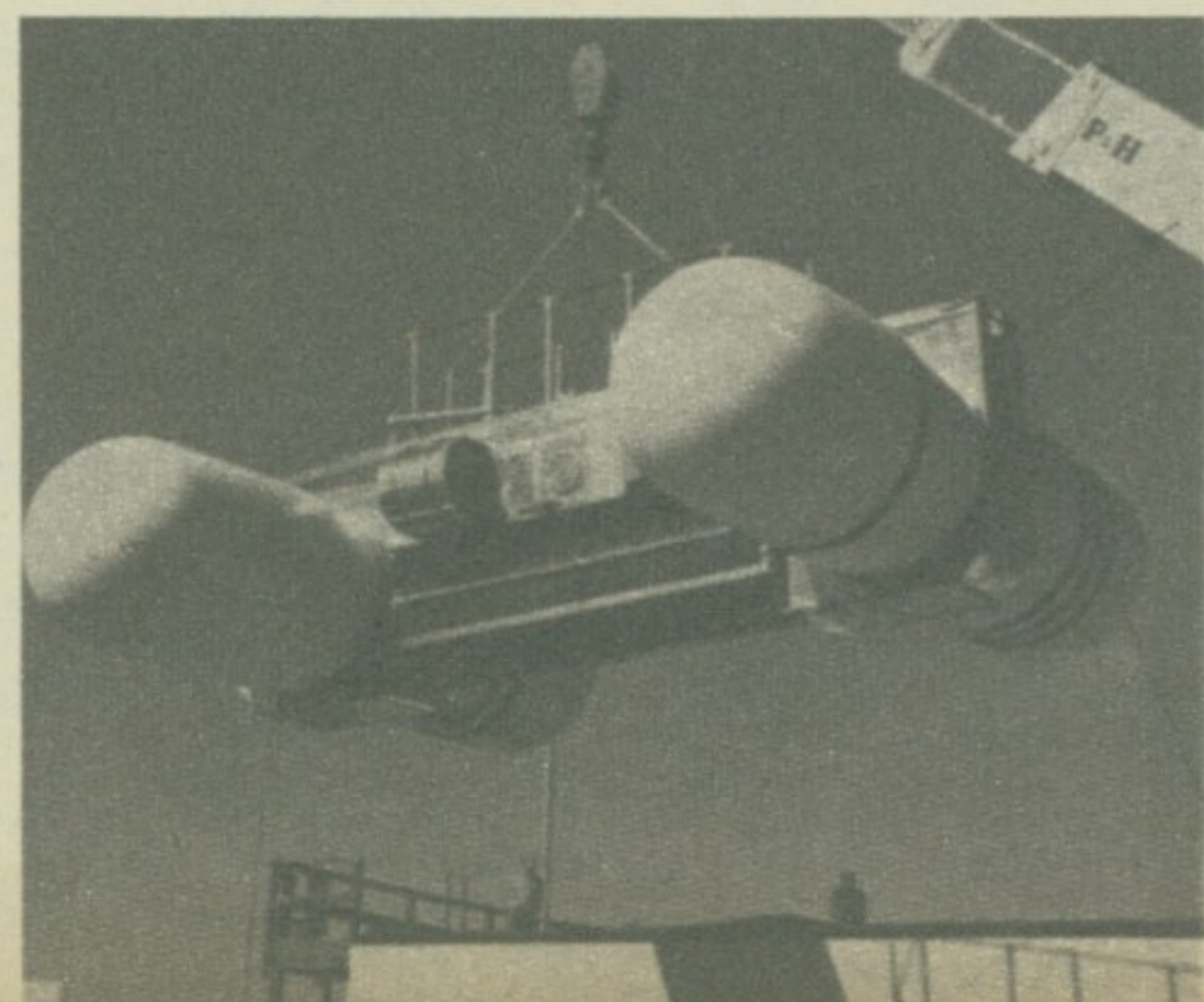
А затим је, као одговор на индијски изазов (јер су Индијци совјетској влади предали изузетан поклон — сребрну иглу на којој је било угравирано седам слонова) успео да направи право ремек-дело минијатуре. Специјалном дијамантском иглом издубио је влас косе у коју је сместио 300 слонова извајаних од дијамантске прашине.

Колико коштају та чуда од минијатуре, та права ремек-дела у која је, поред лепоте, уграђено бескрајно стрпљење.

— Немају цену — каже Казаријан — Ниједно своје дело до сада нисам продао. Ја само могу да их поклањам. Б. Ј.

ПРОТИВ »НАФТНЕ КУГЕ«

Американци су конструисали велики пловни уређај за све актуелнију борбу против „нафтне куге“, то јест, за брзо сакупљање нафте, разливане по светским морима. Специјализован за што брже одстрањивање „нафтних тепиха“, нови гутач нафте може да прикупи 93 до 98 одсто нафте и тиме не само спречи дуготрајније загађивање мора и уништавање риба и других животиња у њима, него и нормално искоришћавање нафте. Произвођач, фирма „Локид“, израђује четири типа таквих уређаја. Најмањи од њих скупља за један минут 25 литара, највећи, приказан на овој слици, 38 хектолитара. Главни део тих уређаја су специјалне механичке лопате чије су површине подешене за брзо сакупљање нафте и њено убацивање у резервоаре.

РОДИТЕЉИ
УЧЕНИЦИ!

АТЛАСИ ЗНАЊА

Јединствена врста ђачке енциклопедије која обухвата 10 илустрованих књига из свих области науке.

Библиотека „АТЛАСИ ЗНАЊА“ прилагођена је наставним плановима и програмима основних и средњих школа.

Слике изванредно допуњују занимљиво писан текст који се лако памти.

Свих десет књига Библиотеке „АТЛАСИ ЗНАЊА“ штампано је ћирилицом на квалитетној хартији. Свака књига има око 100 страна од којих 50 пуних страна са илустрацијама у боји, формат 21 x 14 см.

„АТЛАСИ ЗНАЊА“ доживљавају велики успех широм Европе.

Књиге се могу купити само у комплекту.

ЦЕНА КОМПЛЕТА од 10 књига износи 600.— динара.

Књиге можете подићи сваког радног дана до 15 часова у **ИРО „Вук Караџић“**, Краљевића Марка 9, тел. 620-371., а можете их купити и у нашим представништвима у Новом Саду — Лазе Костића 22, тел. 20-339; Сарајеву — Симе Милутиновића 10, тел. 22-772; Светозареву — Славке Ђурђевић б.б. зграда Б-3, тел. 23-313; и у Загребу — Николе Тесле 14/III, тел. 410-525.

Издавачка радна организација „Вук Караџић“, Београд, Краљевића Марка 9
НАРУЧБЕНИЦА ПЗ-2/II

Овим неопозиво наручујем комплет од 10 књига библиотеке „АТЛАСИ ЗНАЊА“ ЗА ГОТОВО — са попустом од 10%, (плаћање поштару приликом пријема књига) НА ОТПЛАТУ — у 6 месечних рата по 100.— динара, почев од 1978. г. Рате ћу уплаћивати редовно по пријему књига, рачуна и уплатница. У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду. (Непотребно прецртати)

Презиме, очево име и име

Место, дан, месец и година рођења

Занимање

Поштански број и место

Адреса стана

Назив и адреса радне организације

Овера о запослењу за купце на отплату

Купац

Број л. карте

издате од СУП-а

Пензионери уместо овере прилажу претпоследњи чек од пензије.

КЛАСИЧНА ДЕЛА ОМЛАДИНСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

КАДОК

БИБЛИОТЕКА ВАШЕ МЛАДОСТИ

- велике пустоловине
- далена путовања
- нови светови
- немири прве љубави

delta press и **просвета**

обнављају

НАДОН

КЛАСИЧНА ДЕЛА ОМЛАДИНСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

- Једну од првих и најпопуларнијих библиотека за младе под нас
- Библиотеку која је годинама била симбол занимљиве омладинске лентире највише књижевне вредности
- Библиотеку на којој су се васпитавала поколења

НАДОН БИБЛИОТЕКА ВАШЕ МЛАДОСТИ

ПРЕТПЛАТИТЕ СЕ НА ПРВО КОЛО БИБЛИОТЕКЕ НАДОН

У првом колу библиотеке НАДОН ДЕЛТА ПРЕС и ПРОСВЕТА објављују:

1. Томас Мајн Рид: **ЗАЛУТАЛИ КАРАВАН**
2. Емилио Салгари **ЛОВЦИ КИТОВА**
3. Алфонс Доде: **ЛЕПА НИВЕРНЕЗА**
4. Зејн Греј: **БАФ, ВОЂА КАРАВАНА**
5. Алина и Часлав Центкјевич: **ТУМБО СА РТА ДОБРЕ НАДЕ**
6. Леополд Суходолчан: **ДИВ И ПАЈАЦ**

КАДОК	КАДОК	КАДОК
3. ГРЕЈ - БАФ, ВОЂА КАРАВАНА	ЦЕНТКЈЕВИЋ - ТУМБО	СУХОДОЛЧАН - ДИВ И ПАЈАЦ
4	5	6

Претплатна цена: за уплату у ратама — 600 динара; за уплату одједном — 550 динара. По изласку из штампе цена ће бити знатно већа.

Књиге излазе из штампе у току 1979. и достављаће се купцима одмах по изласку из штампе, а по редоследу пријема поруџбина.

delta press

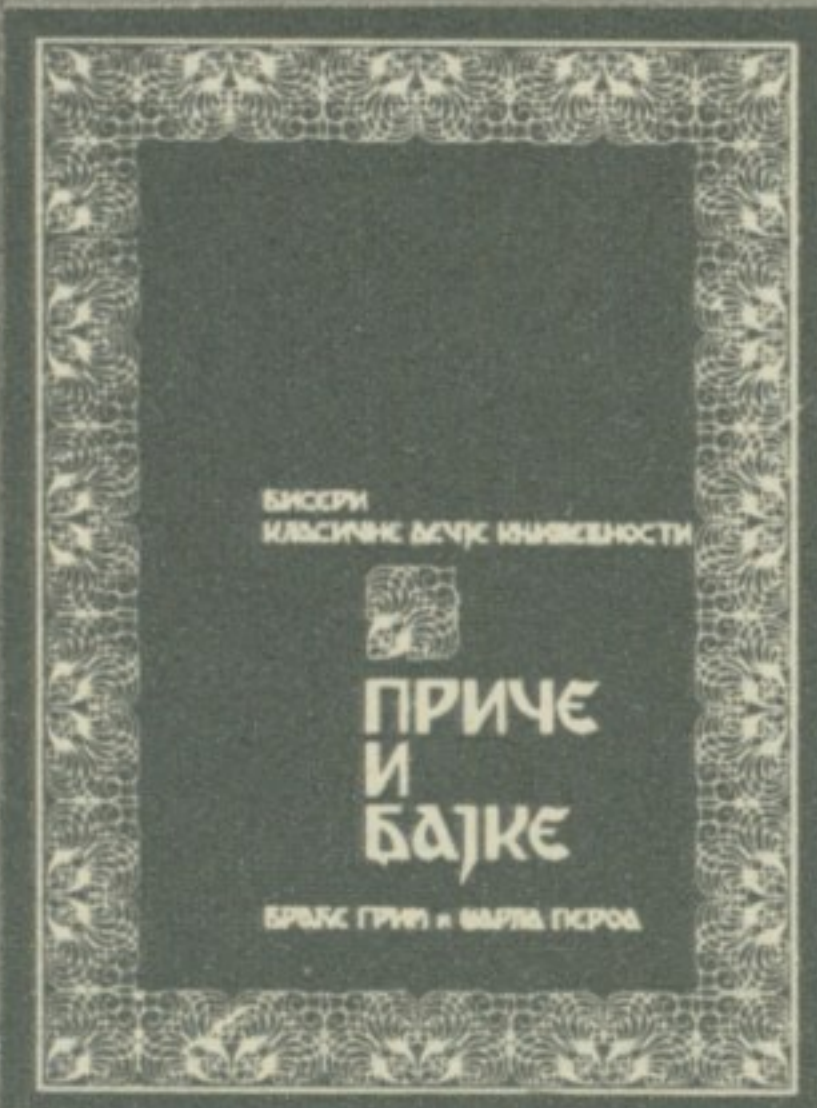
БИСЕРИ

КЛАСИЧНЕ ДЕЧЈЕ КЊИЖЕВНОСТИ

за узраст до 12 година

Ћирилицом, у три књиге, са 720 страна на првокласној офсетној хартији и оно 500 реалистичких илустрација у боји

дивот-опрема, тврд повез у снајвертенсу са златотисном, у укусној поклон кутији.

РОДИТЕЉИ!

ВАСПИТАЧИ!

Оно што се не прочита у детињству, никада се насније неће прочитати!

Пред вама је избор најбољег класичног штива, без кога се не може замислити духовни развој детета: приче, бајке, басне, романи итд. браће Грим, Шарла Пероа, Ханса Кристијана Андерсена, Лафонтена, Луиса Керола, Џонатана Свифта, Карла Нолодија, Јохане Шпири, Алфонса Додеа, народних средњовековних и других класичних текстова за младе — у новим прерадима за предшколски и млађи школски узраст, које је посебно за ово издање обавио Угљеша Крстић.

Три тома БИСЕРА КЛАСИЧНЕ ДЕЧЈЕ КЊИЖЕВНОСТИ садрже читаву једну дејчу библиотеку, тако да једним потезом обезбеђујете обимну лектуру своје детету, а квалитетна опрема (трајнија него у платненом повезу) обезбеђује дугогодишње коришћење књига — од старијег детета остаје млађем!

Претплатна цена: за уплату у ратама — 960 динара; за уплату одједном 860 динара. По изласку из штампе комплет ће бити знатно скупљи. Испорука: почев од октобра 1979. године, по редоследу пријема поруџбина.

„П Забавник“ 13. IV 1979. године

(Место и датум)

ПОРУЏЕНИЦА I

НИРО „ДЕЛТА ПРЕС“
11000 Београд, Драже Павловића 14, п. факс 467,
тел. 600-222, локал 845

Претплаћујем се на I коло Библиотеке КАДОК (6 књига) по претплатној цени од 600 динара.

Наведени износ уплатићу:

1. ОДМАХ, а најдаље у року од 8 дана по пријему уплатнице од „ДЕЛТА ПРЕС“-а, тако да ћу платити свега 550.— динара.
2. У 6 РАТА по 100 динара, почев од наредног месеца, и то по пријему уплатница од „ДЕЛТА ПРЕС“-а.

Претплаћујем се на БИСЕРЕ КЛАСИЧНЕ ДЕЧЈЕ КЊИЖЕВНОСТИ (3 књиге) по претплатној цени од 960.— динара.

Наведени износ уплатићу:

1. ОДМАХ, а најдаље у року од 8 дана по пријему уплатница од „ДЕЛТА-ПРЕС“-а, тако да ћу платити свега 860 динара.
2. У 6 РАТА, по 120.— динара почев од наредног месеца, и то по пријему уплатница од „ДЕЛТА-ПРЕС“-а.

(Име, име оца и презиме)

(занимање, назив радне организације, ако је купац у радном односу, телефон)

(Број поште, место, тачна адреса)

(Непотребно прецртати)

(Својеручни потпис)

(Број личне карте)

(издате од СУП)

РЕКА ЖИВОТА - КРВ

БРАТ ПО ЈАГЊЕТУ

У време када човек све више помера границе до којих је допрла медицина, када протезе или трансплантирани органи замењују, изгубљене или повређене делове људског тела, ништа још није измишљено што би могло да замени крв. Она је остала неопходна и незамењива, јер организам снабдева кисеоником, протичући кроз километре артерија и вена и осигуравајући тако исхрану сваке ћелије и одстрањење штетних материја.

Међутим, требало је да прођу векови док није откривен значај крви у организму и начин функционисања крвотока.

Многе празновернице везане су управо за „реку живота“, како, не само песници, називају крв. Тако је израз „плава крв“, настао у средњовековној Шпанији, када се веровало да племићи, који су обично били плавокоси, имају крв друкчије боје. Али, данас се врло добро зна да плава крв може да настане једино услед одсуства кисеоника у организму, или, као код неких бескичмењака, због присуства плавичастог пигмента, сличног црвеном хемоглобину који карактерише крв сисара.

ЈЕДНА ДУША У ДВА ТЕЛА

Некад се веровало да је крв седиште душе, добрих или лоших особина и да у њу може да се усли зао дух, па се у средњем веку, на пример, пуштањем крви истеривала болест или сатана из тела.

Постоје историјски подаци да су Скити, при обреду братимљења, расецали вене и пили крв да би попримили добре особине један од другог и представљали једну душу у два тела. Римљани су после борби гладијатора силазили из гледалишта у арену да пију крв умирућих или погинулих бораца, не би ли и сами задобили њихове добре особине. А римски песник Овидије је у свом делу „Метаморфозе“ тврдио да крв младих људи може да подмлади старце.

Ипак, о првим покушајима трансфузије могло се

говорити тек 1665. године када је лондонски лекар Ловер извршио први такъв експеримент на псима. Искрвављену животињу одржавао је у животу дајући јој у вену крв другог, здравог пса. На основу ових експеримената, 1667. године математичар и лекар Луја XIV Денис дао је прву трансфузију крви човеку, тако што је једном младићу улио крв из артерије — јагњета. Тај начин „лечења“ брзо је узео маха, али, због великог броја смртних случајева француски парламент је забранио примену овакве трансфузије. Требало је да прође више од 200 година да би 1900. бечки лекар Карл Ландштајнер, испитивањем крви већег броја људи, утврдио да она, код различитих особа, има друкчије биолошке особине. Све људе је поделио у четири крвне групе: А, В, АВ и О, па је за то откриће и добио Нобелову награду.

ЈЕДИНО ТЕЧНО ТКИВО

Крв је једино течно ткиво, а својим ћелијама (крвним зрнцима: белим и црвеним) које се крећу у крвној течности (плазми) врши бројне значајне и по живот важне улоге.

Укупна количина крви код нормалне особе износи 7 до 8 одсто укупне тежине тела. Код нормалних особа сваки кубни милиметар крви садржи 4 до 5 милиона црвених и 4 до 9 хиљада белих крвних зрнаца, као и око 250 хиљада до 500 хиљада крвних плочица.

Стварање крвних зрнаца, такозвана хематопоеза, врши се после рођења у коштаном срж и у органима лимфних ткива (лимфне жлезде, лимфни чворови у зиду органа за варење, слезина). У коштаном срж се стварају црвена крвна зрнца (еритроцити), највећи део белих крвних зрнаца (леукоцити) и крвне плочице (тромбоцити). Ови елементи крви стварају се само у активним деловима коштане сржи која се назива црвеном.

Током живота, велики део те активне сржи посте

пено се замењује неактивном, или масном, тако да се од пубертета активна коштана срж налази само у пласнатим костима: ребра, кичмени пршљенови, карлична кост, грудна, кључна и кости лобање. Ово је корисна појава, јер масна срж служи као резерва за стварање крвних зрнаца. У случају да се укаже потреба за појачаним стварањем крвних зрнаца, на пример еритроцита, после јаког крвављења, масна срж се брзо претвара у црвену срж и повећава своју активност 6 до 8 пута.

КАПИЛАРИМА ОКО ЗЕМЉЕ

Људско тело садржи 5 до 6 литара крви, од којих је један литар увек у резерви, а само срце дневно испумпа 13 хиљада литара крви.

За 70 година живота срце испумпа 350 милиона литара крви, што представља запремину која би одговарала садржини облакодера, чије би стране биле по 40 метара, а висина 220 метара. Употребљени рад представља силу која би могла да подигне терет од 10 тона, на висину од 16 хиљада метара. Крв има животни значај за организам: одржава температуру тела сталном, одстрањује штетне састојке, храни ћелије, брани организам од заразе...

Стигавши у плућа, црвена крвна зрнца остављају у њима продукте сагоревања или угљене анхидриде, а узимају кисеоник. Затим се крећу према срцу (које врши улогу пумпе), одатле прелазе у аорту, па у артерије и стижу до капилара који су 50 пута тањи од длаке, да ако би се наставили један на други могли би да обмотају Земљу! Ту црвена и бела крвна зрнца ступају у додир са сваком појединачном ћелијом да би им предала свој кисеоник: црвена крв на зрнца се сада пуне угљеним анхидридом, вршећи на тај начин улогу сабирача отпадака; па се преко вена, у року од 18 секунди, опет враћају према срцу, а онда стижу до плућа... И — нео поступак се понавља.

Б. Јерковић

БЕЗОФИЛНИ ЛЕУКОЦИТИ

јављају се у великом броју у крви при паразитским или алергијским обољењима. Њихова функција није сасвим испитана.

КРВНА ПЛАЗМА

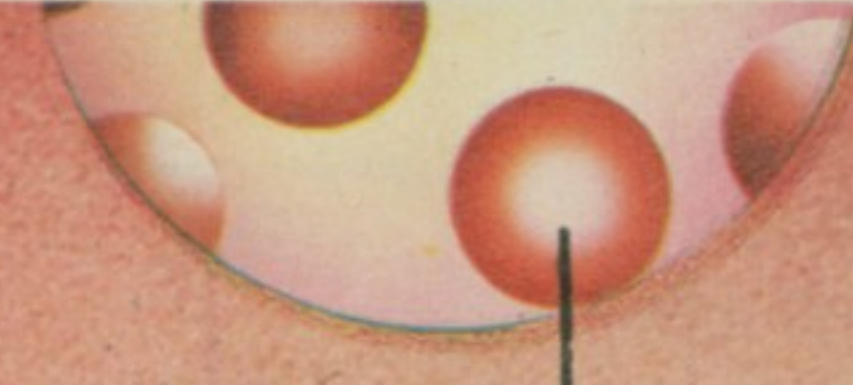
преноси бројне материје створене у разним деловима тела, а у њој се налази више врста беланчевина, соли, хормона и антитела... састојака неопходних за живот.

ЛИМФОЦИТИ

најмање ћелије међу белим крвним зрнцима. Лако пролазе кроз зидове крвних судова. Код неких болести, као код тумора, примећује се повећање њиховог броја, а радиоактивно зрачење најпре њих уништава.

ГРАНУЛОЦИТИ

такође спадају у бела крвна зрнца и поред еритроцита и крвних плочица настају у коштаном срж.

ЦРВЕНО КРВНО ЗРНЦЕ

или еритроцит живи 30 до 120 дана, а у њему се налази црвени пигмент — хемоглобин који се лако везује са кисеоником, а затим га доставља до сваке ћелије.

МОНОЦИТЕ

такође спадају у бела крвна зрнца, а њихов број се нарочито повећава код обољења туберкулозе. То су веома крупне ћелије које се налазе не само у крвотоку, већ и у ткивима.

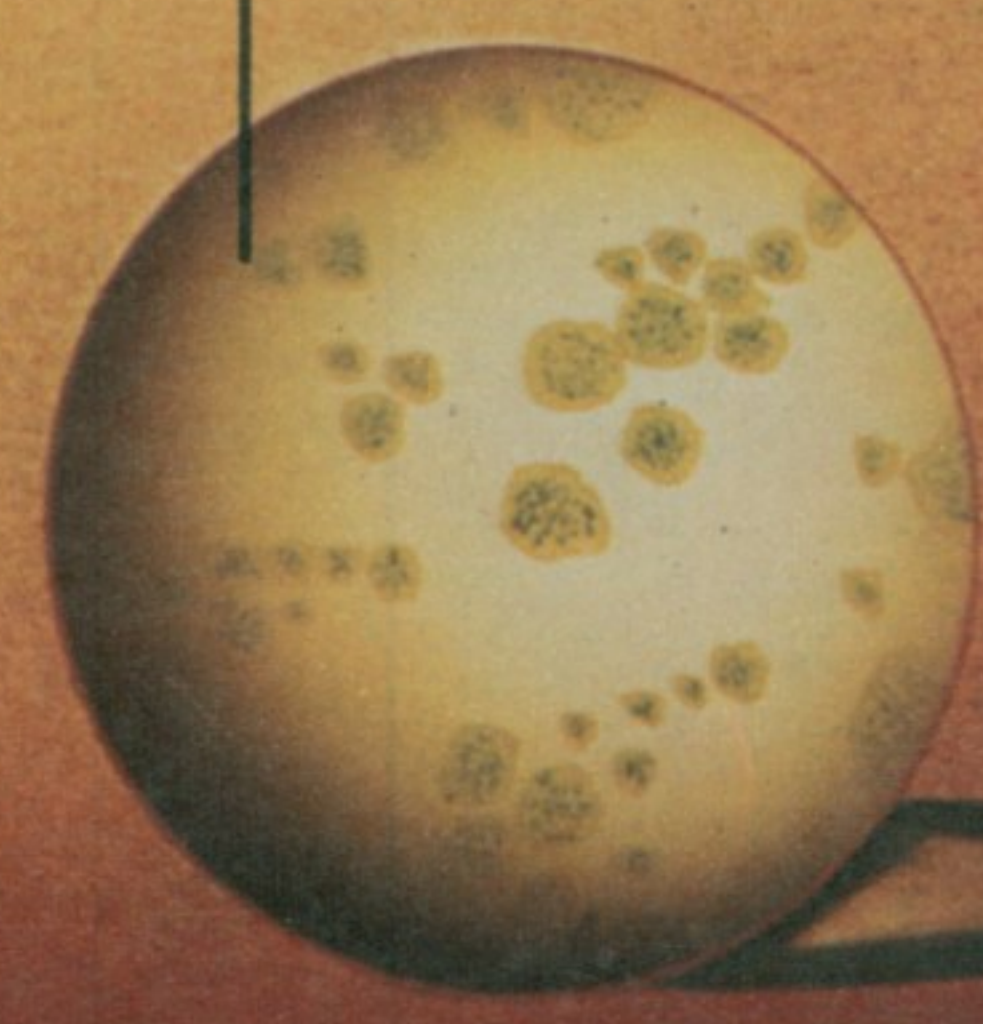
НЕУТРОФИЛНИ ЛЕУКОЦИТИ

могу амебоидно да се крећу и да излазе из крвних судова и улазе у ткива. Веома кратко живе јер играју важну улогу у одбрани организма, па у случају инфекције први окружују страно тело које је продрло у организам.

КРВНЕ ПЛОЧИЦЕ

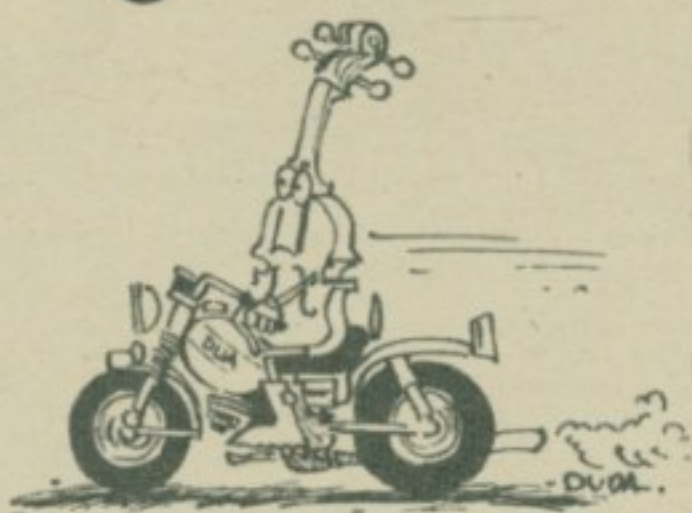

или тромбоцити играју важну улогу при згрушавању крви.

ЖИТ Страна

БОРЂЕ БАЛАШЕВИЋ

НЕКИ НОВИ КЛИНЦИ

Музика и текст:
Борђе Балашевић

Изводи: РАНИ МРАЗ

Мој деда већ дуго оре
небеске њиве
али бака још чува све
ствари и слику нашег
свеца.
На дан кад сам рођен, ту
је посађен орах
и у авлији, под густом
крошњом, сад играју се
деца.

Неки нови клинци...

Кроз маглу трепери девет
свећа на торти,
тад сам добио пар
мандарина и малог белог
зеца.

У мају још увек зрију
комишijske баште,
али трешње и зелене
кајсије краду друга деца.
Неки нови клинци...

Мој другар Милутин, друга
клуба до врата,
има клинца од четири и по
и учи га да пеца.
Понекад га сретнем, махне
кроз прозор кола,
а у порти за лоптом сад
јурцају нека друга деца.
Неки нови клинци...

А ја, ја се коцкам с
преварантом животом,
из рукава он сваког дана
извуче неког кеца.
И стари ми кажу: „Сад си
у правом добу“,
а у Улици Јована Цвијића
расту друга деца.
Неки нови клинци...

Читасоци јављају...

ВЕСТИ ИЗ КУМАНОВА

У Загребачкој Дубрави већ неко-
лико месеци дјелује млада
рок-група ПЕТИ ПРСТ. Њени
чланови свирају композиције са-
става ANIMALS, PINK FLOYD,
BEATLES, али имају и неколико
својих нумера („Хеј Хеј“, „Добар
син...“). Досад су судјеловали на
плесним забавама у неколико
школа, на загребачкој музичкој
приредби „Први плесак — Вики
Гловацки“ и у програму Радио
Забока.

Чланови састава су: Томица
Влашић (бубњеви), Ранко Тома-
шић (соло и ритам-гитара), Дамир
Девећ (вокал), Горан Микулец
(бас и вокал) и Зоран Мајџан
(клавијатуре).

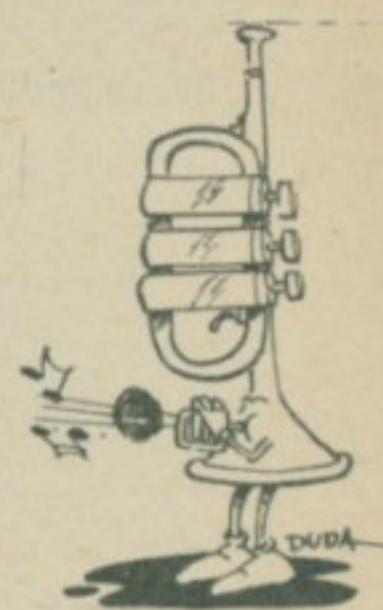
Дубравко Кленкар,
Љубијска 21
41040 Загреб
(хонорар 100 дин.)

После пет сингл-плоча, недавно се појавио и први
албум Борђа Балашевића, композитора и певача
који је крајем 1977. године усталао домаћу му-
зичку сцену хитом „У раздјељак те љубим“.

У почетку, многи су оспоравали таленат овог младог
Новосађанина са изузетним осећајем за прави хит. Убрзо
и они најнеповерљивији схватају да је домаћа забавна
музика добила врсног представника у Борђу Балашевићу.
Било је то после Опатијског фестивала када је компози-
ција „Прва љубав“ побрала опште симпатије. Годину
дана касније (оно што се догађало у међувремену, свима
је познато) Борђе Балашевић је снимио велику плочу
„Својој мами уместо матурске слике у излогу“, на којој
се нашло девет нумера. Писане у већ познатом „романти-
чарском“ маниру, готово све могу да конкуришу за назив
најбоље. Борђе је плочу реализовао у сарадњи са клави-
јатуристом Слободаном Марковићем, басистом Бојаном
Хрељцем, бубњарем Владимиром Вурдујем и специјалним
гостима, познатим виолинистом Јованом Кулунџијом и
саксофонистом Мићом Марковићем. У певачком делу
велику помоћ пружила му је Биљана Крстић, пошто је
Верица Тодоровић напустила групу неколико месеци ра-
није. Продуцент и аранжер плоче је Јосип Бочек са
којим је Борђе започео сарадњу још у време снимања
хита „Рачунајте на нас“.

Ускоро Борђе и група РАНИ МРАЗ крећу на промоци-
ону турнеју. У саставу ће бити и музичари који су
учествовали у снимању плоче и две девојке које ће
чинити вокалну пратњу. Питали смо Борђа која му је
нумера са албума најдража. „Највише сам везан за
композицију „Неки нови клинци“. То је у ствари једна
носталгична песма која говори о детињству. Написао сам
је док сам посматрао своју улицу у Новом Саду и
схватио да је од 1960. године, када сам био један од
бољих „кликераша“ у улици, доста времена протекло.
Иначе, то је и последња композиција коју сам написао.
Пре ње дуго нисам ништа радио јер сам запао у кризу.
Ненадано улазак у свет шоу-бизниса ни код мене није
прошао без последица. Ова песма ми је вратила поверење
у сопствене способности, па ми је зато и дража од
осталих.“

Поред нумере „Неки нови клинци“, која је прва на Б
страни плоче, ту су још композиције „Зоки Зоруле“, „Мој
френд има рокемол банд“, „Браколомац“, „Продаје се
пријатељ“, док је А страна представљена песмама „Све је
добро кад се добро сврши“, „Драго ми је због мог старог“,
„Један Саша из воза“, „Утицај рођака на мој животни
пут“ и „Много ми значи то“.

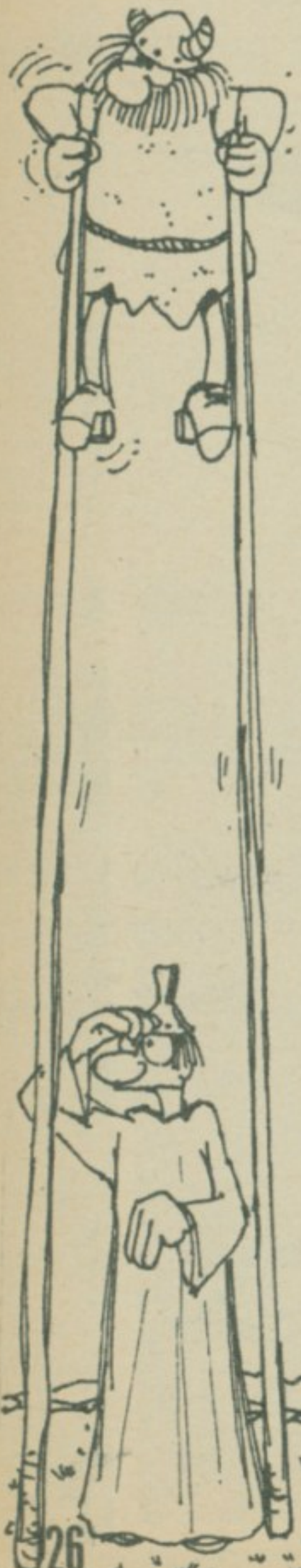

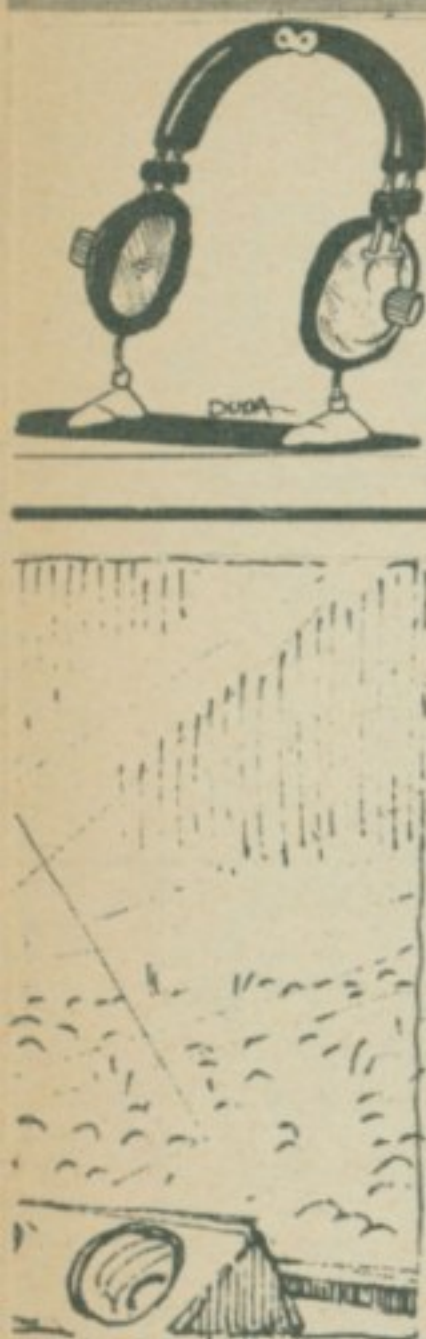
МАДИ
ВОТЕРС
(MUDDY
WATERS)

МАДИ ВОТЕРС, један од најпопулар-
нијих блуз-гитариста данашњице, не-
давно је издао своје нови албум сним-
љен уживо. Ово остварење још једном
нам је доказало да је Мадис Воте-
рс музичар ван свих категорија. Нова
плоча, као и две претходне, представ-
љају права ремек-дела. Занимљиво је
да се као продуцент на свим овим
плочама појављује Џони Винтер (John-
ny Winter), који је одиграо велику уло-
гу у успешном повратку Мадиса Во-
терса.

„Muddy-Mississippi-Waters Live“ мож-
да и није тако динамична плоча као
што су то албуми „Muddy Waters at
Newport 1960“ или „Live at Big Bill's
Sorgho“ али баш у спорим ком-
позицијама, којих има највише албума,
долази до најбољег изражаја његово
умеће. У композицијама „Mannish Boy“,
„Baby Please Don't Go“ или „Deep down
in Florida“ Мадис заиста звучи изван-

редно. Похвале за овако успешну пло-
чу заслужује и пратећи ансамбл који
сачињавају: Џејмс Котон (James Cotton)
на успој хармоници, Пајнтор Перкинс
(Pinetop Perkins) за клавијом, бубњар
Вили Смит (Willie Smith), басиста Чарлс
Калмес (Charles Calmes) и гитариста
Боб Морганли. Специјалан гост је Џони
Винтер који са својим домаћиним и
узором измењује неколико соло-деони-
ца. Ово је нарочито занимљиво јер се
ту јасно види разлика између Мадисе-
вог „старомодног“ и Џонијевог неуро-
тичног стила свирања. Изгледа да је
ова сарадња изванредно деловала на
ове музичаре, јер се у Мадисевој му-
зичарској примећују новине које осве-
жавају његов звук. С друге стране, и
на последњој плочи Џонија Винтера
јасно је уочљива велика промена у
начину свирања, као и повратак кла-
сичном блузу.

У Куманову је, после вишегодишње паузе, одржана „Гитаријада 79“. На њој је учествовало девет састава. Стручни жири доделио је прво место групи ГИМНАЗИЈАЛАЦ 7 и 1. Према гласовима публике, овај састав је освојио другу награду. Највећи број гласова публике је дала АЛКАТРА-ЗУ, који је добио и другу награду стручног жирија. Треће место припало је саставу ВИКТОРИЈА. За најбољег солисту проглашен је Миле Стојановски, из групе АЛКАТРА,З док је најбољи инструменталиста Зоран Јахимовски, бубњар из групе ГИМНАЗИЈАЛАЦ 7 и 1.

Донета је и одлука да се Гитаријада одржава сваке године и да се убудуће на њој појаве и састави из других градова.

Николче Арсовски
11. октобра 76/1
Куманово
(хонорар 100 дин)

ВЕСТИ ИЗ ЗАГРЕБА

БЕРЗА ПЛОЧА

Желим да купим плоче: »Tubular Bells« (Mike Oldfield), »Sextant« (Herbie Hancock) и плоче групе EGG.

Доротеја Стојаковић,
М. Клајна 4
54000 Осijek

Продајем слиједене очуване плоче:

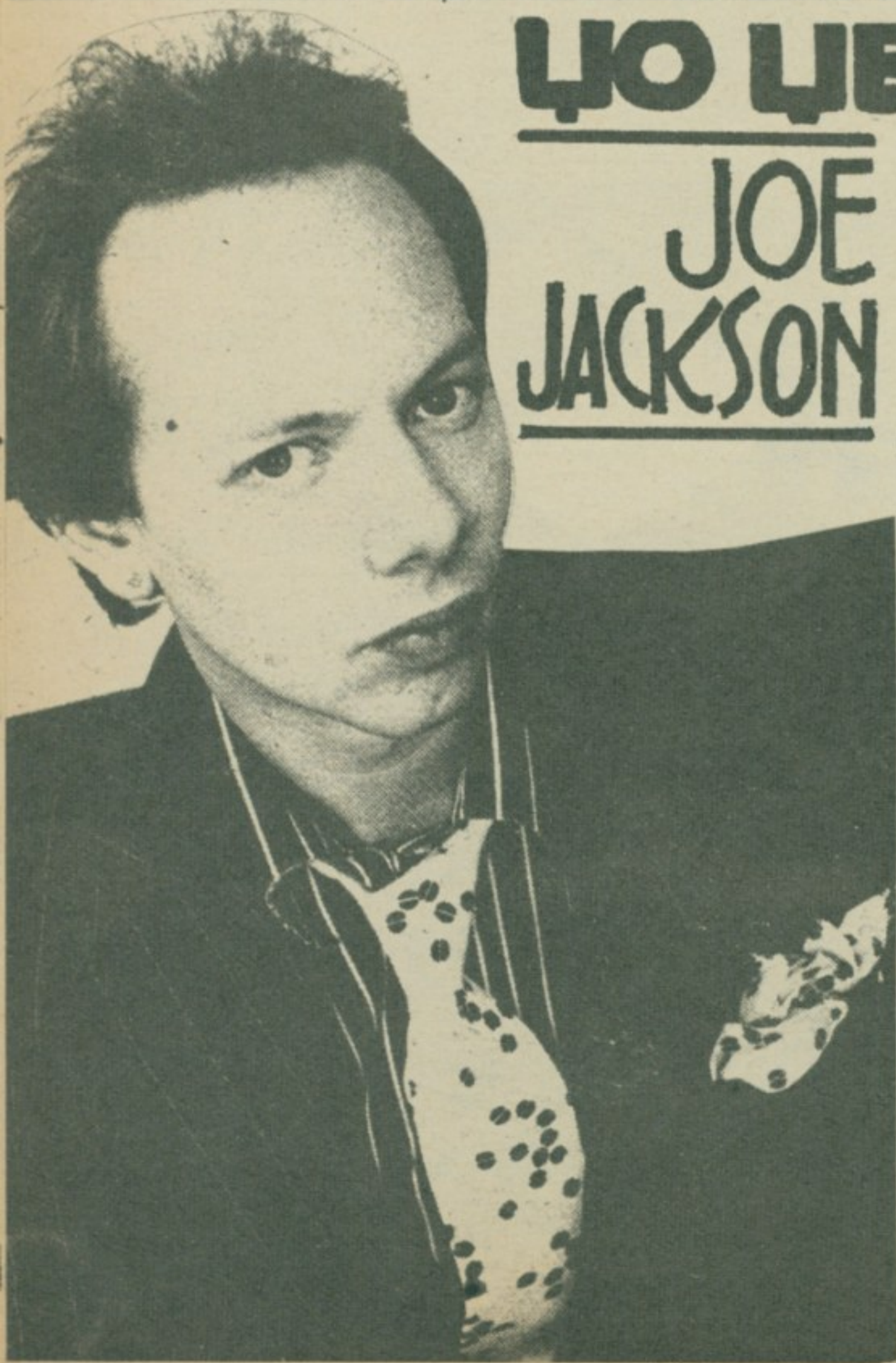
»The Most of the Animals« (ANIMALS), »Abraxas« (SANTANA), »Led Zeppelin — III«, »Sweet Freedom« (URIAN HEEP).

»Bridge Over Troubled Water« (Simon & Garfunkel), »Gimme Shelter« (ROLLING STONES), »Led Zeppelin — II« (дупли албум), »Made in

Japan« (DEEP PURPLE — dupli album), »Diamond Dogs« (David Bowie), Игор Борић, Тршћанска 35/X 58000 Сплит

Молим читаоце „Политикиног Забавника“ који поседују плоче Ђорђа Марјановића које су изишле пре 1983 године и желе да их

продају да ми се јаве. Милосав Николић, Гомиславјева 21, пп 5 13260 Крижевци

ЏО ЏЕКСОН

JOE JACKSON

ЏО ЏЕКСОН је ново име на енглеској музичкој сцени. Недавно му је изишао деби албум „Пазите“ („Look Sharp“) који је одмах скренуо пажњу на овог младог музичара. Композиције које Џо и његова група изводе су брзе, оштре и пуне енергије. Џо пева и повремено свира клавир и усну хармонику, а поред њега у саставу свирају и гитариста Гери Сенфорд (Gary Sanford), басиста Грејем Меби (Graham Mahy) и бубњар Дејв Хотн (Dave Houghton).

Занимљиво је да већина Џоових композиција говори о љубави. Међутим, он о овој теми говори на специфичан начин. У композицији „Да ли она заиста иде с њим“ („Is She Really Going out with Him“) Џо не успева да схвати зашто ниједна девојка неће да изиђе с њим, а излазе, по његовом мишљењу, са далеко лошијим младим људима. У песми „Лепе девојке“ („Pretty Girls“) Џо пада у очајање јер га, док шета градом, лепотице које среће на улици уопште не примећују. При крају песме „Срећни парови“ („Happy Loving Couples“) он постаје толико узбуђен да престаје да пева и почиње монолог о младим заљубљеним паровима који се облаче потпуно исто да би свима показали своју љубав. На време схвативши да би даље инсистирање на овој теми досадило слушаоцима, песму нагло прекида једноставним речима: „Стварно је сада доста“.

Џо је као композитор право освежење. Сама чињеница да се сви проблеми о којима пева могу решити проналажењем праве девојке, уместо уништењем целог универзума, што као једино решење виде групе као што су ДИВО (DEVO) и ТОКИНГ ХЕДС (TALKING HEADS), делује привлачно.

Џо Џексон очигледно зна шта жели и ако и убудуће буде издавао овако добре плоче, сигурно ће далеко бити.

79

ОМЛАДИНА

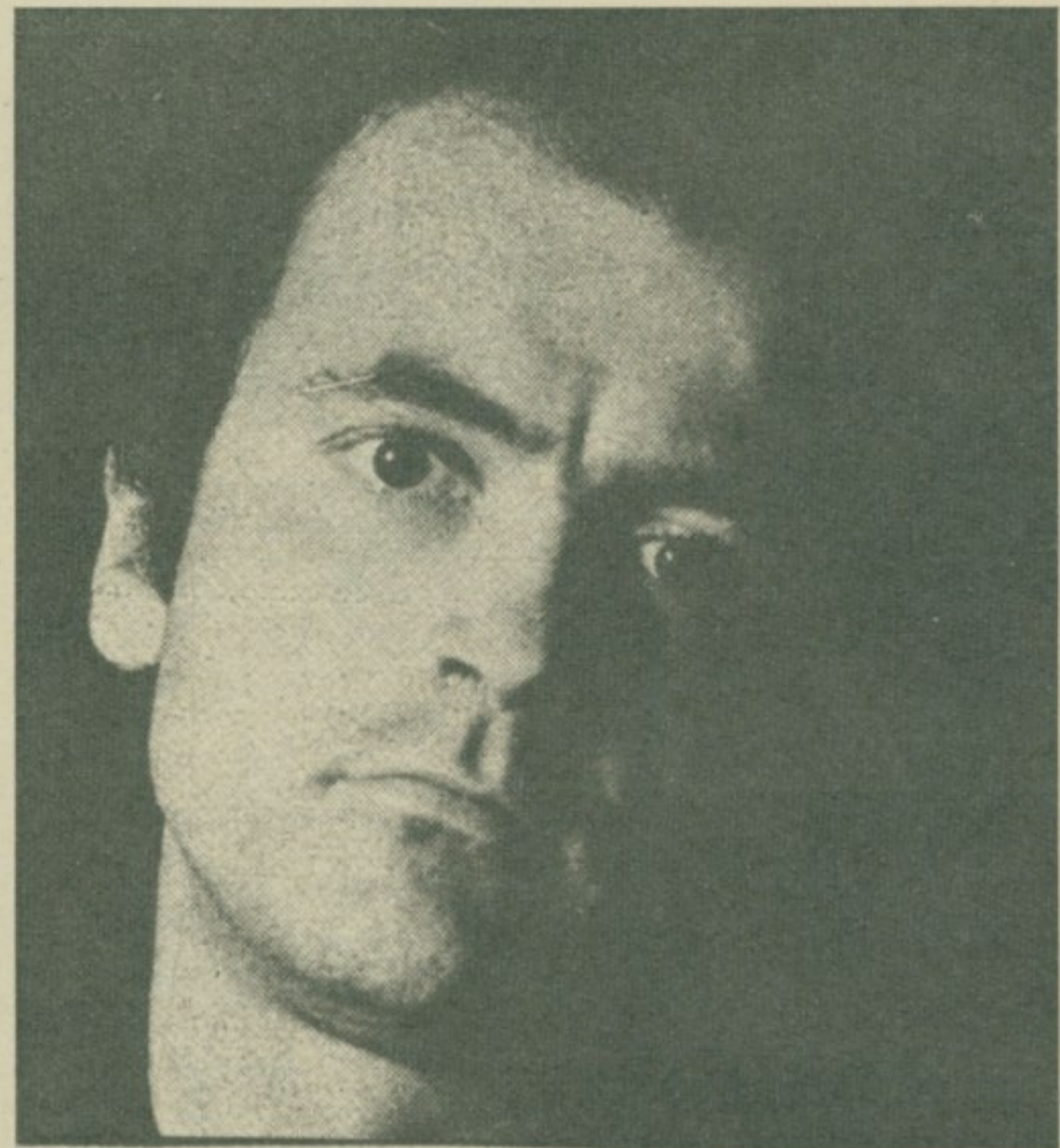
Д о почетка традиционалног фестивала младих ОМЛАДИНА 79 у Суботици остало је нешто више од месец дана. У току тродневног сусрета младих — 17, 18. и 19. маја — организатори овогодишње ОМЛАДИНЕ 79 предвидели су низ пратећих манифестација чији је циљ, поред већ традиционалног приказа стваралаштва младих у забавној музици и зближавање музичких култура, неговње и ширење братства и јединства свих народа и народности Југославије, подстицање ангажованог стваралаштва и истраживање нових форми и садржаја популарне музике младих.

Селекциона комисија фестивала ОМЛАДИНА 79 од 694 приспела рада, одабрала је 12 композиција. Од директора овогодишњег фестивала и члана жирија Витомира Симурдића покушали смо да сазнамо нешто више о квалитету приспелих радова с обзиром да је за званичне програме прихваћено само 12 композиција. „То што смо од великог броја композиција одабрали само дванаест не значи да су радови на ниском музичком нивоу. Истина, било је и таквих композиција. Мање мелодија него прошлих година, сведочи да је жири одабрао само квалитетне радове, желећи да овогодишњи фестивал буде на високом музичком нивоу. С разлогом можемо очекивати да овогодишња смотра пружи праву слику стваралаштва младих у свим жанровима популарне музике“.

ХЈУ КОРНВЕЛ

— HUGH CORNWELL —

ХЈУ КОРНВЕЛ, гитариста СТРАНГЛЕРСА (STRANGERS), управо завршава снимање свог првог соло-албума. Целокупни материјал урађен је и снимљен у Лос Анђелесу и албум ће се вероватно појавити у продаји почетком јуна. На плочи Корнвел свира готово све инструменте и једино му помаже Роберт Вилемс (Robert Williams), бубњар групе КАПЕТАН БИФХАРТ (CAPTAIN BEEFHEART). Материјал се потпуно разликује од онога што изводе СТРАНГЛЕРСИ. На овој плочи биће чак и неколико јужноамеричких удараљки што је за СТРАНГЛЕРСЕ незамис-

ливо. За сада Корнвел нема намеру да ове песме изводи са својим саставом, мада ће можда касније неке композиције уврстити у наступ групе као соло-сет.

Поред изласка плоче Хју Корнвела, ускоро се очекује и нови албум СТРАНГЛЕРСА »X-cert« снимљен уживо. Чланови састава тврде да је то њихова до сада најбоља плоча и да успева да дочара атмосферу са концерта.

НАША КАРИКАТУРА

Цицики

1 Узмите металне запушаче са флаша од пива, киселе воде или сокова — прикупите их у што већем броју, бар двадесет, а може и више (што више то је занимљивије). Са унутрашње стране запушача налепите од самолепљивог шареног папира четири разнобојна исечка, као што се види на слици. Користите што више боја и комбинација, па онда те запушаче ређајте као на нашој слици, користећи их за игру као неку врсту домина. Игру могу да играју два или више играча. Залушачи се окрену тако да се не виде боје, па играчи насумице извлаче и слажу их на средину стола као домине.

Јарослав Поповић, 21470 Бачки Петровац, КубањихоС-1/7

3 За сто седну два играча и сваки узме по пет металних парица. Од две паре направи се гол (између те две паре треба да прође једна од три преостале паре). Остале три поређајте у хоризонтални ред па их гурајте као кликере прстом тако да две паре гурате у цик-цак, а са трећом прођете између те две паре и оних које праве гол. Побеђује онај који из мање покушаја да гол. Може се играти на поене, тј, играти све док један од играча не победи 10 пута.

Дејан Лазић, 37000 Крушевац, Дамњана Максића 15/22

Цицики

Ове игре су нам предложили читаоци
Свана се награђује са 100 динара.

2 Пикадо за себу, код којег не постоји опасност да стрелицама избодете намештај, прави се од лоптица за пинг-понг и танког сунђера. Исеците од танког сунђера круг и нацртајте на њему мету с бројевима, па мету залепите за зид. Затим узмите пет пинг-понг лоптица и на сваку залепите мало парченце шмиргл-папира. Када јако баците лоптицу на мету, она ће се залепити за сунђер.

Предраг Поповић, 19000 Зајечар, Светозара Марковића 1/7

4 Узме се један или два шпила карата за таблиће (ако има више играча узети два шпила) и једна коцкица за „Не љути се човече“. Баца се коцкица, па играч који ју је бацао узме онолико карата колико је коцкица показала. Када остане пет карата, онда може да купи само онај који је бацао пет и мање, а ако падне шестика онда препушта коцкицу следећем играчу. Побеђује онај који је сакупио више карата или више штихова (како се играчи договоре).

Драган Савић, 38214 Вучитрн, Цетињска 18

НАУКА У ДОМАЋИНСТВУ

Сваки пут када се нека домаћица, обузета спремалачким жаром, одлучи да се отараси оне досадне хрпе прљавог веша, у акцију ступа читави једна минијатурна армија нечега што би се само врло условно могло назвати бићима. Оно што се дешава када се све те кошуље, рубље и чаршави нађу у машини за прање, може се видети само под микроскопом. Можда је тако и боље. Осетљивим и гадљивим душама могло би се десити да се мало стресу при помисли на оно што се, иако за кратко, ипак мигољило, увлачило и шетало по њиховом вешу...

ЗА ФЛЕКУ — ПО ЈЕДАН РЕП

Најважнији састојак сваког детерџента су хемикалије којима је задатак да из тканине „истерују“ прљавштину. Ова синтетичка средства која умеју да перу и чисте без сапуна, органског су порекла и настају као узгредни производ у процесу добијања петролеја.

Стављене под микроскоп, те хемикалије, које за нас скидају мрље и истерују прљавштину, имају облик пуноглаваца. Баш као и пра-

ВЕШ ПЕРУ ПУНОГЛАВЦИ

ДА БИ НАШЕ РУБЉЕ БИЛО »БЕЉЕ ОД БЕЛОГ«, КАО ШТО ТРГОВЦИ ДЕТЕРѢНТИМА И ЊИХОВИ ПРОИЗВОЂАЧИ ОБЕЋАВАЈУ КУПЦИМА, МАРЉИВО РАДЕ СИЋУШНА »БИЋА« СКРИВЕНА У ПРАХУ СРЕДСТАВА ЗА ПРАЊЕ.

ви, и ови хемијски имају дебеле главе и дугачке репове. Глава ради своје, а реп своје.

Главу вода привлачи, а реп се од ње одбија. Тако је све и замисљено. Јер, чим дође у додир с њом, глава продире у молекуле воде и на тај начин их присиљава да се прошире. Онда у акцију ступа реп — он се лепи за честицу прљавштине на материјалу. У сваком прашку таквих је пуноглаваца много и сваки од њих напада своју прљаву мрљу.

ВРЕДНИ И ГЛАДНИ

Ту прању није крај. У помоћ пуноглавцима затим стижу друге хемикалије — пре свега фосфати који почињу да делују онда када су се сви репови закачили за своје флеке. Јер, прљавштина би остала тамо где је да је ова, следећа по реду хемијска средства, не истерују из материјала неком врстом сићушних експлозија које проузрокују.

Наредна у ланцу чистача је карбоксиметил — целулоза, супстанца без које би ослобођене честице прљавштине само пале на неко друго место. Она их тера да пливају по површини.

Сваки детерџент обавезно има и средства за бељење: супстанце обожавају да једу мрље и замазотине на нашем вешу. Ензими постају вредни и гладни тек када дођу у додир с топлем водом.

Чим је осете, дају се у потрагу за знојем, мрљама крви, флекама хране — свим оним што у себи садржи протеине. Кад их нађу они то све лепо поједу...

М. И.

МИНИ ФОРМУЛЕ МАКСИ УСПЕХ!

matematika

MINI
FORMULE

30 ДИН.

fizika-hemija

MINI
FORMULE

30 ДИН.

Комплет 50 ДИН.

Биро за публицистику — МИНИ ФОРМУЛЕ
71000 САРАЈЕВО ул. Валтера Перића бр. 3/III

Драги читаоци

На нашој слици видите популарне књижице МИНИ ФОРМУЛЕ у природној величини.

- МИНИ ФОРМУЛЕ садрже све формуле из математике, физике и хемије.
- МИНИ ФОРМУЛЕ су универзални приручници за основце, средњошколце и студенте.
- МИНИ ФОРМУЛЕ можете наручити дописницом или писмом. Послаћемо одмах. Платићете када примите. Наша адреса је:

Почетком седамнаестог века данашња Аустралија још је била »Тегга australis,« тајанствена Јужна земља о којој је, као о најјужнијој од свих земаља, крајем 16. века писао холандски историчар.

Године 1606. до њених северних обала допловио је Холанђанин Вилем Јанс, али се о новом континенту и даље није много знало. Све док за гувернера територија које су се налазиле у поседу холандске Источноиндијске компаније није постављен Антон ван Димен.

Из свог седишта у Батавији, данашњој Џакарти, у Индонезији, овај искусни морепловац предузео је једно путовање на којем је и сам успео да угледа обале непознате Јужне земље.

— Желим да је истражите, мислим да је та земља богата. Сазнајте све што можете и поднети ми детаљан извештај — рекао је Ван Димен.

НЕКО НАС ПОСМАТРА

Човек коме је поверио задатак није био случајно изабран. Абел Јансон Тасман већ је доказао да је изврстан морепловац.

Четрнаестог августа 1642. године два брода под његовим заповедништвом испловила су из батавијске луке. До краја новембра нашли су се јужно од аустралијског копна.

Време им није било наклоњено — густа магла, хладноћа и узбуркано море натерали су Тасмана да промени курс и крене ка

ИАКО СУ ИХ ЕВРОПЉАНИ ТЕК »ОТКРИВАЛИ«, ЗЕМЉЕ И ОСТРВА НА КРАЈЊЕМ ЈУГУ НАШЕ ПЛАНЕТЕ ВЕЋ СУ БИЛИ НАСЕЉЕНИ. СХВАТИЋЕ ТО И ХОЛАНЋАНИН АБЕЛ ТАСМАН — АЛИ, ТЕК ПОШТО ЈЕ ТО САЗНАЊЕ СКУПО ПЛАТИО...

истоку. Иако он то није знао, запловили су паралелно јужном обалом Аустралије.

Месец дана касније заповедничким бродом коначно је одјекнуо узбуђени узвик:

— Копно на видику!

Обала је била стеновита и дивља, потпуно различита од било чега што су Холанђани до тада видели.

— Назваћемо је Ван Дименова земља, у част нашег гувернера — свечано је рекао Тасман. Требало је да прође још двеста година па да овај део света добије своје данашње име — Тасманија.

Тасман није знао да је то што је открио острво. Био је убеђен да су допловили до дела аустралијског копна. Тек после неколико дана, када се ветар стишао, могли су да се искрцају на тле новооткривеног дела света и да ту пободу заставе своје земље и холоадске Источноиндијске компаније:

— Овде, пре нас није био ниједан Европљанин. — рекао је тада Тасман. И био је у праву. Острво на

југоистоку од главног аустралијског копна и данас носи његово име.

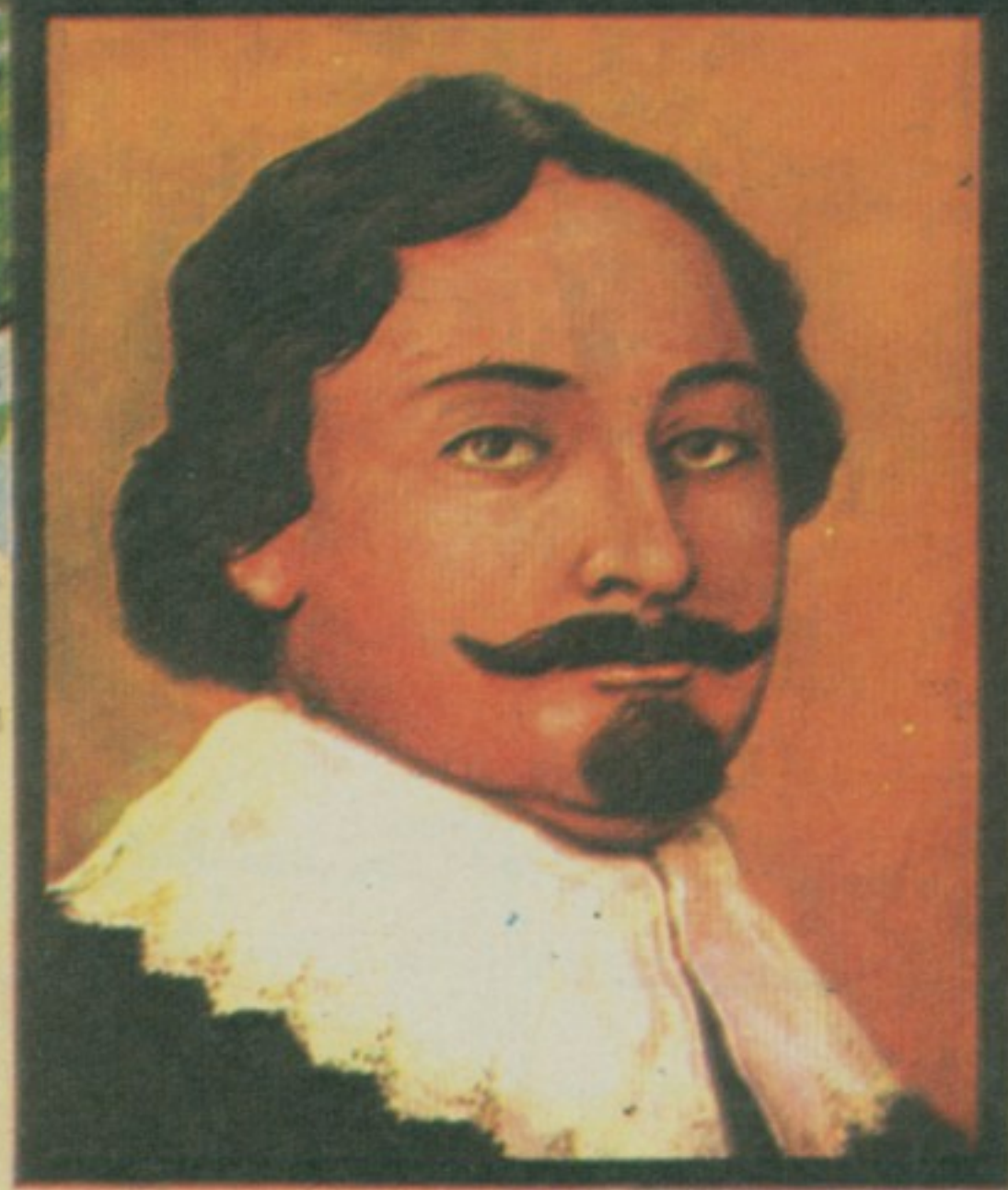
Док су се одвијале церемоније око побадања заставе, из густог растиња у близини допирали су људски гласови. С времена на време, морнари су чули и продорне звуке гонгова и труба.

— Никога нисмо могли да видимо — записаће касније Тасман. — Једино у шта смо могли да будемо сигурни је да нас неко, не ни тако далеко од места на којем смо се налазили, посматра.

Мора да је било језе и радозналости и у тренутку који ће касније у службеном извештају бити забележен речима: »У песку смо наишли на отиске шапа неке дивље животиње сличних тигровима...«

Холанђани се ту неће дуго задржати, већ следећег

ДОК СУ ЕВРОПЉАНИ ЦЕРЕМОНИЈАЛНО ПОБАДАЛИ СВОЈЕ ЗАСТАВЕ У ТЛЕ НОВООТКРИВЕНЕ ЗЕМЉЕ, НЕГДЕ ИЗ ЖВУЊА ДОПИРАЛИ СУ ЉУДСКИ ГЛАСОВИ, ЗВУКОВИ ТРУБА И ГОНГОВА...

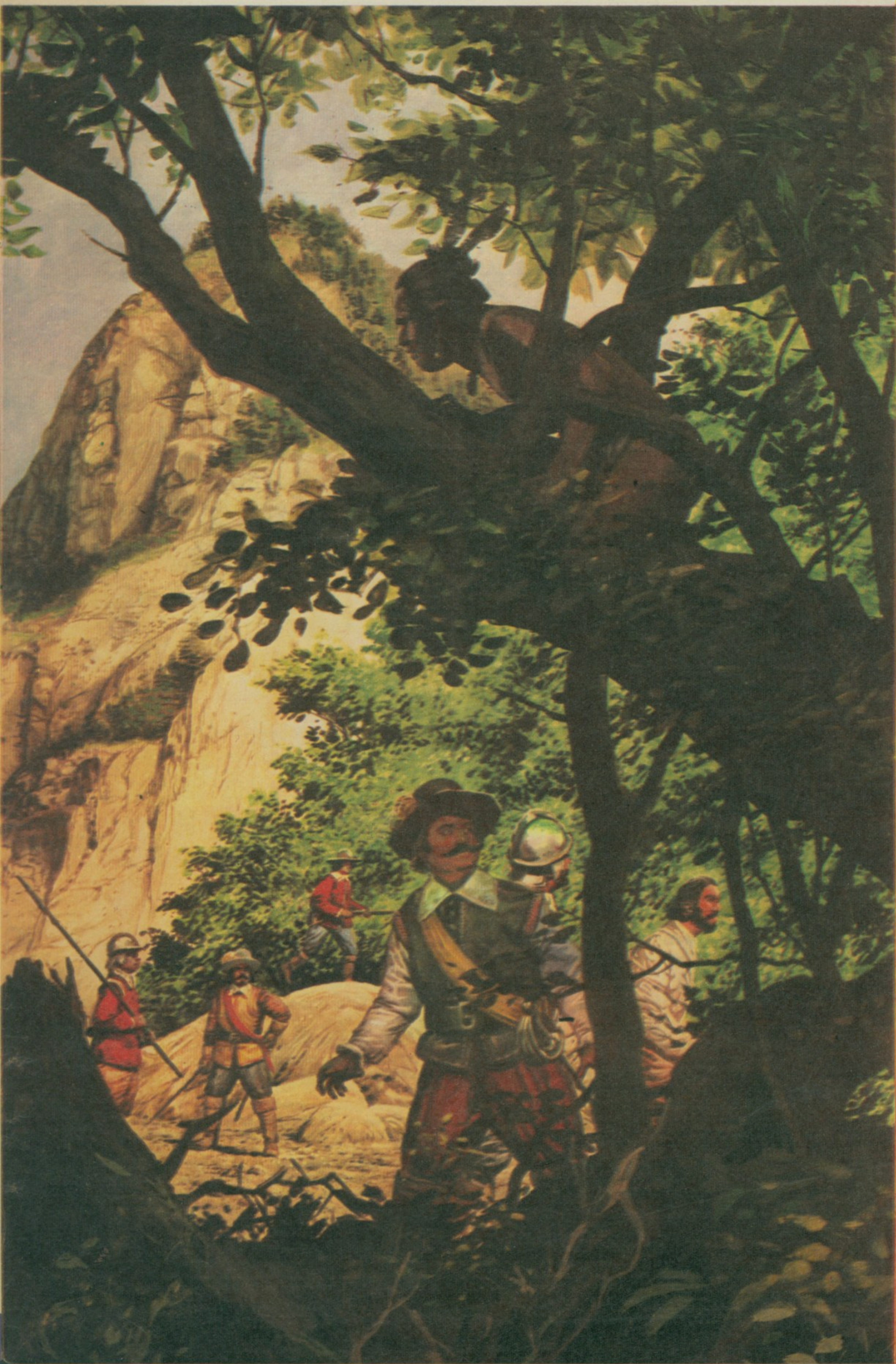
НОВЕМБРА 1642. ГОДИНЕ АБЕЛ ТАСМАН ЈЕ ДОПЛОВИО ДО ОБАЛЕ ЗА КОЈУ ЈЕ ПРЕТПОСТАВЉАО ДА ЈЕ ДЕО АУСТРАЛИЈСКОГ КОПНА. НИЈЕ ЗНАО ДА ЈЕ ЗАПРАВО ОТКРИО ОСТРВО.

дана њихови бродови отиснули су се од новооткривене обале. Пловили су још десет дана ка истоку, све док се пред њима нису указале обале неке нове, брдовите земље.

Људи су узбуђено похрлили ка огради брода:

АЛИВУ УБИЦА

— Ово је друга земља коју смо открили — рекао је Тасман.

И овога пута био је у праву. То у шта су гледали, а били су први Европљани којима је то пошло за руком, били су јужни обронци Новозеландских Алпа.

Запловили су даље ка северу, све док се нису у-сидрили у залив који данас носи Тасманово име. У њему ће се одиграти догађај због којег ће га овај истраживач на својој карти обележити као „Залив убица“.

РАТОБОРНИ МАОРИ

Морнари нису успели ни да скупе једра, а из залива су ка њима већ кренули чамци са домороцима. Тасман и његове посаде гледали су како им се приближавају људи које ће касније описати као „снажно грађене, са ђубама црне косе, сакупљеним на врху главе, и огромним белним пером“.

Иако није знао какве су им намере, Тасман је ипак на крају одлучио да им у сусрет пошаље један чамац пун људи и робе за трговину. Чамац није прешао ни стотинак метара, а осам домородачких кануа већ га је опколило. Даље се све одиграло муњевитом брзином:

— Један од домородаца је дугачким копљем пробио врат поткрмара Корнелијуса Јопена. Ударац је био тако снажан да је овај несрећник пао у воду. То је, изгледа, био знак за остале: са веслима и кратким, дебелим тољагама оборили су се на моје људе. Све је било готово за неколико тренутака...

Маори, тако су се звали негостољубиви становници ове нове земље, нису поштедели ниједног човека у чамцу. Први Европљани који су допливали до Новог Зеланда одмах су дигли једра. Заливу у којем су оставили своје другове на-дунули су тада страшно име.

До краја путовања Тасман је открио и острва Тонга у југозападној Полинезији. Као прави патриота, назвао их је Амстердам и Ротердам, али ће их касније капетан Кук назвати Пријатељским острвима.

По повратку у Батавију, Тасмана славе као хероја — са још једног дела света скинут је вео тајанствености. Али, Ван Димен је хтео да сазна више. Шаље Тасмана на још једно путовање, са задатком да изради детаљне мапе: „свих земаља, острва, ртова, залива, река, хридица; стена... поред којих прођете...“

Захваљујући овом одважном морепловцу, већ 1665. године Холанђани су имали најдетаљнију карту западних и северних обала континента који су они тада називали Новом Холандијом.

М. И.

Сад можемо колико хоћемо да се играмо Робинзона — рекао је отац. — Имамо право ненасељено острво и колибу, па чак и Петка.

Било је заиста смешно тог дебелог неспретног робота назвати Петко. Он је био потпуно нов и под зрацима сунца из сваког његовог прореза избијале су капљице уља.

— Погледај, он се зноји — рекао сам.

Сви смо стајали на обали и гледали „Албатрос“ који се удаљавао. Био је већ тако далеко од нас, па нисам могао да видим има ли људи на палуби. Затим се из димњака изви бели облак паре, а после неколико секунди чули смо отегнуто труљење.

— Готово — рече отац — идемо у кућу.

— 'Ајде, ко ће брже? — викнула је мама и почели смо да се јуримо. При самом крају ја сам се спотакао о корен и треснуо на земљу. Отац је рекао да је то само мала незгода и да се трка мора поновити, а мама је питала јесам ли се ударио. Одговорио сам да то није ништа и да могу поново да трчим обалом. Међутим, зачуло се звоно и отац је рекао да је то позив са „Албатроса“ и да такмичење треба да се одложи.

Звоном!

Звоно је трештало и трештало све док отац није укључио видеофон. На екрану се појавио капетан „Албатроса“. Као и раније, био је у скафандру и шлему.

— Одлазимо — рекао је — зато што...

— Разумем — прекинуо га је отац.

— Ако вам нешто устреба...

— Да, знам. Срећна пловидба.

— Хвала! Срећан останак.

Отац је шкљоцнуо прекидачем и екран се угаasio.

— Тата — упитао сам — они су отишли заувек?

— Вратиће се по нас.

— Када?

— Кроз три месеца.

— Тако дуго?

— А зар ти не волиш да једном будемо сами и да нам нико не смета?

— Наравно, волим — рекао сам и то је била чиста истина.

У току свог живота оца сам видео свега три пута, и то никад на дуже од по месец дана. Кад би долетео, увек је к нама долазила гомила народа. Никуд нисмо могли да одемо, а да се не направи гужва. Отац би делио аутограме и одговарао на безброј питања. Никада нисмо могли да будемо како треба, на миру.

— Хајде да погледамо своје царство — предложио је отац.

Наша колиба се састојала од че-

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

НА АТОЛУ

МАМА ВАРШАВСКИ

Брод је отпловио и ми смо остали сами: мама, тата и ја. Први пут у животу.

тири собе: спаваће, трпезарије, моје собе и татиног кабинета. Поред тога, била је ту кухиња и комора за хлађење. У очевом кабинету било је веома много разних апарата, чак и једна права електронска машина. Тата је рекао да ће ме научити да рачунам на њој, да му могу помоћи у састављању извештаја.

У мојој соби био је кревет, сто и велик орман набијен књигама до врха. Хтео сам да их разгледам, али је отац рекао да је боље да то урадим тек пошто будемо разгледали острво.

Кухиње

У дворишту је била мала електрична централа. Отац и ја смо покушали да је пустимо у рад, а мама је стајала поред нас и цело време говорила да такви механичари, као што смо ми, морају нешто да покваре. Ипак, ништа нисмо покварили, него смо проверили стање акумулатора.

Затим смо пошли да погледамо антену, а оцу се није допало како је она окренута. Наредио је Петку да се попне горе и да је усмери тачно према северу. Међутим, стуб је био од метала и робот је клизио по њему и никако није могао да се попне. Отац и ја смо нашли у електричној централ калафонију и посули му на дланове и колена и он се врло спретно попео на врх и урадио све што треба, а ми смо стајали доле и пљескали.

— Тата — упитао сам — могу ли да се окупам у океану?

— Не можеш — одговорио је.

— Зашто?

— Јер је то опасно.

— За кога опасно?

— За тебе.

— А за тебе?

— Такође.

— А кад бих поред саме обале?

— У океану не може да се купа — рекао је он. — Помислих: кад отац таквим тоном каже „не може“, тамо на далеким планетама, ниједан од чланова посаде не сме да се са њим препире.

— Можемо да се окупам у лагуни — рекао је отац.

Истина, то није било ништа лошије од купања у правом океану. Та лагуна је била велико језеро

између острва, а вода је у њој била топла, топла и потпуно провидна.

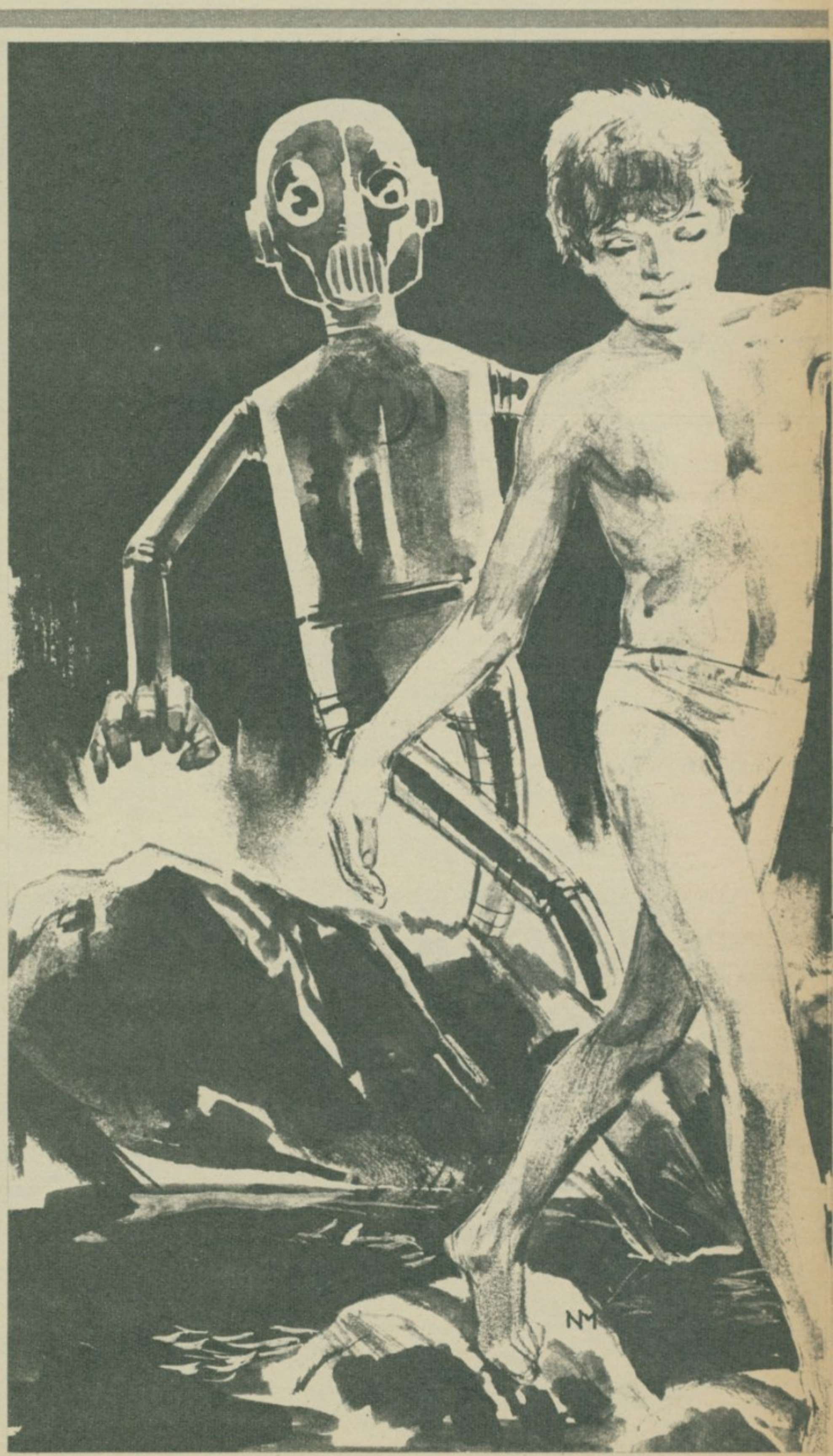
Наша краљица

Све троје смо се утркивали у пливању, а затим смо отац и ја гњурали такмичећи се ко ће сакупити више шкољки са дна. Ја сам сакупио више, јер је отац купио једном руком, а ја са обе.

Када нам је досадило да сакупљамо шкољке, направили смо мами круну од гранчица корала и морске траве, а тата ју је украсио морском звездом.

Мама је са њом личила на праву краљицу. Клекли смо пред њу на једно колено и она нас је произвела у витезове.

Затим сам предложио Петку да плива са мном. Било је веома забавно гледати како је, прилазећи води, куцкао системом за решавање и одступао назад. Затим је од једном одшрафио прст са руке и бацио га у воду. Када је прст по-

**ЈЕДНА
АЛИ
ВРЕДНА**

Свако се рађа плачући
и нико не умире смејући се
(Наша народна пословица)

тонуо, Петко је важно рекао да работи не могу да пливају. Просто смо се тресли од смеха. Смејали смо се озбиљном изгледу који је при томе имао. Тада сам га упитао могу ли работи да на рукама носе малишане, а он је одговорио да могу. Стао сам му на дланове и он ме је подигао високо изнад главе, до самог врха палме. Брао сам са ње кокосове орахе и бацао их доле тати који их је хватао.

Када се сунце спустило сасвим ниско, мајка је предложила да одемо на обалу океана и посматрамо залазак сунца.

Сунце је постало црвено и спустило се до саме воде, а од њега према обали звук се дрвене светлеће траке. Затворио сам очи и замислио да идем по тим тракама право на Сунце.

— Тата — упитао сам — јеси ли имао прилике да летиш право на Сунце?

— Јесам — одговорио је.

— И тамо се од њега протежу такве траке?

— Не.

— А небо, какве је оно тамо боје?

— Црно — рекао је отац. — Тамо је све другачије... непознато је и... непријатељско.

— А зашто? — упитао сам.

— Једном ћу ти испричати све потанко — рекао је. — А сада хајде да вечерамо.

Да се куцнемо!

Код куће смо започели веома занимљиву игру. Мама је стајала крај фрижидера, а ми смо погађали шта има у рукама. Наравно да је сваки од нас помињао ствари које воли. Неким чудом испадало је да бисмо увек погодили. Зато нам је вечера била право славље.

Тата је отворио боцу вина и рекао да мушкарцима после купања не шкоди да попију по чашицу. Насуо је себи и мени по пуну чашу, а и мами мало. „Толико да се куцнемо“ — рекла је она.

После вечере смо гледали концерт на телевизији, а спикер је пре почетка рекао, да је тај концерт посвећен нама. Мама се чак зацрвенела од задовољства. Она се веома поноси што имамо тако значајног тату.

Преносили су најлепше песме, а једна певачица је чак отпевала моју најмилију песму о верици која сакупља орахе. Просто је фантастично како су они то дознали.

Када се концерт завршио, тата је рекао да мора да седне да пише извештај, а ја сам пошао на спавање.

Већ сам лежао у кревету када је мама дошла да ми пожели laku ноћ.

— Мама, седи мало поред мене — рекао сам.

— Радо, мили — рекла је и села на кревет.

Кроз отворен прозор сјао је месец и било је светло као по дану. Гледао сам мамино лице и мислио како је она млада и лепа. Пољубио сам њену руку која је мирисала на нешто веома пријатно и тужно.

— Мама — упитао сам — зашто мириси могу да буду тужни и весели?

— Не знам, мили — одговорила је. — Никад нисам о томе мислила.

Можда просто сваки мирис изазива у нама неке успомене, жалосне или веселе.

— Можда — рекао сам.

Било ми је лепо. Сећао сам се протеклог дана, најлепшег дана у мом животу. Мислио сам да ме чека још деведесет таквих дана.

— Ох, мама — рекао сам — како је живот дивна ствар и ја никако не бих хтео да умрем!

— Ма шта причаш, ти врапче? — рекла је. — Ти да говориш о смрти? Пред тобом је још дуг, дуг живот.

Било ми је страшно жао: још на „Албатросу“, ноћу, слушао сам како мама и тата говоре о тој ужасној болести којом се отац заразио у Космосу. И о томе, да нама свима не преостаје више живота од три месеца, ако за то време не пронађу могућност да нас излече. Па зато је посада „Албатроса“ и била обучена у скафандре, а ми нисмо излазили никуда из кабине. Ни у океану, вероватно, не треба да се купамо јер је та болест заразна.

Ипак сам помислио, да када људи воле једни друге, треба да се говори само истина.

— Не треба, мајчице драга — рекао сам — чак и ако нађу могућност да излече ту болест...

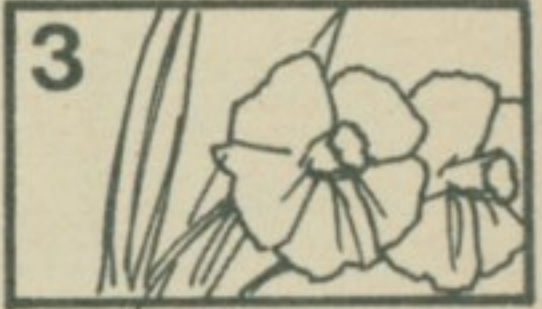
— Наћи ће — тихо је рекла мајка — сигурно ће наћи. Можеш у то да будеш потпуно сигуран.

укрштене речи

У ПРОЛЕЋУ ЦВЕТ

Пролеће је, кажу многи, најлепше годишње доба. Вероватно и због лепог цвећа. Да би лакше решили ову укрштеницу, потребно је да под бројевима 1, 2 и 3 упишете три врсте пролећног цвећа.

АУТОР: ВЕ-МАК	1	ИМЕ ГЛУМИЦЕ ПАРА- НЕР	СРЉБА, ГНЕВ	ДИВОВСКО БИБЛИЈ- СКО ПЛЕ- МЕ	КИНЕСКИ РЕВОЛУ- ЦИОНАР ЕН ЛАЈ	ИМЕ ИГРЕ- ЗИМЕ ИТА- ЛИЈАНСКИЕ ГЛУМИЦЕ	ШАНАЦ	ПЛОВКА ГРИКО СЛОВО
ЖЕНА ИЗ ЗАЈЕ- ЧАРА								
УСАХ- ЛОСТ, ОРОНУ- ЛОСТ								
ПРЕМДА					ШУМИЦА ОД ИВЕ	ОСИГУРА- НО ЛИЦЕ		
ТОК, ПУТЊИЦА, ПРАВЦА		НИЗ, СЛЕД	УЗ, ПРИ АПАРАТ				ГРАД У ГРИКОЈ, НА ПЕЛО- ПОНЕЗУ	АМПЕР ЦЕНТАР ОБРАТАЊА
				МУШКИ КАПУТ	2			МНОШ- ТВО
ОСОБИНА ОНОГА ШТО ЈЕ ЛЕПЛИВО								
НАПРАВ- ЉЕНО ОД ОЛОВА	ДОБАР ПРИЈА- ТЕЉ							МЕТАР ЖИРНИ ТРИКА
ЗНАК КИСЕО- НИКА		ПОМАНИКА- ЊЕ ВОДЕ (СТР.)						
		НЕУРЕДАН						
ЗГРАДА СА ЗАМР- ШЕНИМ ХО- НИЦИМА								УСАМ- ЉЕНИ
НАШ ПИСАЦ МЛАДЕН						ТОНА ОСТРВО НА ЈАД- РАЊУ		ПОКЛОН
ОЗНАКА ВИНКО- ВАЦА			ДРУГИ „РАДИ- ЈУС“				ДОИР- МА- ЦИЈА	
3							ДЕО КОЊСКЕ ОПРЕМЕ	
ОСКАР БАЈЛА			УЧЕСНИЦИ У НЕКОМ ДОГАЂА- ЊУ					

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: П, Краков, (Л)аста С(вен), Ра, апарат, раздрагано, труо, ав, г, кегла, Нил, Јозо, Ниоба, д, дрозд, ненадано, Јелена, ето, виво, увод, чији, прима, Цаца, оцат, арак, дани.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“, Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурићана Ђозић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу нишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88,00 динара
6 месеци	176,00 динара
1 година	352,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176,00 динара
6 месеци	352,00 динара
1 година	704,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика“ ООУР „Продаја“ — претплата на лист „Политикин забавник“

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	\$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Fr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Štr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП“ „Политика“ код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник“

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

Играјте се Сладиште се

Код **PEZ**-а је увек нешто ново!

Ако бољим **PEZ** додвојче и ако се радо играш **PEZ** фигурама, пошаљи нам 5 молба **PEZ** додвојча, а ми ћемо ти послати лепо **PEZ** чланску карту.

Као пријатељ **PEZ**-а користићеш све погодности, које ћемо ти нудити из

месеца у месец.

Читај сваког мейка на обом месту о новостима за пријатеље **PEZ**-а

Наша адреса је:
"PEZ ПРИЈАТЕЉ"
61111 Љубљана и.и. 8

Купи поштом штампаним словима, изрези и обавезно налепи на дописницу.

Презиме и име (обавезно штампаним словима)

Улица и кућни број

Место

Поштански бр.

датум рођења

HP Kolinska
Ljubljana

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД

МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ГДЕ СУ БЕЛАНЧЕВИНЕ?

Молим те да ми одговориш у којој храни има највише протеина?

Томе Марковски,
Скопље

Протеини или беланчевине су материје органског порекла и представљају најважнији и најкарактеристичнији састојак живог организма. Налазе се у протоплазми и једрима свих ћелија, у ткивним творевинама, у крви и лимфи, производима ћелија, у

ферментима, многим хормонима... Неопходан су састојак хране: човеку је потребно око 120 грама дневно, од чега бар 1/3 треба да је животињског порекла. Намирнице које највише имају беланчевина су: све врсте меса (које не треба много пећи или искувати да се не би изгубила његова хранљива вредност), као и сви млечни производи: бутер, кајмак, сир...

СЕОБЕ РОМА

Молим те да ми одговориш одакле потичу Роми.

Мухадер Сулејманов,
Гарибалдијева 29
Скопље

Роми су индијска етничка скупина претежно азијског порекла, данас настањена широм света. Први запис о њима потиче из 1100.

године, а неки сматрају да су Роми били настањени у Византији од 855. године. Почетком 11. века, кад су у северну Индију ушле хорде Махмута Газнија, почеле су велике сеобе Рома који су ту живели. Док су путовали кроз азијске земље, били су, углавном, заједно, а наомак Европе поделили су се у више група. Једна је прешла у Африку, друга је отишла на север, а трећа доспела у јужну Грчку. Ту су провели два до три века.

Најстарији помен о Ромима у јужнословенским земљама је из 1362. године у Дубровнику, затим око 1378. у Загребу... Првих година 16. века доспели су у Шведску, затим у Велику Британију и остале делове света.

ПОСЛЕРАТНИ ПРВАЦИ

Који су наши фудбалски клубови били државни прваци од 1945. до данас?

Тони Латиновић
Јурија Гагарина 108/28
Нови Београд

Прво фудбалско првенство после другог светског рата одржано је 1945. и то у облику турнира у Београду од 3. до 9. септембра 1945. Учествовале су репрезентације република и екипа ЈНА Пласман је био следећи: 1. Србија, 2. ЈНА, 3. Хрватска, 4. Војводина, 5. Црна Гора, 6. Словенија, 7. Босна и Херцеговина, 8. Македонија.

У финалној утакмици тим Србије победио је репрезентацију ЈНА с 1:0. Поред осталих, у том гиму су играли Рајко Митић, Милован Ђирић, Срђан Мркушић, Бранко Станковић, Минда Јовановић, покојни Коста Томашевић...

После тога се првенство увек одржава у оквиру лиге најбољих клубова. Шампиони су били: 1947. Партизан, 1948. Динамо, 1949. Партизан, 1950. Хајдук, 1951. Црвена

звезда, 1952. Хајдук, 1953. Црвена звезда, 1954. Динамо, 1955. Хајдук, 1956. Црвена звезда, 1957. Црвена звезда, 1958. Динамо, 1959. Црвена звезда, 1960. Црвена звезда, 1961. Партизан, 1962. Партизан, 1963. Партизан, 1964. Црвена звезда, 1965. Партизан, 1966. Војводина, 1967. Сарајево, 1968. Црвена звезда, 1969. Црвена звезда, 1970. Црвена звезда, 1971. Хајдук, 1972. Жељезничар, 1973. Црвена звезда, 1974. Хајдук, 1975. Хајдук, 1976. Партизан, 1977. Црвена звезда, 1978. Партизан.

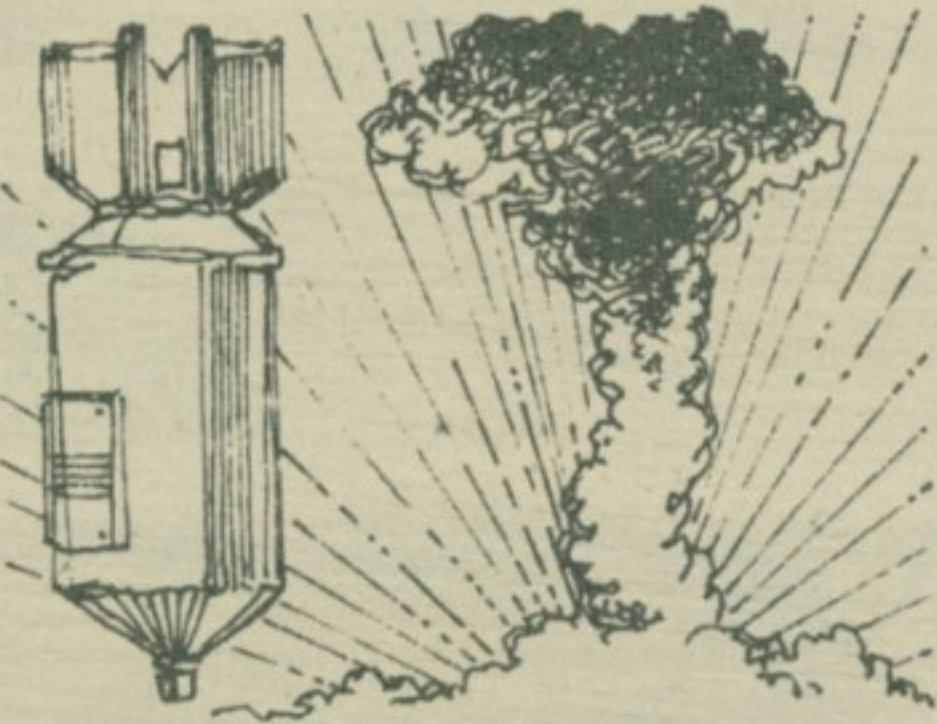
Ово првенство које се сада игра, је 34. по реду. Титуле су освајали — Црвена звезда 12 пута, Партизан 8 пута, Хајдук 6 пута, Динамо три пута, а репрезентација Србије, Војводина, Сарајево и Жељезничар по једном.

АТОМСКА БОМБА

Како се мери снага атомске бомбе и колика је њена разорна моћ?

Татјана Динуловић,
Моше Пијаде 46/1
Бор

Атомска бомба која је 1945. године бачена на јапански град Хиросиму, названа је „номиналном

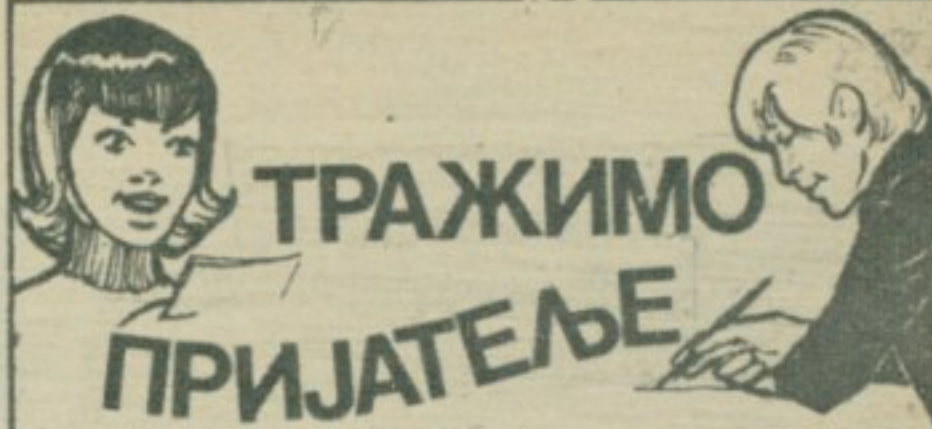

атомском бомбом“, а имала је енергију као 20 хиљада тона ТНТ (тринитротолуола) — у ствари њена експлозија по снази је била једнака експлозији оволике количине познатог „класичног“ експлозива. Бомбе које су касније израђене имају далеко већу енергију. Крајем 1952. године, Американци су извршили експлозију једне хидрогенске бомбе чија је снага била 5 до 7 мегатона ТНТ (1 мегатон = милион тона). Енергија атомске бомбе манифестује се кроз три начина дејства: разорно, тоplotно и радиоактивно дејство. Разорна моћ атомске бомбе је страховита. Поменута „номинална“ бомба потпуно је уништила десет квадратних километара града Хиросиме.

ТРИ РАКИТНИЦЕ

У вашем и нашем јубиларном 1417. броју Забавника у рубрици „Јесте ли већ чули да...“ објавили сте да у нашој земљи постоје двије ријеке с називом Ракитница. Ја вам се јављам са обавештењем да у рогатичкој општини, у источној Босни, постоји ријека која се такође зове Ракитница. Према томе у нашој земљи постоје три ријеке са именом Ракитница.

Милена Цида,
ул. Маршала Тита бр. 2/24
Рогатица

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Снежана Кундак, 43551 Липик, Лоле Рибара 34/1 — 10 година, жели пријатељство са вршњацима, посебно из Чехословачке, јер је њена бака Чехиња.

Славица Еркић, 75275 Ступари, Ново насеље, 2 — 11 година, воли „Бијело дугме“ и сакупља разгледнице.

Мирољуб Вавић, 11319 Крњеве, Царице Милице 7 — 13 година, воли забавну музику и спорт. Хоби — сакупљање маркица и значака.

Мирела Роквић, 21000 Нови Сад, Балзакова, 73 — 12 година, навијач Црвене звезде, сакупља значке, разгледнице, салвете и постере.

Ирена Покупец, 41000 Загреб, Флајпова 5/VI — 13 година, воли све што воле млади.

Мирослав Радак, 23300 Кикинда, Николе Француског 175 — жели пријатељство са младима из целе земље.

Јосип Рачан, 43326 Вирје, Горичка 65 — 15 година, воли забавну музику, навија за Динамо.

Светозар Јовичић, 11273 Батајница, Вере Мишчевић 28 — 17 година, воли све што воле млади, а највише спорт.

Зијад Мукановић, 78244 Винац, Торлаковац — 14 година, навијач Партизана, воли спорт и забавну музику.

Тонка Карковић, 58450 Хвар, Долац 66 — 10 година, воли музику и свира хармонику.

Александра Радишић, 23000 Зрењанин, Жарка Зрењанина 69а — 11 година, воли све што воле млади

Зринка Млинац, 41020 Нови Загреб, Маретићева 11/6 — воли све што воле млади.

СССР 310011 Харков 11, Жутовскаја 44 кв 2 Делузи Владимиру Карловичу — 25 година, инжењер електротехнике, сакупља грамофонске плоче, па би желео да има и југословенску музику и бројеве „Дубокса“

Маја Јелић, 11070 Нови Београд, Париске комуне 8/42 — воли спорт и музику

